

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ששי

היכל
שביעי

בשעה שהקדימו - תער"ב

י.ג. ד"ה ועתה ישראל
י.ד. ד"ה שופטים ושוטרים
טו. ד"ה כי תצא
טז. ד"ה והי' כי תבוא

•

מאת

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקש"ת

מוהר"ר שלום דובער

יצוקללה"ה נכנ"ם זי"ע מליובאוויטש

- הוצאה חדשה עם תיקונים והוספות -

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושתים לבריאה
שנת המאתיים להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן

מפתח כללי

עמוד	זמן אמירתו	תוכן התחלת המאמר	דבור המתחיל
קיז	עקב	יג. ועתה ישראל מה כו' הבדל הרצון לשארי הכחות – (מט-נב)	
קכט	שופטים	יד. שופטים כו' אור א"ס אור ושפע – (נג-נו)	
קמג	תצא	טו. כי תצא כו' או"מ ואו"פ – (נז-נט)	
קנג	תבוא	טז. והי' כי תבוא כו' במקיפים כללים ופרטים – (ס-סג)	

B'SHAAH SHEHIKDIMU 5672

DISCOURSES 13-16

Copyright © 2012

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com

ORDER DEPARTMENT

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / FAX (718) 778-4148

www.kehot.com

All rights reserved, including the right to reproduce this book or portions thereof, in any form, without prior permission, in writing, from the publisher.

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

ISBN 978-0-8266-6084-8

Printed in the United States of America

ב"ה

פתח דבר

הננו מוציאים לאור בזה חוברת ד' של ההוצאה החדשה והמתוקנת של המשך המאמרים „בשעה שהקדימו – תער"ב" אשר לכ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, הכוללת את המאמרים: ועתה ישראל דש"פ עקב; שופטים ושוטרים דש"פ שופטים; כי תצא דש"פ תצא; והי' כי תבוא דש"פ תבוא – תער"ב.

ער"ח אלול, ה'תשע"ב
ברוקלין, נ"י.

ועתה¹ ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה כו'², והקשו בגמ'³, אטו יראה מלתא זוטרתא היא, ותי', אין לגבי משה מלתא זוטרתא היא. וידוע הקושיא ע"ז⁴, והלא מעמך כתי', ומהו התי' דלגבי משה מלתא זוטרתא היא כו'. ובגמ' דברכות⁵ אי' תניא ר"מ אומר חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום, שנאמר ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך, א"ת מה אלא מאה⁶, וצ"ל מהו שייכות דמאה ברכות לזה דמה ה"א שואל מעמך כ"א ליראה כו'. גם מה"ע א"ת מה אלא מאה, והלא כתי' מה כו'. ולהבין כ"ז יש להקדים משנת"ל⁷, דכללות ענין הע"ס, גם בשרשם ומקורם הראשון באוא"ס שלפה"צ, הוא ההשערה להאיר בעולמות, והיינו שאין זה בבחי' גילוי מן העצם, כ"א להאיר את העולמות כו', וע"כ באים במדה ובמשקל, ובבחי' התלבשות בכלים, ובבחי' התחלקות דמעומ"ט, הן במדידת האורות והן במדידת הכלים כו'. ועיקר ענין ההתחלקות ניכר בהם בהתלבשותם בכלים, שנעשים בבחי' מציאות דבר כו'. אבל האור שבבחי' א"ס ובבחי' בל"ג, הנה בשרשו ומקורו לפני הצמצום, אינו בכדי להאיר בעולמות, רק בבחי' גילוי מן העצם כו', וע"כ אין בו התחלקות בבחי' מדה ושיעור בעצם, וגם כמו שמאיר בעולמות אינו בא בבחי' התלבשות והתחלקות, רק בבחי' או"מ שמקיף לכולם בשוה כו'.

(מט) **וביאור** הענין הוא, דהנה כתי'⁸ קדוש כו' ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו, ות"י זיו יקרי', שמה שנמשך ומתלבש בעולמות הוא בחי' זיו והארה לבד כו', דעצמות אווא"ס קדוש ומובדל, וכמ"ש⁹ והקדוש בשמים ובארץ, שאינו בגדר התלבשות בעולמות, כ"א רק הארה כו'. ובזה הוא הביטול של השרפים והרצוא שלהם¹¹, שרוצים להכלל באוא"ס ב"ה, ע"י השגתם שמישים איך שכללות האור והחיות המאיר בעולמות ה"ז רק הארה לבד, ועצמות אווא"ס קדוש ומובדל כו', וביותר, שמהשגת הזיו וההארה ה"ה משיגים את ענין ההפלאה דאווא"ס איך שהוא מופלא ומרומם מאד, ומשיגים ג"כ אופן ההפלאה דאווא"ס כו', ועי"ז הן בבחי' רצוא להכלל בעצמות אווא"ס ב"ה, וכמ"ש¹² מי לי בשמים כו', והיינו שאינם רוצים לישאר בהארה, כ"א להכלל בעצמותו ית' כו'.

שם. הובא באוה"ת עקב ע' תקסה.

(6) תוד"ה שואל מעמך – מנחות שם (מפרש"י. וראה חדא"ג מהרש"א שם). וכ"ה בזח"ג קעט, א. תניא רבתי בתחלתו. ערוך ערך מאה. שו"ע אדה"ז או"ח רסמ"ו. ובכ"מ.

(7) פמ"ו (ע' קז).

(8) ישע"י ו, ג.

(9) = ותרגומו (תרגום יונתן עה"פ).

(10) ברכת ישתבח.

(11) ראה לקו"ת נשא כח, ד. שלח מז, א. האזינו עד, סע"ג

ואילך. ברכה צז, א. שה"ש ה, ב. ועוד.

(12) תהלים עג, כה. וראה לקו"ת תוריע כ, א. סהמ"צ

להצ"צ קלח, סע"א.

(1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה, על ד"ה להבין מ"ש בכתבי האר"זל במאמרי אדמו"ר האמצעי נשא ע' קפג ואילך – כנסמן לקמן בהערות.

חלק מד"ה ויקח קרח תרס"ו (המשך תרס"ו ע' סד ואילך). מיוסד, כנראה, על מאמרי אדמו"ר האמצעי שם.

לכמה ענינים שבהמאמר – ראה ד"ה ועתה ישראל תשכ"ז פ"ג ואילך (סה"מ מלוקט ח"ג ע' רנד ואילך. בהוצאה החדשה

– ח"ד ע' קצו ואילך).

(2) עקב י, יב.

(3) ברכות לג, ב.

(4) מפרשי הש"ס ועין יעקב ברכות שם. תניא רפמ"ב. ועוד.

(5) דברכות: אוצ"ל: מנחות (מג, ב). וראה חדא"ג מהרש"א

הרי שכללות האור שבעולמות הוא רק הארה לבד, וכמ"ש¹³ כי נשגב שמו, דגם בחי' שמו הוא נשגב ומרומם, רק הודו וזיוו על ארץ ושמים כו'¹⁴. ובנש"י כתי'¹⁵ וירם קרן לעמו, דקרן הוא המשכת העצמיות¹⁶, והיינו שע"י תומ"צ נמשך להם בחי' עצמות אוא"ס ב"ה, אך מה שנמשך בעולמות הוא רק הארה לבד כו'. ולפעמים כתיב¹⁷ את השמים ואת הארץ אני מלא, דאני מורה על עצמות כו', וה"ז סותר לכאו'¹⁸ למ"ש⁸ מלא כה"א כבודו, שהוא הארה לבד כו', וכתיב¹⁹ הן השמים ושמי השמים לא יכלכלוך כו', וזה סותר לכאו' למ"ש אני מלא כו'. וידוע הענין בזה¹⁸, דמ"ש אני מלא, אין הכוונה שבא בבחי' התלבשות פנימי ממש, שהרי אומר את השמים ואת הארץ אני מלא, דשמים וארץ הן בשוה, והרי בהאור וחיות פנימי א"א להיות בשוה, וכמשנת"ל מפ"ב²⁰ עד כאן, דהאו"פ בא בבחי' התחלקות בעולמות וכלים באופן האור והגילוי, שמחולקי' המה במעלתן ומדריגתן כו', וכמ"ש²¹ אף ידי יסדה ארץ וימיני כו', נטה ימינו וברא שמים כו'²², הרי בשמים הגילוי יותר מבארץ כו', וכתי'²³ אני אענה את השמים והם יענו את הארץ כו', הרי המשכה בארץ הוא ע"י השמים כו'. והו"ע סדר ההשתל, שנמשך ממדרי' למדרי', וכמו בעו"ע, שהעלול מקבל ע"י אמצעיית העילה דוקא, לא מהעצמי כו' (וממילא גם העילה אינו מקבל מן העצמי, כ"א ג"כ מהארה שלמע' ממנו כו'). וכאן אומר את השמים ואה"א²⁴ אני מלא, שהכל מקבל מבחי' העצמות כו', א"כ מובן שאין זה בבחי' התלבשות פנימי, כ"א בבחי' מקיף כו'. ומ"ש אני מלא הוא מפני שהאור מקיף ג"כ בא בתוך כל העולמות בפנימיותם, וכמ"ש בסש"ב פמ"ח²⁵, דסובב אין פי' שהוא סובב ומקיף מלמעלה, דבאמת הוא בתוך כל נברא בתוכיותו ופנימיותו, רק שאינו מתצמצם לפ"ע הנברא להיות בו בבחי' תפיסה והתלבשות ממש כו'. וזהו שא'²⁶ איהו תפיס בכולהו עלמין ולית מאן דתפיס בי', איהו תפיס בכולהו עלמין, שנמצא בתוכם ופנימיותם, והוא עיקר החיות שלהם כו', כמ"ש בסש"ב שם²⁷, ולית מאן דתפיס בי', לתפוס ולהשיג באוא"ס ב"ה. וזהו ג"כ מ"ש¹⁹ הן השמים ושמי השמים לא יכלכלוך, להיות בבחי' כלי לאוא"ס ב"ה, להיות בבחי' התלבשות פנימי כו'. וע"כ הוא בשמים ובארץ בשוה, משום דאור המקיף אין בו בעצמו התחלקות מדרי', ומה שנמשך בעולמות אינו בבחי' התלבשות פנימי, אור בכלי, וע"כ הוא בכל העולמות בשוה כו'²⁸.

פ"ז

ויובן זה עד"מ הרצון שבנפש²⁹, דעם היות שהוא ג"כ כח מהנפש, מ"מ, ה"ה חלוק מכל הכחות בזה שאינו בבחי' מציאות דבר, והיינו שאינו מציאות לעצמו חוץ מהנפש

(20) = מפרק ב (ע' ד ואילך).

(21) ישע"י מה, יג.

(22) ראה פרקי דר"א פי"ח. זהר ח"א ל, א. ח"ב כ, א. לו,

א. פה, ב.

(23) הושע ב, כג (ושם: אענה נאם ה' אענה את השמים והם יענו את הארץ).

(24) = ואת הארץ.

(25) סז, סע"ב ואילך. וראה לקמן פנ"ח (ע' קמח).

(26) זח"ג (רע"מ) רכה, א.

(27) סח, ב. וראה לקמן שם (ע' קמז).

(28) ראה גם מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ט ע' מ ואילך.

סה"מ תרנ"ט ע' צה ואילך.

(29) ראה גם סה"מ תרע"ח ס"ע דש ואילך.

(13) תהלים קמח, יג.

(14) ע"פ תהלים שם. וראה תו"א וארא נה, ג. ובכ"מ.

(15) תהלים שם, יד.

(16) ראה חידושי הרשב"א בפירושי האגדות (הובא בהכותב לעין יעקב) חולין ס, א. הובא באוה"ת נ"ך ח"ב ע' א'עט. לקמן ח"ג ס"ע וא'שא ואילך. וראה מאמרי אדמו"ר הזקן הנחות הר"פ ע' נב ואילך. סידור עם ד"א"ח סז, א ואילך. ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי קמז, ג ואילך. ולאדמו"ר הצ"צ ח"א ע' תסד ואילך. סה"מ תרצ"ז ע' 148.

(17) ירמי' כג, כד.

(18) לקו"ת נשא כג, ד ואילך. אוה"ת שם ע' רכה ואילך.

וראה לקו"ת ואתחנן ט, א ואילך. פי' ראה לג, סע"א ואילך.

(19) מלכים"א ת, כז. דברי הימים"ב ו, יח (ושם: הנה).

כו'. דהנה³⁰, כל הכחות ה"ה בבחי' מציאות לעצמן חוץ מעצמות הנפש, וכמו כח השכל, שהוא להשכיל ולהתחכם בכל דבר שכל וחכ', ה"ה במציאות לעצמו, שאינו עצמות הנפש, והוא מציאות שכל וחכ' כו'. והגם שהנפש הוא המתחכם, ה"ז שהנפש מתחכם בכח השכל שבו, שהכח אינו עצמות הנפש כו'. משא"כ הרצון אינו מציאות לעצמו חוץ לעצמות הנפש, שהרי הרצון הוא רק הטיית והמשכת הנפש לאיזה דבר³¹, לא בבחי' מציאות דבר לעצמו כו'. ולכן, בכל הכחות, גם כשהנפש מסתלקת מהם, נשאר מהם איזה דבר, וכמו בכח השכל, כשמשכיל איזה ענין, הרי גם כשהנפש מסתלקת מהענין, נשארה ההשכלה אצלו, ומכ"ש כשמשפיע השכל לזולתו, או כשבא בכתב ונחקק בספר, הרי נשארה לעולם³², וגם בעצמו נשארה ההשכל' גם כשמסתלק מהענין, ובכל עת יכול לזכור עלי', מפני שנשארת במוחו כידוע (וגם דבר הנעלם לגמרי, נשאר ממנה רשימה במוח, וכידוע בענין החלומות שהן מהרהורי דיומא³³, גם במשך זמן רב כו'³⁴). וכן הוא במדות, שנשארה ההטבה וכה"ג, ואין הכוונה על ההטבה בפו"מ (דהיינו ההשפעה הגשמיות שמשפיע לו), כ"א הכח רוחני שבו, וכמו מה שנותן לו בסבר פנים יפה ומפייסו, שארו"ל³⁵ והמפייסו בי"א כו', דהפיוס עושה הגבהה בהמקבל, דהגבהה זו נשאר גם אח"כ כו', וכן הוא בגבו' כו'. הרי מכל הכחות נשאר דבר מה, דמפני שהן בבחי' מציאות לעצמן לחוץ מהנפש, ע"כ גם כשהנפש מסתלקת מהם, נשאר מהם דבר כו'. אבל ברצון אינו כן, דכשרוצה איזה דבר, הנה כשמסתלק הנפש מזה, לא נשאר כלום³⁶, לפי שהרצון הוא רק הטיית והמשכת הנפש, וע"כ כשהנפש מסתלק מזה, לא נשאר מאומה כו'. והיינו לפי שכל הכחות הן במציאות דבר בעצמן, ובפעולת הכח הוא שנעשה דבר מה (ואין הכוונה שנעשה איזה דבר ממשי, שהרי אין זה בחיק הנבראים כלל כו'³⁷ (והתהוות איזה דבר ממשי זהו דוקא מבחי' אין, וכמא³⁸ דהתהוו' הגשמי מהרוחני אין לך בריאה יש מאין גדול מזה כו'), רק הכוונה שנעשה דבר רוחני כפי מהות הכח ההוא כו'). וכמו בפעולת כח השכל נעשה מציאות השכלה, ובמדות נעשה ההטבה וכדומה, והיינו להיותם בבחי' מציאות בעצם כו'. משא"כ ברצון אינו נעשה דבר, לפי שאינו בבחי' מציאו' בעצם, רק גילוי מן העצם, והוא בבחי' אין בעצם כו', וע"כ, בעת שישנו להרצון, לא יש איזה מציאו' דבר, וכשמסתלק, לא נשאר מאומה כו'.

ואילך. סה"מ תרע"ח ע' קל.
 (35) ב"ב ט, ב. רמב"ם הל' מתנות עניים פ"ה ה"ד וברדב"ז שם.
 (36) ראה גם סה"מ תרס"ה ע' רמט.
 (37) ראה האמונות ודעות להר"ג מאמר א פ"ב. חובת הלבבות שער א (שער היחוד) רפ"ה. שם פ"ו. וראה ספר החקירה להצ"צ ז. ב. קה, א. ובכ"מ.
 (38) ראה עיקרים מאמר א פכ"ג. מאמר ד פ"ג. לקו"ת פ' ראה כ, ד (בשם חכמי המחקר). דרושים לר"ה נה, ב. וראה בשם ספר העיקרים: סה"מ תרכ"ז ע' שפז. תרכ"ט ס"ע קנט. תרל"ב ח"א ע' עדר. המשך מים רבים תרל"ו פקנ"ז (ע' קעג). לקמן ח"ב ע' ואקמג. ועוד.

(30) ראה המשך תרס"ו ע' נה. לקמן פקכ"ז ואילך (ע' רמז ואילך). פקע"ה (ע' ונזו). פרנ"ב (ע' ותקי). פשכ"א (ח"ב ע' ותרנז). פשל"ד (ע' ותרפז). ע' ואקנו ואילך. סה"מ תרע"ח שם. תרפ"ו ע' שט. ד"ה ויאמר גו' לך תרצ"ד (סה"מ תשי"א ע' 118 ואילך). סה"מ תש"ג ע' 124 ואילך. ד"ה אם בחוקותי תלכו תשט"ז (סה"מ תשט"ז ע' קעד). ד"ה בלילה ההוא וד"ה והמשכילים יזהירו – תש"כ (סה"מ תש"כ ע' קיג ואילך. ע' קמא). ד"ה ועתה ישראל תשכ"ז שבערה 1.
 (31) ראה עטרת ראש דרוש לעשי"ת (סה, סע"א).
 (32) ראה גם אגרות יקודש אדמו"ר מהורי"צ ח"ב ע' שפב.
 (33) ראה ברכות נה, ב.
 (34) ראה גם מאמרי אדמו"ר הזקן כתובים ח"א ע' נו

ולמעלה, שכל ההתהוות הוא מהרצון³⁹, וכמ"ש³⁹ כל אשר חפץ ה' עשה, הנה אם הי' הרצון מסתלק ח"ו, הי' אין ואפס לגמרי כו'. דבסילוק האורות פנימיים, הגם שנעשה העלם, מ"מ, נשאר קצת כו'. וכידוע בענין דכד אנת תסתלק מנייהו כו'⁴⁰, דמ"מ נשאר בהעלם כו', וכמ"ש במ"א⁴¹ על מאמר הזה. גם י"ל²⁹ שז"ע הספיחים דא' בזהר⁴² ע"פ⁴³ אור זרוע לצדיק, אור שנזרע כבר, וקאי על זה"ג, דגננא לא אעיל בגינתא, ומ"מ ישנם יחודים גם בזה"ג, והן מהאור שנזרע כבר כו', וכמ"ש במ"א באורך⁴⁴. משא"כ הרצון, אם הי' מסתלק ח"ו, הי' הכל מתבטל לגמרי כו'. וזהו דבר"ה, שאז חוזר הכל לקדמותו, וצריכים להמשיך רצון חדש למלוכה ולבריאת והתהוות העולמות כו'⁴⁵, הנה ידוע⁴⁶ שהסילוק הוא רק בפנימיות, ולא בחיצוני, שאם הי' הסילוק גם בחיצוני, הי' הכל אין ואפס ח"ו. וכ"ז הוא לפי שהרצון הוא בבחי' גילוי מן העצם, והוא בבחי' אין בעצם כו'. ובוה יובן איך שענין אין עוד⁴⁷ הוא במציאות היש דוקא, דהתהוות היש הוא מבחי' הרצון, כמ"ש³⁹ כל אשר חפץ ה' עשה, והרצון הוא בחי' אין, ובפעולתו הוא ג"כ שלא נעשה מציאות דבר בפ"ע, וע"כ כשמסתלק הרצון, מתבטל הפעולה לגמרי, וא"כ, גם בעת היותו הרי באמת הוא בחי' אין ממש, לא בבחי' מציאות דבר כלל כו'. ובמ"א⁴⁸ מבו, דלהיות שהתהוות הוא מעצמות א"ס, דהוא לבדו בכחו ויכולתו להוות יש מאין ואפס המוחלט כו', וע"כ, כמו שהעצמות הוא נמצא בבחי' בלתי מציאות נמצא⁴⁹, כמו"כ ההתהוות הוא בחי' מציאות שבאמת אינו בבחי' מציאות כלל כו'.

פח

קיצור. וביאור הענין, דהנה אוא"ס הסובב, הגם דאת השוה"א אני מלא, ה"ה קדוש ומובדל. ויובן עד"מ הרצון, שמובדל מכל הכחות, שהן בבחי' מציאות חוץ לעצמות הנפש, והוא שהנפש משכלת בכח השכל ומתעורר בכח המדות, ובפעולתו הוא שנעשה דבר, כמו השכלה או הטבה, וע"כ גם כשמסתלק הכח נשארה הפעולה, אבל הרצון הוא רק הטיית הנפש, והוא אין בעצם, וע"כ כשמסתלק הנפש לא נשאר מאומה. ולמעלה הוא דמאור"פ נשאר גם כשמסתלק, וכמו הספיחים, אבל אם הי' מסתלק ח"ו הרצון מהעולמות, הי' אין ואפס. ולכן בר"ה הסילוק רק בפנימיות.

נו"ן וזהו שהרצון אינו בא בבחי' התלבשות בכלים⁵⁰, והיינו שלא יש כלי מיוחדת באיברי הגוף ששם מתלבש הרצון, כמו כל הכחות שיש להם כלים מיוחדים,

תש"ז ע' 238.

(49) ראה מורה נבוכים ח"א פנ"ו. בשה"מ עזר"ת ע' עג: וכמ"ש בס' הישר לר"ת* נמצא בבלתי מציאות נמצא. וראה הגהות לד"ה פתח אליהו שבתו"א תרנ"ח ע' סח. המשך תרס"ז ע' ח. ע' רכג. ע' תרי. סה"מ תרס"ח ע' קפת. לקמן פע"ב (ע' וקלה). פר"ג (ע' ותעג). פרע"ו (ע' ותקס). פשל"ג (ח"ב ע' תרפד). ע' ואקמד ואילך. ח"ג ע' ואתמג. סה"מ עטר"ת ע' תמ. תש"ה ע' 187.

(50) בהבא לקמן – ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי שבהערה 1 – והוא ביאור ללקו"ת נשא שבהערה 18, ומיוסד, כנראה, על מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ג ח"ב ע' תקכט ואילך. וראה אוה"ת שבהערה 18. סהמ"צ להצ"צ טו, א. פה, ב ואילך.

(39) תהלים קלה, ו.

(40) תקו"ז בהקדמה (יז, ב).

(41) ראה סידור עם דא"ח קסד, סע"ב ואילך.

(42) ח"ב קסו, סע"ב ואילך.

(43) תהלים צו, יא.

(44) ביאורי הזהר להצ"צ ח"ב ע' תתיח ואילך. וראה אוה"ת בהר ח"ב ע' תרא ואילך.

(45) ראה לקו"ת נצבים נא, ב. ובכ"מ.

(46) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן הנחות הר"פ ע' קפו ואילך.

תקס"ה ח"ב ע' תתפח ואילך. סידור עם דא"ח רמו, ג. ביאורי הזהר להצ"צ ח"א ע' ת ואילך. ע' תיד. סה"מ תרס"ה ע' י. תרפ"ב ע' לח.

(47) ואתחנן ד, לה.

(48) ראה גם לקמן פע"ב (ע' וקלה). סה"מ עזר"ת ע' קנ.

(* ראה שם שער שלישי.

כמו אור השכל, שחומר המוח הוא כלי לאור השכל שנתפס ונתלבש בו כו', וכמשנת"ל פ"ב⁵¹, משא"כ הרצון אין לו כלי מיוחדת כו'⁵². והראי', שהרי הרצון פועל בכל האיברים, גם באיברים החיצונים, תומ"י בלי שום שהיית זמן, וכמו כשעולה ברצונו לנענע רגלו או לפשוט ידו, ה"ה עושה מיד, ואם ה"י להרצון כלי מיוחדת, והיינו שהי' בבחי' התלבשות, בהכרח ה"י צ"ל שהיות זמן בפעולתו בשארי האיברים והכחות. וכמו השכל שנמשך ג"כ בכל הכחות, גם בכח התנועה שביד ובכח ההילוך שברגל כו', אך לפי שהוא כח שבבחי' תפיסא והתלבשות, הרי גם פעולתו היא בבחי' התלבשות, וע"כ בהכרח שיהי' בזה שהיית זמן, הן מצד השכל גופא צ"ל שהיית זמן, דהיינו השערה בשכל באיזה אופן יהי' המשכת אור השכל בהאבר והכח הפרטי ההוא, וגם בהכח הפרטי שנמשך שם השכל צ"ל הכנה שיקבל את ההארה השכלית, להיות שבא בו בבחי' אור פנימי, וממילא בהכרח שיהי' בו הכנה, והוא שיהי' כלי לקבל כו', והו"ע האולפנא והלימוד שהשכל מלמד את הכח ההוא להיות כלי לקבל אור השכל כו'. וכמו במלאכת הציור, הרי יש בזה לימוד בעשיית הקוין וכה"ג, לבד ההשכלה בגוף ענין הציור בהדבר היוצא ממנו, שגם מי שיש לו חוש בציור צריך לימוד בזה, ויש בזה השערת השכל איך שיהי' תנועת היד, וגם הכנה בכח התנועה איך להתנענע כפי השערת השכל כו', דכ"ז צריך שהיות זמן ואימון ידיו ורגילות כו'. וכמו בכל משפיע ומקבל, צריך להיות השערה בהמשפיע איך להשפיע שיהי' לפ"ע המקבל, וצ"ל הכנה בהמקבל שיוכל לקבל את השכל, וג"ז הוא מן המשפיע, שהמשפיע מלמד את המקבל איך לקבל דבר שכל (ווי צוא נעמען אַ ענין). גם יש בזה סדר והדרגה, דמתחלה מלמד אותו שכל הנמוך במדרי', והולך מן הנמוך אל הגבוה כו'. וכמו"כ הגדלת האדם בשכל ומדות שבא במשך השנים⁵², וכמו ימים ידברו ורוב שנים כו'⁵³, ותכלית ההגדלה הוא בעשרים שנה כו'⁵⁴, כנודע, וכן המשכת המוחין במדות להגדיל המדות הוא במשך שנים דוקא כו'. וכמו"כ כל השפעת השכל צ"ל בשחיית זמן דוקא. וגם המשכת השכל בא בסדר השתל', בהתלבשות הכחות זכ"ז, דהשפעת השכל צריך להיות דרך מעבר המדות, והיינו שירצה להשפיע, או שירצה בהדבר שיעשה וכה"ג, וכמ"ש במ"א⁵⁵. והגם שזהו רק בבחי' מעבר, ה"ז ג"כ התלבשות, שע"ז דוקא יוכל להיות התלבשות השכל בהכח התחתון כו', וכמ"ש במ"א⁵⁶. משא"כ ברצון, שאינו תלוי במשך השנים, הן בהגדלתו בעצמו, והן בהשפעתו בשארי הכחות, שהרי הרצון יש בו תומ"י, ואינו תלוי בשנים כו'. וכשיגדל מתעלם הרצון, זהו מפני התגלות הכחות פנימיים, דכאשר הכחות פנימיים מתגלים יותר, מתעלמים הכחות עצמיים, שהן הכחות מקיפים כו', וכמ"ש במ"א⁵⁷. ופעולת הרצון הוא תומ"י, בלי שום שהיית זמן כלל, ואינו בא בסדר והדרגה ובסדר השתל' כו'. וכ"ז הוא מפני שכל הכחות הן כחות פנימיים, שהן בבחי' התלבשות בכלים דוקא, וכן פעולתם הוא בבחי' התלבשות פנימי, וע"כ תלוי התגלות הכח בהגדלת הכלי, שיוכל להיות בו בבחי' או"פ, והוא במשך הימים דימים ידברו כו'.

פ"ט

ואילך. ע' קלט. תרנ"ב ע' כח. תרנ"ט ע' פו. המשך תרס"ו ע'

שצ. סה"מ עת"ר ס"ע תיח ואילך. ע' תכה.

(56) ראה סה"מ עת"ר שם.

(57) ראה גם סה"מ תרמ"ח ס"ע קפו ואילך.

(51) ע' ד ואילך.

(52) ראה תו"א וירא יג, ג ואילך. סה"מ עת"ר ע' רא. וש"נ.

(53) איוב לב, ז.

(54) ראה לקו"ת במדבר ב, א.

(55) ראה אוה"ת שמיני ע' תטס. סה"מ תרמ"ז ס"ע קג

וזהו ג"כ שבפעולתו בשארי כחות ואיברים צ"ל שהיות זמן, דהיינו ההשערה והכנה הנ"ל, מפני שהוא בבחי' או"פ (והרי גם הכח במקומו צריך השערה והכנה, דהיינו הכנת הכלי והגדלתו במשך השנים, וגם איכותה ודקותה, וכמו בחומר המוח, כשהוא בדקות יותר, הוא בבחי' כלי ביותר כו'⁵⁸, וכן צ"ל השערה בכח השכל להיות מאיר ומתלבש בבחי' פנימי כו', וכ"ש שהוא כן בהתלבשות הכח הזה, כמו כח השכל, בשארי הכחות כו'). וזהו ג"כ הסיבה שצ"ל בסדר והדרגה דוקא, מפני שע"י התלבשות דוקא (שהו"ע המיעוט וההגבלה שבא ממדרי' למדרי') יוכל להתלבש בכח שהוא תחתון לגבי' כו'. אבל הרצון אינו כח פנימי, כ"א כח עצמי, דהיינו התגלות הנפש, כי אינו בא בהתלבשו' בעצמו ובפעולתו, וע"כ הוא פועל בכל האיברים והכחות בשוה, ובלי שום שהיית זמן כו'.

קיצור. וזהו שכל הכחות באין בהתלבשות בכלים, ולכן הגדלתן תלוי בשנים, ובהתלבשות כח עליון בתחתון צריך שהיית זמן, דהיינו השערת הכח הנמשך, והכנת המקבל, והו"ע האולפנא והלימוד, וכמו במשפיע, ובאים בסדר והדרגה דוקא. אבל הרצון אינו תלוי בשנים, ובא בכל הכחות בלי שהיות זמן, ובלי סדר והדרגה, והוא מפני שאינו בהתלבשות בכלי.

נא) והנה אופן ההמשכה דהרצון בכל הכחות והאברים הוא שעצמותו נמשך, לא רק הארה לבד, כמו בשארי כחות, דמה שנמשך בכח התחתון הוא רק הארה לבד. וכמו השכל, שנמשך ג"כ בכל האיברים, גם ביד וברגל, הרי אין עצמות אור השכל נמשך ביד וברגל, כ"א רק הארה חיצונית לבד כו', וכמשנת"ל פ"ב⁵⁹, דמה שמתלבש מהשכל בכח המעשה וההילוך הוא רק חיצוניות דחיצוניות בלבד מהשכל, ועצמו' השכל הוא במוח שבראש כו'. והוא להיות שהמוח הוא כלי לאור השכל, שהוא שם בבחי' התלבשו' ממש, ומאיר שם עצמות השכל, ובשארי איברים שהן רק מקבלים מהמוח, לא שהן בעצמם כלים אל אור השכל (ומ"מ יש בהם הכנה לזה, והוא המוח שבעצמות, ובד"כ הלחלוחיות והשמנוניות שבאברים⁶⁰), מאיר בהם רק הארת השכל וחיצוניותו לבד כו'. משא"כ הרצון שאין לו כלי מיוחדת, הנה אופן המשכתו הוא שעצמותו נמשך בכל מקום כו'.

ולכן, אופן פעולת הרצון שפועל בכל האיברים והכחות הוא בדרך שליטה וממשלה, ולא כמו פעולת השכל, שפועל ג"כ בכל הכחות, שאין זה בדרך שליטה, וכמו מה שהמוח שליט על הלב⁶¹, שאין זה בדרך ממשלה, כ"א בבחי' אור פנימי, שפועל בהמדות שיהיו כפי הנהגת השכל כו', וכמשנת"ל בפ' הנ"ל⁶², והוא ג"כ ענין אולפנא ולימוד, שהשכל מלמד ומנהיג את המדות כו'. ויש ג"כ שהמוחין פועלים ביטול בהמדות, דלהיות שהמוחין בעצם הם בחי' ביטול ה"ה פועלים ביטול בהמדות ג"כ (והעיקר הוא מבחי' החכ' כו' וכמ"ש במ"א⁶³). וזהו כאשר המדות אינם בהתגברות, אז המוחין פועלים בהם הביטול,

(61) זח"ג רכד, סע"א. וראה תניא פ"ב (יז, רע"א). פי"ז (כג, א). פ"ל (לח, ב). פנ"א (עא, סע"ב).

(62) לעיל ע' ו.

(63) ראה תו"א וישב כט, א. הובא בסה"מ תרנ"ט ע' קסט. וראה שם ס"ע רלו ואילך.

(58) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי שבהערה 1. לעיל פ"ב (ס' ע' ו ואילך). וש"נ.

(59) ע' ה.

(60) ראה ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי קכב, א ואילך. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"ב ע' תתיג. ועוד.

והיינו שהן כמו כלים אל המוחין, דכאשר המדות הן בהתגברות, א"א להמוחין לפעול בהם הביטול, כ"א כאשר אינם בהתגברות כו'. דהנה, פעולת המוחין בהמדות היא בב' אופני⁶⁴. או שפועלים חלישות בהמדות, וזהו בבחי' חיצוני' המוחין, והיינו המוחין השייכים אל המדות, דהארת המוחין מושג בהמדה, שע"ז נעשה חלישות המדה, להתנהג כפי המוחין כו'. או שהמדות מתבטלים ממילא ע"י המוחין, שזהו דוקא בבחי' פנימיות המוחין (והעיקר בבחי' החכ' כו'), שמאיר האור גם בהמדות, ולהיותן בעצם בחי' ביטול, ה"ה פועלים ביטול בהמדות כו', ועמשיית"ל פ"ב⁶⁵. והיינו דוקא כשהמדות הן באופן כזה שנרגש בהם אור המוחין, וה"ה מתבטלים מפני האור והגילוי כו'. דכ"ז הוא בדרך התלבשות, לא בדרך שליטה וממשלה (רק שבאופן הב' הנ"ל אינו בדרך התעסקות כו'), דפעולה שבדרך שליטה, אין זה שיש להם איזה ערך ושייכות שיהי' נרגש אור הפועל כו', כ"א מפני שהוא כח עליון וחזק, ה"ה פועל מצד התוקף שבו כו', ובמוחין ומדות אינו מצד התוקף, כ"א מצד הערך ושייכות, אם בחיצוני' המוחין, והמדות בבחי' חלישות, או בפנימיות שלהם, בבחי' הביטול כו'. ויש שמוח שליט על הלב גם על פנימיות הלב, והיינו בבחי' התגלות והתגברות המוחין ביותר, וזה במי שהוא שכלי בעצם, שכל עניינו וכל הנהגותיו הם רק שכליים, הנה בהתגלו' אור המוחין, ה"ז שולט גם על פנימיו' הלב, שלא יהי' התפשטות בהמדות גם בתוקף ההתפעלות שלהם, שזהו ג"כ בדרך התלבשות, דלכך, מי שאינו שכלי בעצם (דאור המוחין אינו בהתגלות אור עצמי, והמדות אינם במדרי' מוחין כו'). א"א לו להתגבר על תוקף התפעלות המדות כו'. משא"כ פעולת הרצון הוא בדרך שליטה, שלהיותו כח עליון ותקיף, ה"ה פועל הביטול בכל הכחות, שמתבטלי' מפני הרצון כו'. ויובן זה יותר בהתעלמות הכחות, שהרצון בכחו לפעול שיתעלם איזה כח לגמרי⁶⁶, שאין זה בכח השכל, שאין בכחו להעלים איזה כח לגמרי, כ"א להגבילו, שלא יתפשט רק במקצת, ומגבילו בפרט זה, ומניח ההתפשטות בפרט אחר, ובכח הרצון הוא להעלים לגמרי. וכמו שבהתפשטות והתגלות הכחות, הרי בשכל הם בהגבלה, וכמו בהתהוות המדות מהשכל ה"ה בהגבלה, וע"י הרצון יהי' ההתגלות בלתי מוגבלת כו', כמו"כ הוא בהתעלמות הכחות, שע"י השכל א"א להיות ההתעלמות לגמרי, וע"י הרצון יהי' ההתעלמות לגמרי כו'. וכמו באאע"ה שכבש את רחמיו מעל בנו יחידו⁶⁷, דבכדי להעלים מדה טבעית לגמרי, אין זה בכח השכל, כ"א בכח הרצון, שהי' נתון ומסור לרצה"ע, שע"י הרצון האלקי כבש את רחמיו כו'. וכן הוא בענין המס"נ, שזהו בהכרח או ע"י התעלמות כל הכחות לגמרי, שלא ירגיש א"ע כלל⁶⁸, או ע"י התגלות יתירה דכל הכחות, שבשכיל אלקות הכל כדאי כו', שזהו רק בכח הרצון לבד כו'. וכ"ז הוא לפי שאופן התגלות הרצון הוא שעצמותו מתגלה, ע"כ הוא פועל בדרך שליטה, בבחי' תוקף הכח שבו, הן התעלמות הכחות לגמרי, והן התגלות הכחות בהתגלות יתירה (כמו במס"נ,

צא

64 ראה קונטרס העבודה פ"א (ע' 6 ואילך). סה"מ עת"ר
 ע' יח ואילך.
 65 9: רנג (ע' ותקיב).
 66 ראה גם סה"מ תרנ"ד ע' רכה. סה"מ תש"ה ע' 188.
 לקו"ש ח"א ע' 25. לקמן פנ"ו (ע' קלט).
 67 (להרי ענגיל) ברכות סא, ב.
 68 ראה גם לקו"ת בהעלותך כט, ד. מאמרי אדמו"ר הזקן
 תקס"ב ח"א ע' ריז. הקצרים ע' רטז. שערי תשובה נה, ב. נו,
 ב. מאמרי אדמו"ר האמצעי בהעלותך ע' תתפד ואילך. וראה
 שו"ת מהר"ם ב"ר ברוך (פראג, ש"ס) סתק"ז. גליוני הש"ס
 (להרי ענגיל) ברכות סא, ב.

64 ראה קונטרס העבודה פ"א (ע' 6 ואילך). סה"מ עת"ר
 ע' יח ואילך.
 65 9: רנג (ע' ותקיב).
 66 ראה גם סה"מ תרנ"ד ע' רכה. סה"מ תש"ה ע' 188.
 לקו"ש ח"א ע' 25. לקמן פנ"ו (ע' קלט).
 67 (להרי ענגיל) ברכות סא, ב.
 68 ראה גם לקו"ת בהעלותך כט, ד. מאמרי אדמו"ר הזקן
 תקס"ב ח"א ע' ריז. הקצרים ע' רטז. שערי תשובה נה, ב. נו,
 ב. מאמרי אדמו"ר האמצעי בהעלותך ע' תתפד ואילך. וראה
 שו"ת מהר"ם ב"ר ברוך (פראג, ש"ס) סתק"ז. גליוני הש"ס
 (להרי ענגיל) ברכות סא, ב.

67 ע"פ תפלת, רבוננו של עולם" בסדר תפלת השחר.

וכן בד"כ בהתגלות הכחות שע"י הרצון, שיכול להיות בלי גבול, וכמו במקום שלנו חפץ
כו'⁶⁹).

וזהו ג"כ הטעם מה שכללות תנועת האיברים הוא ע"י הרצון דוקא⁵⁰, ומפני מה אין
התנועה בהאיברים מצ"ע, היינו מהחיות המלוכש בהם, שיש בהם ההטבעה לתנועה,
דכל חי מתנועע כו'⁷⁰, ומ"מ, לא ינועו מעצמם, ממזג החיות שבהם, כ"א ע"י הרצון דוקא,
דכאשר עולה ברצונו לנענע ידו ורגלו, אז דוקא מתנועע (והתנועה עצמה היא מהכח
המלוכש בהאברים, אבל להיות התנועה הוא ע"י הרצון דוקא כו'). וגם תנועה פתאומית
שבאה בלי בחירה, גם היא באה מן הרצון דוקא, ונק' תנועה רצונית כו', גם בעת השינה
התנועה היא רצונית, ולא נפשיות כו', שזהו מצד הדמיון שנשאר בגידי הרצון גם בעת
השינה כו', וההסכם בכל דבר שעושים קודם השינה פועל גם בעת השינה כו' (ולכן האדם
מועד לעולם בין ער בין ישן⁷¹, לפי שתנועתו היא רצונית כו'⁷²), ובלתי הרצון לא תהי'
התנועה. וכידוע בחולי מאניע⁷³, שהוא שמסתלק הרצון מן התנועה, אז ינוח כאבן דומם
בלי שום תנועה, הגם שיש בו כח התנועה החיונית כו'. והענין הוא, שענין התנועה הוא
בדרך שליטה וממשלה על האיברים והכחות, שיתפשטו או יתכווצו כו', והממשלה הזאת
היא בכח הרצון דוקא, דהאור והחיות המתלבש בהאיברי, אין בהם הכח הזה להכריח
את האברים להתנועע, כ"א הרצון, לפי שהוא כח עצמי, שמובדל בערך מהכחות, יש בו
כח השליטה והממשלה על התנועה החיונית לפשוט או לכווץ כו'. וגם מה שהרצון פועל
גילוי הכחות, גם גילוי אור השכל, ה"ז ג"כ בדרך ממשלה כו', דמה שארז"ל⁶⁸ לעולם
ילמוד אדם במקום שלנו חפץ, הוא, שהרצון גורם ממילא פתיחת אור השכל שישכיל
ויתחכם בהענין⁷⁴, דמפני העילוי של הרצון על השכל, ע"כ בדבר שרצונו בו, נמשך גילוי
אור השכל ממילא כו'. ואין זה כמו השכלה הבאה ע"י יגיעה, שזהו מה שהזדככות הכלי
מביא וממשיך גילוי אור השכל, ע"י שנעשה כלי לזה כו', אבל הרצון פועל בדרך כח
עליון להיות גילוי אור השכל כו'.

קיצור. והנה אופן המשכת הרצון הוא שעצמותו נמשך, וע"כ פעולתו הוא בדרך
שליטה, דפעולת המוחין במדות להנהיגם ולעשות בהם הביטול, הוא בבחי'
קירוב, ולכן תלוי במעלת המוחין ואופן התגלותם, ובמעלת הנפעל שהן המדות, אבל
הרצון פועל בדרך כח עליון, הן בהתגלות הכחות, והן בהתעלמות הכחות, ומשו"ז יכול
להיות התעלמות הכחות לגמרי ע"י הרצון, וגם ההתגלות הוא בתוקף, ובדרך ממילא,
שלא ביגיעה, כמו התגלות השכל מעצמו שהוא ביגיעה. ולכן גם תנועת האברים, הגם

(69) ע"ז יט, א.

(73) ראה גם מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ע' ריב.

(70) ראה מורה נבוכים ח"א פ"ט. ח"ב הקדמה הי"ז.
מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ח"א ע' פה ואילך. מארז"ל ע' צח.
ובכ"מ.
(71) משנה ב"ק כו, א. רמב"ם הל' חובל ומזיק פ"א הי"א.
(72) ראה שיחת שמחת בית השואבה תשכ"א (תורת מנחם
ע' 106).

(74) ראה סה"מ תרס"ד ע' ער. תרס"ה ע' רמג. תרפ"ה ע'

רסא. ובכ"מ.

התוועדות תשכ"א ח"א ע' 54).

שהיא מהחיות המלוּבש בהם, ה"ז תלוי בכח הרצון, מפני שזהו בדרך שליטה, שזהו בכח הרצון דוקא.

(נב) וכ"ז הוא מפני שעצמות הרצון נמשך לפעול בכל אבר ובכל כח (ואין הכוונה שעצם הרצון ממש נמשך בזה, דבאמת כללות ההמשכה הזאת היא רק הארה כו', רק הכוונה היא, שאין זה הארה הבאה בדרך השתל' ממדרי' למדרי', כמו בכחות פנימי' המתלבשים בכלים, דעצמות הכח הוא בהכלי שמתלבש בה, ומה שנמשך לפעול בכח אחר הוא רק הארה, כנ"ל פנ"א⁷⁵ בפעולת השכל, ואם הי' ברצון ג"כ באופן כזה, לא הי' בו כח השליטה והממשלה כו', אבל להיות שהמשכת הרצון אינו באופן כזה שבא בסדר והדרגה דהשתל' הכחות, כ"א שעצמות הארתו נמשך בכל כח כו'), ע"כ יש בו כח **צב** השליטה והממשלה לפעול בכל הכחות, ופועל כולם בשוה כו'.

ומובן ג"כ דהמשכת הרצון שנמשך בכל איברי הגוף ופועל בהם, אין זה בבחי' התגלות ממש, כמו התגלות האור פנימי, להיות בבחי' התערבות והתאחדות עם הכחות, מאחר שאינו בבחי' אור וכלי, וההמשכה הוא מעצמות הרצון, שאינו בגדר התגלות ממש, כ"א זהו מה שהעצמות נמשך, ונמצא הוא בהאבר והכח שפועל בו, אבל הוא בבחי' מקיף לכד, שאינו מתחבר עם הכח ההוא כו'. והגם שא"א לומר שאינו מתחבר כלל, שה"ה פועל בהם, ואם הי' בבחי' ריחוק לגמרי, איך הי' פועל בהם, וגם לא הי' נופל בזה שם המשכה כלל, והרצון ה"ה נמשך עכ"פ בהכחות לפעול כו'. הענין הוא, שאינו בבחי' התחברות כמו אור וכלי, שהכלי תופסת בהאור, ופועל בו שינוי להיות כמו הכלי, וגם שחיוזק והגדלת הכלי גורם תוס' האור והגילוי כו', משא"כ הרצון, שאין האיברים והכחות תופסים בו לפעול בו איזה שינוי ע"י ההמשכה בהם, ולא תוס' וריבוי ע"י הגדלת האיברים כו'. ועם היות שהרצון תופס בהכחות ופועל בהם, מ"מ, הכחות אינם תופסים בהרצון לפעול בו איזה שינוי, מפני שאינו בא בהתלבשות ממש, כ"א בבחי' הבדלה כו'. ולכן הוא פועל בכל הכחות בשוה, מן כח השכל שבראש עד כח ההילוך שברגל, הן בתנועה חיצונית, שפועל ברגל כמו בהראש, וכן בהתגלות הכחות כו', וכמ"ש כ"ז באריכות בד"ה יו"ט של ר"ה, רס"ו⁷⁶ (ולכאו') יש שינוי ברצון בתוספת וגרעון ע"י הכחות פנימיים, דאנו רואין כאשר יש התגלות כחות הפנימיים, אז מתגלה ג"כ הרצון בתוס' אור, וכמו כשמשכיל איזה השכלה גדולה בכח שכלו, ה"ה אז מרוצה ביותר, וכן איש הטוב כשעושה טוב וחסד כו', וכמו"כ הוא ע"י תוס' חיות פנימי, כמו ונשבע לחם ונהי' טובים⁷⁷, דכאשר הוא רעב ה"ה מתרגז ומתקעס, וע"י השביעה נעשה טוב ומרוצה כו'. אמנם, מה שהוא מרוצה, אין זה התגלות הרצון, כי הרי אין כאן עדיין איזה רצון שרוצה באיזה דבר, רק מה שהוא מרוצה, וה"ז רק בדרך סיבה שיוכל להיות איזה התעוררות כו'. ועיקר הדבר שייך זה לתענוג, שלפי שמתענג בההשכלה או בהטבה וכה"ג, ע"ז נעשה מרוצה כו'⁷⁸, וה"ז מה שהעונג ממשיך את הרצון, לא הכחות מצ"ע כו'). וכ"ז הוא מפני שהרצון הוא גילוי מעצם הנפש, שאינו בגדר התלבשות בכלים, וגם אין בו חילוקי מדרי'

77) ירמי' מד, יז. וראה תורת חיים ויקהל תיח, ריש ע"ד.

סה"מ תרס"ט ע' צג.

78) ראה המשך תרס"ו ע' לו.

75) ע' קכב ואילך.

76) הג"ל הערה 1.

בעצם, כ"א הוא כח ואור פשוט, ע"כ, בהמשכתו, בכל מקום שנמשך הוא שעצמות הכח נמשך בזה, ואינו מתערב ומתאחד עמהם, ופועל בכל הכחות בשוה כו'.

והדוגמא מזה יוכן באוא"ס הסוכ"ע, שזהו בחי' רצה"ע, שאינו בא בבחי' התחלקות, וכמארז"ל⁷⁹ אל תהי יושב ושוקל במצותי של תורה, דקלות שבקלות וחמורות שבחמורות הכל שוין, הרי גם שיש קלות וחמורות, מצד האו"פ, מ"מ, מצד הרצה"ע שבהם הכל שוין כו'⁸⁰, וכן גם בהחיוב דעשיי' המצוות הכל שוין. ואין זה כמו בתורה, שיש בזה חילוקי מדרי'⁸⁰, וכמו פנימיות וחיצוניו' שבתורה, וכן בפרטי הענינים שבה כו'. גם בהחיוב דלימוד התורה אין הכל שוין⁸¹, דיושבי אהל החיוב שלהם לעסוק בתורה כל היום, שעליהם נא'⁸² והגית בה יומם ולילה כו', ובעלי עסקים פ"א שחרית ופ"א ערבית כו'.⁸³ משא"כ הרצון דמצות, עצם הרצון אין בו התחלקות מדרי', וגם בהחיוב בזה אין התחלקות כו'. והיינו לפי שהרצון הוא בחי' גילוי העצמות, לכן אין בו בעצם התחלקות, ואינו בא בבחי' התחלקות כו'. והנה, התגלות הרצון הוא ע"י המצות, שהן רצה"ע, והעיקר הוא ע"י ההקדמה דאהבה דבכל מאדך⁸⁴, שז"ע עושין רצונו ש"מ⁸⁵, שממשיכי גילוי הרצון כו', דע"י המצות, הגם שנמשך הרצון, ה"ה בהעלם, וכמ"ש בסש"ב⁸⁶ ע"פ⁸⁷ אני בער ולא אדע בהמות כו', שאין הרצון מורגש כלל כו'. ומ"מ, ג"ז פועל להיות מצוה גוררת מצוה⁸⁸, כמ"ש⁸⁹, וגם כמ"ש⁹⁰ טוב טעם ודעת למדני כי במצותיך האמנת, שע"י קיום המצות בבחי' אמונה פשוטה, עי"ז טוב טעם ודעת למדני כו'.⁹¹ אך בכדי שיהי' התגלות הרצון, זהו ע"י הקדמת האהבה דבכל מאדך כו'. והתגלות הרצון הוא במצות מעשיות, שאינו בבחי' כלי, כמו התורה שהיא בידיעה והשגה, שזהו בחי' כלי כו', משא"כ הרצון אינו בהתלבשו' בכלים כו' (ומ"מ ה"ז בא ג"כ בבחי' הרגש פנימי כו'), וההתגלות היא בכל מקום, וכמא'⁹² נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, שלמטה יהי' גילוי אור כו', וזהו דוקא בבחי' הרצון, שאינו בא בהתלבשות בכלים, והוא בכ"מ בשוה כו'.

צג

כל כנסת ישראל שבגולה ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך ואני תמיד עמך. כלומר שאע"פ שאני כבהמה בהיותי עמך ולא אדע ולא ארגיש בנפשי יחוד זה שתפול עליה אימתה ופחד תחלה ואח"כ אהבה רבה בתענוגים או כרשפי אש כמדת הצדיקי' שנודרך חומרם .. אעפ"כ אני תמיד עמך כי אין החומר מונע יחוד הנפש באור א"ס ב"ה הממלא כל עלמין וכמ"ש גם חושך לא יחשיך ממך". וראה סה"מ עת"ר ע' שנו: "וכמ"ש בתניא דלכן צריך לקום ולעמוד מפני עושי המצוה, מפני האור מקיף שנמשך עליהם ממעשה המצוה, ומשם מובן אשר בנפש הוא מאיר בפנימית, רק שהוא גילוי שאינו בבחי' הרגש, והראי' הוא מענין מצוה גוררת מצוה, אשר בעשותו מצוה אחת אזי הוא בנקל לעשות עוד מצוה אחרת, והיינו עס ציט עם לעשות עוד מצוה, והוא מפני האו"מ שנמשך עליו". וראה עדי"ז סה"מ תרע"ח ע' פו. תרח"ץ ע' קסא. ד"ה נתת ליראיך תשי"ב (סה"מ תשי"ב ס"ע שלד ואילך). ד"ה ועתה ישראל תשכ"ז שבהערה 1.

(90) תהלים קיט, סו.

(91) ראה גם סה"מ תרס"ה ע' יט. לקמן פרק רמג (ע' ותצב).

(92) ראה תנחומא נשא טז. תניא רפ"ל. ובכ"מ.

(79) תנחומא עקב ב. דב"ר פ"ו, ב.

(80) ראה לעיל פרק ד (ע' ואילך). וש"נ.

(81) ראה ה"ל תלמוד תורה לאדה"ז פ"ג ס"ד.

(82) יהושע א, ח (ושם: ב). מנחות צט, ב.

(83) מנחות שם.

(84) ואתחנן ו, ה.

(85) = של מקום (ראה ברכות לה, ב ובחדא"ג מהרש"א

שם. אור תורה להרב המגיד סימן קסו. לקו"ת שלח מב, ג.

לקו"ש ח"ב ע' 98 ואילך. ובכ"מ).

(86) פמ"ו.

(87) תהלים עג, כב (שם: ואני).

(88) אבות פ"ד מ"ב.

(89) ראה תניא שם: „ולכן חייבו רז"ל* לקום ולעמוד מפני

כל עוסק במצוה אף אם הוא בור ועם הארץ והיינו מפני ה'

השוכן ומתלבש בנפשו בשעה זו רק שאין נפשו מרגשת מפני

מסך החומר הגופני שלא נודרך .. וז"ש אסף ברוח הקדש בעד

(* ראה בכוריס פ"ג נ"ג ובפירושו הר"ש ורע"ב שם.

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש⁹² ועתה ישראל כו' כ"א ליראה כו', וידוע דיראה הו"ע הביטול והנחת עצמותו, יר"ע הוא בבחי' ביטול עצמי, ויר"ת בבחי' קבעומ"ש כו', וכמ"ש במ"א⁹³. וכח זה הוא בנש"י, מצד עצמות נפשם שלמע' מטו"ד כו', וע"כ יש בהם בעצם בחי' הביטול כו', והאהבה עיקרה הוא ע"י התבוננות והשגה אלקית, שזהו בחי' או"פ כו'. וזהו ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה, דזה יכול להיות בכאו"א מישראל, דמדת האהבה, מה שתלוי' בהשגה, הרי לא כאו"א שייך לזה⁹⁴, ויש בזה הרבה חילוקי מדרי' באופן ההשגה, כמה שביכולתו להשיג כו', אבל יראה, שזהו מכח העצמי שבנפש, הרי כל או"א יכול להגיע לזה כו'⁹⁵, וג"ז בנקל יותר מהשגה פנימיות, שלזה צריכים כלים, ויגיעה בהזדככות הכלי כו', משא"כ הביטול מצד עצם הנשמה, ה"ז בנקל יותר כו'. וזהו שאמרו מלתא זוטרתא היא, דבאמת הוא כן בכל ישראל, ואמרו אין לגבי משה כו', שהוא בחי' הדעת שבכאו"א מישראל כו', כמ"ש בס"ש⁹⁶, אבל באמת בנקל לכאו"א לבוא לזה (והעיקר הוא כשלא יהי' עכ"פ התגברות החומריות ביותר, שמעלים על הכח העצמי, וכמו פר"ע ר"ל וכה"ג). וענין המאה ברכות הוא שיהי' התגלו' הרצון, וכמשנת"ל שע"י המצות נמשך הרצה"ע, אבל הוא בהעלם עדיין כו', וענין ברכת המצות הוא שיהי' גילוי הרצון ע"י המצות כו', וכאשר ע"י המצות הוא התגלות הרצון, היינו שנמשך בבחי' פנימי כמו שהוא בעצם כו'. וזהו א"ת מה אלא מאה, דמאה הוא בחי' כתר, כנודע⁹⁷, וא"ת מה אלא מאה הוא שהאו"מ יאיר בבחי' פנימיות כו', וכמ"ש במ"א⁹⁸. וכ"ז הוא ע"י הקדמת היראה בבחי' ביטול והנחת עצמותו כו'. וזהו ועתה ישראל כו' כ"א ליראה, שזה ביכולת כאו"א מישראל, מבחי' כחות המקיפים שבנפש, שבכולם בשוה כו', וא"ת מה אלא מאה, דחייב אדם לברך מאה ברכות, להיות גילוי הרצון שיאיר בגילוי בפנימיות כו'.

קיצור. וכ"ז הוא מפני שעצמות הרצון נמשך בלי הדרגה, ומשו"ז אינו בהתאחדות עם הכחות להיות נתפס בהם, לפעול בו תוס' וגירעון (ומה שע"י התגלות הכחות הוא מרוצה, הוא מהתענוג), והרצון תופס בהם לפעול עליהם, ולכן הוא ככולם בשוה.

דעתו – אין זה שההשגה (שע"י התבוננות) מביאה ליראה*, אלא, שבכדי „לגלות אוצר של יראת שמים הצפון ומוסתר בכינת הלב כו' בחי' ומדרגה שלמעלה מהזמן” (תניא שם ס, רע"א) [דיש לומר שהוא ע"ד המבואר בפנים ששרש היראה הוא בעצם הנשמה], גילוי זה הוא ע"י הדעת, „שהדעת הוא המקשר מצפוני בינת הלב אל בחי' גילוי” (תניא שם ס, סע"ב). (96) פרק מב.

(97) ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי יב, סע"ג. ולאדמו"ר הצ"צ ח"א ע' עז ואילך.
(98) ראה אוה"ת עקב ע' תקפח.

(* להעיר מהמשך תערוב' ח"א פקע"ז (ע' וסב), דבכדי לבוא לאהבה, מספיק השגה, ובכדי לבוא ליראה, מכיון שיראה היא ביטול, הוא דוקא ע"י „הכרה והרגש דעצם הדבר”. – והרי מובן, שההכרה באלקות „בעצם הדבר” הוא דוקא ע"י גילוי הנשמה.

(93) ראה קונטרס העבודה פ"ב ואילך (ע' 15 ואילך).
(94) בד"ה ועתה ישראל תשכ"ז שבהערה 1: בהמשך תערוב' שם, שאהבה, להיותה „תלוי' בהשגה” לכן „לא כאו"א שייך לזה”. ויש לומר, דבהמשך תערוב' שם מדובר באהבה שבהתגלות הלב. אבל האהבה המביאה לעשיית המצוות, שלזה מספיק גם אהבה שבתעלומות הלב (תניא [פ"ז] שם כב, סע"ב). בנקל לכל אחד להגיע לזה כמפורש בתניא שם.
(95) בד"ה ועתה ישראל הנ"ל: ומ"ש בהמשך תערוב' שם, שהיראה להיותה באה „מכח העצמי שבנפש”, בנקל לכאו"א להגיע לזה – הוא שביכולתו של כאו"א לגלות הנשמה שבו (ע"י הענין דמאה ברכות וע"י משה שבו, כדלקמן בפנים), אבל לא שמגיעים לזה ע"י התבוננות. ולהעיר מקונטרס העבודה שם [פ"ג (ע' 18)], „שיש בנ"א שבטבע בתולדתם יש בהם קבלת עומ"ש ויראת אלקים כו' מפני שאין זה תלוי באיזה ידיעה פרטית ובהשגה והתבוננות כ"א בהרגש אלקי”. .. ומ"ש בתניא פמ"ב דבכדי לבוא ליראה צריך להתבונן ולהעמיק

וכמו"כ אוא"ס הסוכ"ע אינו בבחי' התחלקות, ולכן בתורה יש התחלקות, וחילוקים בחיוב הלימוד, והרצון דמצות הוא בלי התחלקות, והכל חייבים בזה בשוה, וההמשכה במצות מעשיות, ועיקר הגילוי הוא ע"י הקדמת בכל מאדך. ובזה ית' פסוק ועתה ישראל כו' כ"א ליראה.

שופטים¹ ושוטרים תתן לך בכל שעריך כו', ושפטו את העם משפט צדק.² ואי' במד"ר³ צד משל למלך שהיו לו בנים הרבה, והי' אוהב את הקטן יותר מכולם, והי' לו פרס א', והי' אוהבו יותר מכל מה שהי' לו, אמר המלך, אני נותן את הדבר שאני אוהב, לזה שאני אוהב. כך אמר הקב"ה, אני אוהב את ישראל מכל האומות שבראתי, שנא'⁴ כי נער ישראל ואוהבהו, ומכל מה שבראתי אני אוהב את המשפט, שנא'⁵ כי אני ה' אוהב משפט, אני נותן את הדבר שאני אוהב, לזה שאני אוהב, הה"ד שופטים ושוטרים תתן לך כו', אמר הקב"ה בזכות המשפט אני משרה שכינתי בתוכם, שנא'⁶ ויגבה ה' צבאות במשפט והאל הקדוש נקדש בצדקה, ובזכות המשפט אני גואל אתכם גאולה שלימה, שנא'⁷ שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבוא כו'.⁸ ומשמעות הענין, דזה שאוהב את הקטן הוא לפי שהוא קטן, דלכן הביא ע"ז פסוק כי נער ישראל ואוהבהו, דמשמע שהאה' היא לפי שהוא נער, דכללות ענין האהבה לישראל הרי נא' ע"ז כמה פסוקים, וכמו אהבתי אתכם אמר ה', ואוהב את יעקב,⁹ ומה שהביא פסוק כי נער ישראל, משמע, שזהו לפי שהוא נער כו'. וצ"ל מהו מעלת הקטן, הלא לכאור' גדול הוא חשוב יותר. גם צ"ל¹⁰ מהו שייכות ענין כי נער ישראל לענין המשפט, שאני נותן המשפט לישראל לפי שהוא נער כו'. גם מה"ע שבזכות המשפט אני משרה שכינתי כו', ובזכות המשפט נגאלים בגאולה שלימה, מהו שייכות הענינים זל"ז. גם מה"ע ושפטו את העם משפט צדק כו'. ולהבין כ"ז ילה"ק משנת"ל¹¹ ההפרש בין הרצון לכל הכחות, דכל הכחות הן במציאות לעצמן חוץ לעצמות הנפש, והיינו שהן במציאות דבר בעצמן, משא"כ הרצון, שאינו במציאות לעצמו חוץ לעצמות הנפש, שהוא רק הטיית והמשכת הנפש, ובעצמו הוא בבחי' אין כו'. והיינו לפי שכל הכחות הן להיות בחי' כחות, והרצון הוא רק גילוי מן העצם כו'. ולכן, הרצון אין בו התחלקות בעצם, וכמו שמאיר בהאיברים והכחות, אינו

(5) ישעי' סא, ח.

(6) ישעי' ה, טז.

(7) שם נו, א.

(8) ומכל מה שבראתי... ישועתי לבוא כו': בדב"ר שם: בזכות שאתם משמרים את הדין אני מתגבה, מנין שנאמר ויגבה ה' צבאות במשפט, ועל ידי שאתם מגביהין אותי בדין אף אני עושה צדקה ומשרה קדושתו ביניכם, מנין שנאמר והאל הקדוש נקדש בצדקה. ואם שמרתם את שניהם, הצדקה והדין, מיד אני גואל אתכם גאולה שלימה מנין שנא' כה אמר ה' שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבוא וצדקתי להגלות.

(9) מלאכי א, ב.

(10) ראה גם ד"ה שופטים ושוטרים תשכ"ז (סה"מ תשכ"ז

ע' שכו). לקו"ש חכ"ט ע' 95 ואילך.

(11) פמ"ט ואילך (ס"ע קיח ואילך).

(1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה, על המשך וככה תרל"ז פרק צט (והוא הגהות וכ"ו לד"ה להבין ענין אור א"ס באוה"ת ענינים ע' קנה). – כנסמן לקמן בהמאמר.

לכמה ענינים המבוארים בהמאמר – ראה ד"ה וידבר גו' זאת חוקת תרס"ו (המשך תרס"ו ע' רל ואילך), שחלקו מיוסד, כנראה, על אוה"ת והמשך וככה שם.

מאמרים שמיוסדים, כנראה, על מאמר זה: ד"ה נחמו תרפ"ב פ"ב. ספ"ג ופ"ד (סה"מ תרפ"ב ע' שפב. ע' שפה ואילך).

המשך ר"ה תרפ"ג ותש"ז פ"א-ו (סה"מ תרפ"ג ע' פב ואילך. תש"ז ע' 125 ואילך).

התחלת וסיום ד"ה שופטים ושוטרים תרפ"ב (סה"מ תרפ"ב ע' תכב ואילך. ע' תמה ואילך), מיוסדים, כנראה, על התחלה וסיום דמאמר זה.

(2) שופטים טז, יח.

(3) דב"ר פ"ה, ז.

(4) הושע יא, א.

בא בבחי' התלבשות ובבחי' התחלקות, שנמשך בכל מקום, והמשכתו הוא שעצמותו נמשך ופועל בכל מקום בשוה כו'.

נג) והנה להבין הדוגמא מכ"ז למעלה, צ"ל תחלה¹² ענין אוא"ס. דהנה ידוע¹³ דאוא"ס אין הכוונה אור של הא"ס, כ"א שהאור הוא א"ס, שאם נא' אור של הא"ס, הרי א"ס קאי על העצמות, והעצמות אין לכנות רק בש' א"ס, כ"א בשם אין לו תחלה, שזה מעלה יתירה על א"ס, דכל שאין לו תחלה ממילא אין לו תכלה¹⁴, ועצמותו ית', שמציאותו מעצמותו, הרי אין לו תחלה, ממילא אין לו תכלה, אבל ענין הא"ס אינו מחייב שלא יהי' לו תחלה, דיכול להיות דהגם שאין לו תכלה, מ"מ יהי' לו תחלה. וזה באחת משתי פנים. או בבחי' גילוי מן העצם, שהוא כמו העצם, וע"כ אין לו תכלה כמו העצם, ויש לו תחלה, שהרי הוא רק גילוי לבד מן העצם כו'. או גם בדבר שאינו כלל גילוי מן העצם לא יהי' לו תכלה, מצד שרצון הבורא כך הוא שלא יהי' לו תכלה, וכמ"ש בפלח הרמון¹⁵, דכל קדמון נצחי, ולא כל נצחי קדמון, שרבים מן הנמצאים יהיו נצחיים ברצון הבורא, ואין שום אחד מהם קדמון. וכמו שצבא מעלה קיימין באיש, וצבא מטה קיימין במין¹⁶, וכמ"ש¹⁷ מרוב אונים ואמיץ כח איש לא נעדר כו'. וי"ל, דלולא החטא דעה"ד היו גם צבא מטה קיימין באיש, ומ"ש¹⁸ ועתה פן ישלח ידו ולקח מעה"ח וחי לעולם, זהו לאחר החטא, דמ"מ, אם הי' אוכל מעה"ח, הי' חי לעולם, ומפני שנעשה תערוכות טו"ר¹⁹, לא רצה הקב"ה שיחי' לעולם, לפי שיהי' ח"ו קיום גם אל הרע²⁰, אבל לולא החטא, הי' גם צבא מטה קיימין במין²¹ כו'. ואופן הקיום דצבא מעלה שקיימין באיש הוא כמו קיום דבר נצחי בעצם. וכידוע שיש הפרש בין הקיום דדבר הנפסד להקיום דדבר נצחי, דדבר הנפסד, הנה גם בשעת קיומו הוא בהפסידות, והיינו שהוא תמיד בהפסידות, וכמ"ש הבחיי²², שהתינוק משעה שנולד מתחיל להתייבש, והדבר הנצחי הוא שאין בו הפסידות כלל. וכן הוא בצבא מעלה, שבעת קיומם אין בהם הפסידות כלל, וכדאי' בירושלמי²³ ע"פ²⁴ אלה תולדות השוה"א בהבראם, שהם חזקים כיום הבראם. וכ"ז הוא רק מצד רצון הבורא, דהרי מצד עצמן ה"ה הווים ונבראים, ומאחר שהם הווים, ה"ה נפסדים מצד עצמן, וקיומן הוא רק מצד רצון הבורא כו'. ומה שארז"ל²⁵ שית אלפי שני הוה עלמא וחד

צה

12) ראה המשך וככה שבהערה 1.

13) ראה לקו"ת פקודי ז, ב. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ז ע' כב. אוה"ת ענינים ע' קסא ואילך. ע' קעה. סה"מ תרס"ד ע' ל ואילך. המשך תרס"ו ע' ריט ואילך. ע' רל ואילך. וש"נ.

14) ראה חובת הלבבות שער היחוד פ"ה.

15) שער ד (שער עצמות וכלים) פרק ג.

16) ראה רד"ק ישעי' מ, כו. ספר העיקרים מאמר שני פרק יא. ספר החקירה להצ"צ סא, א ואילך. קג, א ואילך. אוה"ת תשא ע' א'תתכה. סה"מ תרל"ח ע' עג. תרנ"ט ע' קצח ואילך. לקמן פשל"ג (ח"ב ע' ותרפד). ד"ה אין ערוך הב' תרצ"ד פרק ל (סה"מ תשי"א ע' 142).

17) ישעי' שם.

18) בראשית ג, כב (ושם: גם מעץ החיים ואכל).

19) ראה תו"א בראשית ה, ג ואילך. תורת חיים שם ל, ב ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי בהר ע' תדש ואילך. סה"מ תרס"ב ע' ש ואילך. עת"ר ע' רמג. סה"מ תרפ"ב ע' שפג

ואילך. תרצ"ב ע' קעו.

20) ראה תו"א ותורת חיים שם. סה"מ תרנ"ט ס"ע קמט ואילך.

21) במין: בסה"מ תרפ"ב, תרפ"ג ותש"ז שבהערה 1: באיש.

22) ראה בחיי בראשית א, כח. וראה אוה"ת בראשית ח"ו תתרכ, ב. סה"מ תרכ"ז ע' תעט. תרל"ג ח"ב ע' תקמט. המשך מים רבים תרל"ו פל"ג. סה"מ תרמ"ב ע' תעד. הגהות לד"ה פתח אליהו שבתו"א תרנ"ח ע' ע' ואילך. סה"מ תרנ"ט שם. תרס"ט ע' קיא. לקמן פשל"ג (ח"ב ע' ותרפד). ע' ואיקמג. ד"ה אין ערוך הנ"ל.

23) ראה ירושלמי ברכות פ"א ה"א. ספר החקירה, אוה"ת בראשית, המשך מים רבים, סה"מ תרמ"ב, הגהות לד"ה פתח אליהו, סה"מ תרנ"ט, וד"ה אין ערוך שם.

24) בראשית ב, ד.

25) ר"ה לא, א. סנהדרין צז, א.

חרוב, דקאי על כללות העולמות וההשתל', וכמ"ש²⁶ כי כאשר השמים החדשי' והארץ החדשה אשר אני עושה כו'²⁷, וכמ"ש במ"א²⁸, זהו מפני שכך יהי' רצון הבורא שיפסדו יהיו נפסדים, וכ"ז שהרצון בהם שיהיו בקיומן בלי הפסידות, ה"ה קיימין כמו דבר הנצחי כו'²⁹. הרי שאפשר להיות שאין לו סוף אף שיש לו תחלה. וכל שאין לו תחלה, ממילא אין לו סוף. וא"כ, אם ה' הכוונה על עצמותו ית', הול"ל אין לו תחלה. ועוד, דעל עצמות לא יתכן לומר כינוי א"ס, דפירושו הוא שא"ס להתפשטותו, והרי עצמות אינו בבחי' התפשטות, דכל עצמי אינו מתפשט כו'³⁰. אלא הכוונה באוא"ס על האור, דהאור יש לו תחלה, שהוא העצמי, רק שאין לו סוף, להיותו בבחי' גילוי העצם שכמו העצם כו', וגם האור הוא בבחי' התפשטו', דשייך לומר עליו א"ס להתפשטותו כו'.

ולהבין זה צ"ל תחלה ההפרש בין אור לשפע³¹, שהמקובלי³² משתמשים ע"פ הרוב בל' אור, והחוקרים³³ בל' שפע, וההפרש ביניהם הוא, דשפע מורה דההשפעה היא איזה מהות דבר שנשפע מן המשפיע אל המקבל, וכמו השפעת הצדקה מעשיר לעני, שמהות דבר שנשפע ונמשך, וכמו המשכת המים ממקום למקום, שנא' ע"ז ל' שפע, וכמו שפע ימים³⁴, שפעת מים³⁵, הרי עצם מהות המים נמשכים ממקום למקום כו', דהשפעה זו פועלת שינוי וחסרון בהמשפיע, וכמו המים הנמשכים, ה"ה חסרים ממקום שנמשכו כו'. וכמו"כ בכחות הנפש, וכמו³⁶ כח הזריקה³⁷ כשזורק אבן למע', הרי נבדל ונפרש ממהות כח היד המתלבש בהאבן ונושאו למע', דהרי הזריקה היא לאחר שיוצא האבן מן היד, הרי נבדל ונפרש בזה ממהות כח היד על האבן שמקיפו (ווא"ס נעמט עם ארום) מכל צד, שעיי"ז הוא נושא³⁸ למע', וכשנכלה הכח ה"ה נופל למטה, דכח זה הוא בבחי' התלבשות, הן מצד הזורק והן מצד הדבר הנזרק, דהרי הזורק נתפס בהזריקה, בזה שצריך לזרוק, שלא תהי' הזריקה מעצמה, וגם שבשעה שזורק את האבן, אינו יכול לעשות דבר אחר, וכן הפעולה בהדבר הנזרק הוא בדרך התלבשות בו, שהרי פועל בו התחדשות, והוא שילך האבן למע' היפך טבעו, דטבע האבן הוא לירד למטה, ובכדי לפעול התחדשות א"א להיות בדרך ממילא, כ"א בהתלבשות דוקא. דעד"ז הוא למע' ההפרש בין עו"ע ליש מאין³⁹, דבעו"ע יש אופן שמהתפשטות העילה בא העלול בדרך ממילא⁴⁰ (וכמו האי

26 ישע"י סו, כב.

27 בסה"מ תרפ"ב תרפ"ג ותש"ז שם מוסיף כאן: הרי שהעולמות יפסדו.

28 ראה לקו"ת דרושים לשמע"צ פט, ג. אוה"ת שה"ש ח"א ע' יד. סה"מ תרכ"ז ע' רעא.

29 ראה גם לקו"ש ח"ה ע' 98 הערה 19; 21. ח"ו ע' 93.

30 ראה גם הגהות לד"ה פתח אליהו שבתוא"ר תרנ"ח ע' עב. סה"מ תרנ"ח ע' קכ. ע' קסד. תרנ"ט ע' קצט.

31 כהבא לקמן — ראה המשך וככה שבהערה 1. וראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"ב ע' שע. אוה"ת ענינים ע' קי ואילך. המשך תרס"ו ע' רלא ואילך. ד"ה ונחה תשי"ד (סה"מ מלוקט ח"ב ע' רצג ואילך. בהוצאה החדשה — ח"ג ע' קעג ואילך).

32 ראה שומר אמונים (להר"י אירגס) ויכוח שני ס"א.

הובא באוה"ת שם. ע' קלא. המשך תרס"ו ע' תרסב.

33 ראה מורה נבוכים ח"ב פ"ב.

34 (34) ברכה לג, יט.

35 (35) איוב כב, יא. איוב לח, לד (ושם: ושפעת). בסה"מ תרפ"ג ותש"ז שבהערה 1: ופי' במצודות* הרבה מים.

36 (36) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן ואוה"ת ענינים שם.

37 (37) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן אתהלך לאזניא ע' עח ואילך. אמרי בינה שער הק"ש פרק כו ואילך (נד, ב ואילך). מאמרי אדמו"ר האמצעי נ"ך ע' קעז ואילך. סה"מ עת"ר ס"ע לא ואילך. וש"נ.

38 (38) נושא: בסה"מ תרפ"ג ותש"ז שם: נושא.

39 (39) ראה גם ד"ה גדול יהי' כבוד הבית הזה תשכ"ב (סה"מ מלוקט ח"ד ע' שלו ואילך. בהוצאה החדשה — ח"ד ע' קיד ואילך).

40 (40) ראה לעיל פרק טל (ע' ז).

חכמתא אתפשטת ואפיק מינה בינה כו'⁴¹, וי"ל דלמע' כן הוא במוחין ומדות גם בחיצוניות שלהם כו', ובאדם למטה⁴² בבחי' הפנימיות שלהם כו'), וכמו במוחין ומדות בבחי' הפנימיות והגדלות שלהם, שהמדות הן בערך המוחין, הרי בבחי' התפשטות והתגלות המוחין, באים המדות בדרך ממילא כו', וכן משארז"ל⁴³ אא"כ הי' חכם ומבין מדעתו כו'⁴⁴. אבל בהתהוות יש מאין, אין זה בדרך ממילא, כ"א ע"י התלבשות האין האלקי להוות את היש כו'. וכידוע⁴⁵ ההפרש בין נבראו⁴⁶ לברא⁴⁷, דנבראו הוא שנעשה בדרך ממילא, ואין זה בבחי' יש עדיין (שזהו ההתהוות כמו שהיא מש' הוי' כו', וכמ"ש במ"א⁴⁸), ובהתהוות היש ממש כתיב⁴⁷ בראשית ברא אלקים, בבחי' התלבשות כח הפועל בהנפעל כו'. רק שההתלבשות אינה בבחי' התלבשות פנימי ממש, דענין ההתלבשות הוא שבא בגילוי ממש, ואם הי' באופן כזה בהתהוות יש מאין, שהי' כח הפועל בגילוי ממש בהנפעל, הרי הי' הנפעל בערך הפועל, וענין יש מאין הוא בדרך אין ערוך כו'⁴⁵, אבל מ"מ הוא בבחי' התלבשות בהנפעל כו'. וזהו א' מהפלאים שבענין התהוות יש מאין⁴⁸, שהאין האלקי הוא בבחי' התלבשות בהיש לפעול בו ההתחדשות, היינו מציאות ישותו, ומ"מ, מתעלם ומסתתר ממנו⁴⁹, שלא יהי' נרגש בהיש, באופן שיתהווה במציאות יש כו' (ועמשית"ל פ'⁵⁰). וכמו"כ בענין הזריקה, שכח התנועה שביד הוא בהתלבשות בהאבן לפעול בו, רק שהוא בהעלם כו'. וכ"ז הוא לפי שמהות כח היד נמשך בזה, לכן הוא בבחי' התלבשות מצד הזורק, דהיינו שנתפס בזה כו', ומפני שענינו הוא לפעול דבר, ע"כ הפעולה בהנפעל היא ג"כ בבחי' התלבשות כו'.

והנה³⁷, כח הזריקה היא בד"כ כח היותר תחתון בכח התנועה, ובא בדבר הנבדל לגמרי, שאין לו יחס ושייכות אליו, ע"כ ההתלבשות היא בבחי' העלם לגמרי כו'. אמנם, באיזה מלאכה, כמו בציור וכה"ג, ניכר יותר ההתלבשות, דבמלאכת הציור הרי ההתגלות דכח התנועה והתפיסה בזה היא ביותר, וכמו"כ הפעולה היא בהתלבשות יותר, מפני שיש יחס יותר להזכר הנפעל עם הפועל כו' (וכידוע שנשאר רושם מהפועל בהפעולה⁵¹, וכונדע שהה"מ ז"ל הכיר מהכלי איך שהי' הפועל כו'⁵², הנה זה שייך במלאכת כלי וכה"ג

41) זח"ג רצ, א (אד"ז). וראה לעיל שם.
42) ובאדם למטה: אוצ"ל: ובאדם למטה הוא.
43) משנה חגיגה יא, ב.

44) בסה"מ תרפ"ג ותש"ז שם: וזהו שארז"ל אא"כ הי' חכם ומבין מדעתו, דעל חכ' ותבונה פירש"י [חגיגה יב, א – ד"ה חכמה] חכ' ידע מה שלמד, שהוא הידיעה בקיצור, כמו שהיא הידיעה דחכ', כמו שנת' באריכות הענינים בזה במ"א, ובתבונה פרש"י [שם – ד"ה תבונה] יודע לחדש דבר מפלפולו בחכ', שהו"ע החכ' הבינה, הרי זהו תואר החכ' שכ"ז הוא התפשטות החכ' שלו, עד שמבין מדעתו, שזהו מה שמהתפשטות והתרחבות החכ' מעצמה נמשך בינה בדרך ממילא. דלמע' כן הוא בהשתל' הספ' זמ"ז גם בחיצוניותו, אמנם למטה באדם יש ג"כ ענין זה, בפנימיות המוחין ופנימיות המדות, והיינו דכאשר המדות הם בערך אל המוחין דאז מן התפשטות והתרחבות השכל בעצמו נמשכו המדות בדרך ממילא, אבל בחיצוניות המוחין וחיצוניות המדות,

45) שהמדות אינם בקירוב אל המוחין, אינו כן, אבל למע' הוא כן גם בחיצוניות הספ', שמהתפשטות העילה נמשך העלול בדרך ממילא.
46) ראה תו"א מגילת אסתר צו, ג. לקו"ת שה"ש יד, ג ואילך. סה"מ תרמ"א ע' עז. ובכ"מ.
47) תהלים קמח, ה.
48) בראשית א, א.
49) ראה גם סה"מ עת"ר ע' תכא.
50) ראה סה"מ תרכ"ט ע' קנט ואילך. תרל"ג ח"ב ס"ע תקה. עת"ר ריש ע' עה.
51) רנו' 9: ע' (תקוח). שצו (ח"ב ע' ותתטז ואילך).
52) ראה אור תורה להרב המגיד (קה"ת, תשס"ו) סימן צו. (מאמרי אדמו"ר האמצעי נ"ך שם (ע' קפד). סה"מ תרס"א ע' קצה. לקוטי אמרים להרב המגיד (קה"ת, תש"ע) והספות סימן רנח. וש"נ.

יותר מבזריקה, מפני ההתייחסות זל"ז, שיש בזה התגלות והתלבשות יותר כו', וכן אדם חס על מעשה ידיו כו'⁵³). והחילוק הוא בגסות ודקות, דכאשר הדבר הנפעל הוא דבר גס, אין ההתגלות בזה כ"כ, וההתלבשות בהפעולה היא בהעלם יותר, ובדבר דק יש בזה יותר התגלות הפועל, וההתלבשות היא בהתגלות יותר כו' (דבמדרי' הרוחניות הוא שבא בהנפעל בגילוי ובהרגש יותר כו').

קיצור. יבאר ענין אוא"ס דקאי על האור, כי העצמות אין לו תחלה, וממילא אין לו סוף, וא"ס יכול להיות גם שיש לו תחלה, כמו גם בנמצאים ברצון הבורא שיהיו קיימים כמו דבר נצחי, או באור להיותו גילוי העצם. וגם, א"ס הוא בהתפשטות, והעצם אינו מתפשט. ויבאר ענין אור ושפע, דשפע הוא מהות דבר, ולכן פועל שינוי, וכמו בזריקה שהזורק נתפס בזה, וגם הפעולה היא בבחי' התחדשות, שזהו בבחי' התלבשות, וכמו עו"ע, שלפעמים הוא בדרך ממילא, ויש מאין הוא בבחי' התלבשות בהעלם, להיותו בבחי' התחדשות, וכ"ה בזריקה שענינו לפעול דבר. וכמו"כ במלאכת הציור עד"מ, ששם נתפס הכח יותר.

נד) ויובן זה יותר מענין ההתלבשות בכחות הרוחניים, וכמו בהתלבשות השכל בכח התנועה, דהרי בזריקה שהיא מכח התנועה שביד, יש בזה התלבשות השכל, שצריך לכיון במוחו ומחשבתו איך לזרוק, ושתגיע למקום שרוצה לזרוק, והיינו שתהי' הזריקה מכוונת, וכן במלאכת הציור עד"מ יש התלבשות השכל, הרי אינו דומה התלבשות השכל שבציור להתלבשות שבזריקה³⁷, דלהיות שזהו כח היותר תחתון שבתנועה, לא יש בזה התגלות השכל כ"כ, ואינו בהרגש פנימי בכח התנועה, וע"כ כשמרגיל א"ע בזריקה, אינו צריך לכיון איך לזרוק, ובאמת גם אז יש בזה התלבשות השכל, רק שהוא בהעלם בתכלית, ובמלאכת הציור יש בזה התלבשות והתגלות השכל יותר, ובבחי' הרגש פנימי יותר, ובכל פעם ופעם צ"ל בזה התלבשות השכל כו'. והדוגמא למע', כדאי' בס' הבהיר⁵⁴ נטל צרורות וזרקן ומהם נעשה הארץ, וידוע⁵⁵ שזהו בחי' כח הגבול שבא"ס, שבא בבחי' התלבשות בעולמות, רק שהוא בהעלם כו'. ובגמ' דחגיגה⁵⁶ אי' בעשרה דברים ברא הקב"ה את עולמו בחכ' ובתבונה וכדעת בכח ובגערה כו', דהעשרה דברים כולם הוא שבאים בבחי' התלבשות כו'. ויש בזה חילוקי מדרי' בנבראים, דעם היות דכללות ההתהוות היא מעשרה דברים הנ"ל, מ"מ, יש נבראים שעיקרם הוא מבחי' חב"ד, ויש שעיקרם הוא מבחי' המדות, שז"ע בכח ובגערה כו', ולפי אופן כזה הוא

ע' מד ואילך; תרפ"ה ע' פו; תרפ"ט ע' 256; תרצ"ב ע' עד – בשם פדר"א*. וראה שמור"ר רפי"ג: „האיך נבראת הארץ .. נטל הקב"ה עפר מתחת כסא הכבוד וזרק על המים ונעשה ארץ וצרורות קטנים שהיו בעפר נעשו הרים וגבעות.“ (55) ראה סה"מ שבהערה הקודמת. (56) יב, א.

53) במאמרי אדמו"ר האמצעי שם: „כשיאבדו יגיע כפיו של אדם יצטער בנפשו מפני חלק חיות מעט מזעיר מן הנפש שנשאר שם שאבד כו'“. בסה"מ תרס"א שם: „ידוע דרושם מכח הפועל נשאר בהכלי, ולכן אדם חס על מעשה ידיו מפני שרושם מכח המעשה נשאר במעשה ידיו“. וראה גם אמרי בינה שם (נד, סע"ג, סא, א).

54) כ"ה בשם ספר הבהיר במאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ח"א ע' רעו. סה"מ תרנ"ז ס"ע קמו ואילך. עזר"ת ע' קפג. עטר"ת ע' תעד. באמרי בינה שם (נד, ד) ובמאמרי אדמו"ר האמצעי נ"ך שם (ע' קפג) – בשם ספר יצירה. בסה"מ עטר

54) כ"ה בשם ספר הבהיר במאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ח"א ע' רעו. סה"מ תרנ"ז ס"ע קמו ואילך. עזר"ת ע' קפג. עטר"ת ע' תעד. באמרי בינה שם (נד, ד) ובמאמרי אדמו"ר האמצעי נ"ך שם (ע' קפג) – בשם ספר יצירה. בסה"מ עטר

ההפרש בהתלבשות ותפיסא, שהו"ע ההתגלות, הן מצד הפועל והן בהנפעל כו'. ומבו' במ"א משל ע"ז, כמו א' המצווה לזולתו לעשות דבר, ה"ז בקול ודבור, וכן כשמדבר דברי אהבה או דברי שכל, ה"ז ג"כ בקול ודבור, ואינם דומים כלל זה לזה, דבהציווי, הרי אין המשפיע נתפס בכחותיו כ"כ בזה, וכן המקבל אינו נתפס בזה, רק לשמוע הציווי, וכשמדבר דברי אהבה, הרי המשפיע נתפס בזה במדותיו, שבאים בהתגלות, וכן המקבל נתפס בזה בהרגש שבו, שנרגש בו כח המשפיע ומתקרב אליו עי"ז, וביותר הוא בהשפעת השכל, שנתפסים בזה ביותר בבחי' התלבשות והתגלות כו'. והכל הוא בקול ודבור כו', ולכן הציווי הוא בקול רם, דהיינו התגברות הקול, ובהשפעת השכל א"צ להיות בקול רם, ואדרבה, דברי חכמים בנחת נשמעים כו'⁵⁷, והיינו דשם עיקר הוא הקול, ובהשפעת השכל העיקר הפנימי שהוא השכל כו'. ועד"ז הוא למע' בהעשרה דברים, שזהו מה שבא בבחי' התלבשות, ויש בזה חילוקים בנבראים, מאיזה מדרי' עיקר מקורם והתהוותם, דלפי אופן כזה הוא ההתלבשות והתגלות כו', אך כללות כח התנועה הוא כח אחרון שבנפש.

ויובן⁵⁸ כמו"כ בהשפעת השכל מן המשפיע אל המקבל⁵⁹, דג"כ מהות השכל נשפע בזה, והוא ג"כ בבחי' התלבשות כו', ועם היות דכללות ענין השפעת השכל ה"ז הארה לבד, וכנודע ההפרש בין השפעת השכל להשפעה עצמיות⁶⁰, דבהשפעה עצמיות, העצם ממש נשפע בזה, שהרי נעשה מזה מהות שכל ממש אצל הבן, משא"כ בהשפעת השכל, הרי דוקא כאשר התלמיד הוא בר שכל בעצמו, הרי הוא מקבל שכל הרב ומתלמד עי"ז, אבל אם אינו בר שכל בעצמו, לא יתהווה אצלו מהות שכל עי"ז, וכמא' העולם⁶¹ א קאפ קען מען ניט ארוף שטעלין, והיינו לפי שהוא הארה לבד, מ"מ, הנה מהות ההארה נשפע בזה, שהרי משפיע לו מהות שכל, והוא ממהות שכלו של הרב, והתלמיד מקבל בזה שכל משכלו של הרב כו'. וזהו שההשפעה היא בקיומה גם לאחר הפסק ההשפעה, וגם לאחר סילוק המשפיע, מפני שמהות ההארה נמשך בזה, ע"כ, גם אפי' לאחר שמסתלק המשפיע, יכול לעיין בה, ולמצוא בזה החיות שהי' לו בעת שקיבל את ההשפעה מן המשפיע כו', דבאור, הרי כשמסתלק העצם, מסתלקת גם ההארה, ובהשפעת השכל נשארה ההשפעה, והיינו לפי שמהות ההארה נמשכה בזה כו'. ולכן אופן ההשפעה היא בבחי' התלבשות ותפיסא, שהמשפיע נתפס בזה, ועושה בו שינוי והתפעלות, שע"י ההשפעה מתוסף שכל אצל המשפיע, וכמו ומתלמידי יותר מכולם⁶², דלבד זאת שיש תלמיד המחכים את רבו⁶³, ע"י הקושיות וכה"ג, הנה ע"י עצם ההשפעה, מתוסף אצלו שכל, וכן העדר ההשפעה עושה גרעון בהמשפיע כו' (והיינו כשאינו משפיע גם לעצמו⁶⁴, דהרי השפעת השכל אין

צח

(61) ביאורי זוהר להצ"צ, סהמ"צ להצ"צ וסה"מ תרנ"ט שם. וש"נ.
(62) תענית ז', א.
(63) ראה חגיגה יד, א.
(64) בסה"מ תרפ"ג ותש"ז שבהערה 1: בהעדר ההשפעה נעשה גירעון בהמשפיע, רק שלוח מספיק ההשפעה לעצמו ג"כ .. אבל בהעדר ההשפעה לעצמו ג"כ נעשה גרעון באור השכל, וכמו שאי' בעירובין [נד, א] בתלמיד א' דר"א שבמשך ג' שנים שכח תלמודו מפני שלמד בלחישא, וכן הי' עזת

(57) קהלת ט, יז. וראה לקו"ש ח"ו ע' 108.
(58) בהבא לקמן – ראה המשך וככה והמשך תרס"ו (ע' רלב) שבהערה 1.
(59) ראה הגהות לד"ה פתח אליהו שבתו"א תרנ"ח ע' מד ואילך.
(60) ראה לקו"ת שה"ש לט, ג ואילך. ביאורי זוהר לאדמו"ר האמצעי ב, א ואילך. ה, ג ואילך. ולאדמו"ר הצ"צ ח"ב ע' תריג ואילך. סהמ"צ להצ"צ ג, א ואילך. סה"מ תרנ"ט ע' ג ואילך. וש"נ.

צריך אל הזולת, ויכול להשכיל השכלות לעצמו, ועי"ז לא יהי' בו גירעון, ומ"מ, בכדי שיתוסף, העיקר הוא ע"י ההשפעה אל הזולת כו'), והוא מוגדר בהשפעה, שבעת ההשפעה א"א לו להשכיל שכל אחר. וגם הוא מוטרד בהשפעה, שהרי לא תהיה ההשפעה מעצמה, כ"א צריך להשפיע את השכל, וגם הטרדא היא איך להשפיע, והו"ע כליות יועצות⁶⁵ איך להשפיע, דלהיות שענין ההשפעה אינו בבחי' גילוי העצם, היינו לגלות עצמותו, כ"א לפעול אצל המקבל, ע"כ צ"ל העצה בזה איך להשפיע באופן שיתקבל אצל המקבל. שזהו ההפרש בין מלמד בר פועל לאינו בר פועל⁶⁶, דעם היותו בעל שכל גדול יותר, מ"מ, אינו בר פועל, ולכאו' ענין הלימוד תלוי בשכל והשגה, ומי שהוא בר שכל גדול, ביכולתו ללמד יותר, שהרי כשיגדל התלמיד צריך למלמד גדול, והמלמדו מקרא, אינו יכול ללמדו משנה וגמ' כו', מ"מ, בכדי לפעול בהמקבל, זהו דוקא כשהוא בר פועל, והיינו שיודע לכלכל דבריו ולסדר הענינים באופן שיהיו מובנים ויתקבלו אצל המקבל, וגם צריך להמציא ענינים במה להלביש את השכל בכדי שיהי' מובן אל המקבל, וזה שאינו בר פועל, הגם ששכלו הוא בעילוי, אם אינו יודע לכלכל דבריו, אינו פועל בהתלמיד, וכשיגדיל התלמיד, צריך למלמד גדול יותר, אך שיהי' בר פועל כנ"ל. וז"ע הטרדא שבהמשפיע בהעצה איך להשפיע. ומובן, שההשפעה גופא ג"כ משתנית בזה, שזהו ההפרש בין הבר פועל לשאינו בר פועל, דזה שאינו בר פועל, ה"ה משפיע את השכל כמו שהוא אצלו, ואין זה בערך המקבל, והבר פועל הוא שמשנה את ההשפעה שתהי' לפ"ע המקבל, ובכללות זהו בהשכל השייך אל המקבל, וכידוע דבכל ענין שכלי יש כמו שהשכל הוא לעצמו, שהוא הפנימיות, וחיצוניו' השכל הוא ששייך אל המקבל, ובזה צריך לשנות ההשפעה שתהי' בערך המקבל, ואין זה שינוי המהות, שה"ה אותו השכל ממש, רק שבא בבחי' מיעוט, ובהתלבשות בענינים שבערך המקבל, ולפעמים בא בציור אחר, שע"ז דוקא מתקבל אצל המקבל כו'. ונמצא, דלבד זאת שהמשפיע מוטרד בעצם ההשפעה להשפיע את השכל, ה"ה מוטרד ג"כ בזה שתהי' ההשפעה לפ"ע המקבל. וכ"ז הוא לפי שמהות ההארה נמשך בזה, לכן המשפיע נתפס בזה, שצריך להשפיע, ולפי שענין ההשפעה היא לפעול בהמקבל, היינו שתהי' בו בבחי' התלבשות פנימי, ע"כ צ"ל בזה הטרדא וההתעסקות איך שתהי' השפע באופן שתתקבל כו', וגם ההשפעה משתנית בזה להיות לפ"ע המקבל כו'.

קיצור. ויותר יובן מהתלבשות השכל, דבמלאכת הציור הוא בהתגלות והתלבשות יותר מבזריקה, ולמעלה הו"ע בעשרה דברים ברא הקב"ה כו', ויש שעיקרם מבחי' חב"ד או שעיקרם מבחי' חג"ת, ועצם התהוותם הוא כמו מבחי' זריקה עד"מ, ונת' משל ע"ז. וכ"ה בהשפעת השכל, שנמשך מהות הארה, ולכן פועל שינוי בהמשפיע בתוס' וגירעון, והוא מוגדר בזה ומוטרד להשפיע, ומפני שהוא לפעול בבחי' פנימי, ה"ה מוטרד ג"כ איך להשפיע, שז"ע כליות יועצות, ובזה משתנה ג"כ ההשפעה.

65) ראה ברכות סא, א. וראה תניא אגה"ק סט"ו (קכב, ב). לקו"ת שה"ש כז, ג ואילך.

66) ראה גם סה"מ תש"ח ע' 80.

שמואל לר"י שינגא [עירובין שם] קום פתח פיד וקרי פתח פיד ותני כי היכי דתתקיים ביד ותוריד חיי, כמ"ש [משלי ד, כב] חיים הם למוצאיהם א"ת למוצאיהם אלא למוצאיהם בפה, שע"י העדר ההשפעה נעשה גרעון באור השכל.

נה) אמנם⁶⁷ ענין האור הוא שזהו רק הארה לבד, שאין בו מן העצם, וכמו אור וזיו השמש⁶⁸, הרי אין עצם השמש מתפשט להאיר, כ"א הארתו לבד (שאינו בבחי' מהות דבר, והראי', שכאשר מסתלק העצם, וכמו בשקיעת השמש, אין האור נמצא, והיינו לפי שהוא רק הארה לבד כו'). וע"כ אין האור פועל שום שינוי בעצם, שהרי בהשמש אינו נוגע אם האור מאיר א"ל, דכאשר מאיר האור, אינו נעשה תוס' בהשמש, וכמו"כ כשאינו מאיר, אינו נעשה גרעון בהשמש, וכמו כשמעמידין מסך נגד אור השמש, או כשיש עננים, שאין האור מאיר בעולם או בבית, אין זה עושה שום שינוי וגרעון בהשמש, וגם לא בהגילוי מאתו. דבהשפעה, כשהמקבל אינו כלי לקבל, אין המשפיע יכול להשפיע⁶⁹, ובאור אינו כן, דגם כשאין האור מאיר, אין שום שינוי בהשמש, ונמשך ממנו האור והזיו בשוה כמו אם ה' מאיר בעולם, והיינו אם לא היו עננים כו'. וגם אין השמש מוטרד להאיר אור, שהאור ממילא בו, וכמו אור הנר, כשמכניס' אותו בבית, ממילא הבית מאיר, וא"צ להיות התעסקות מהנר להאיר את הבית, וכמו שמחממים מתכת באש, הרי המתכת מתחמם ממילא מחום האש, בלי שום התעסקות מהאש, דהחום בא מהאש בדרך ממילא, וכן המתכת, ע"י שמתקרב אל האש, מתחמם ממילא כו'. ומה שהנפחים נופחים במפוח באש, זהו רק לקרב האש אל המתכת, או להגדיל את האש להוציאו מהעלם אל הגילוי, אבל החום וחימום המתכת בא בדרך ממילא. וכן הוא באור כו'. והיינו לפי שהוא הארה לבד, אין זה עושה שינוי והתפעלות בהמאור, שאינו נתפס ומתלבש להיות מוטרד ומוגדר בזה, וגם א"צ הכנת המקבל, שאינו בא בו בהתלבשות כו'.

יש מעלה יתירה באור לגבי שפע, שהאור הוא מעין המאור⁷⁰, וכמו אור וזיו השמש ה"ה מעין השמש שהוא בהירי, ולכן האור מאיר, ולכן יש חילוקים באור, כמו אור השמש ואור הלבנה ואור הנר, דלפי שהעצמיים מחולקים, ע"כ גם ההארות אינם דומים זל"ז, לפי שהן כמו העצם כו'. והגם דשפע הוא ג"כ לפי אופן העצם, וכמו בהשפעת השכל, הרי מי שהוא חכם גדול, מגלה שכליים נעלים ביותר, זהו רק שההשפעה לפי אופן העצם, והיינו מה שהעצם מראה כחו בההשפעה, דלפי אופן עצם כח חכמתו, מראה כחו בההשפעה⁷¹ (דבאמת זהו לפי עצם כח חכמתו הנעלמה, דלפי אופן כזה מראה כחו, הן בהשכלתו לעצמו והן בההשפעה אל הזולת, והרי גילוי החכמות מעצם כח חכמתו הנעלמת אין זה בבחי' גילוי ההעלם ממש, היינו מעין העצם, שהרי העצם הוא רק היולי, ומושלל ממצאות שכל, וההתגלות הוא שכל כו', א"כ זהו רק שהעצם מראה כחו בההשפעה כו'), דכשהוא חכם גדול בעצם, ה"ה מגלה שכליים נעלים ביותר, ובכל ענין בעומק ופנימיות, ומביא הכל לידי גילוי, להיות מתקבל אל המקבל כו'. דכ"ז הוא

כמו"כ ע"י העדר החשק של המקבל נעשה גרעון בהמשפיע, וכמא' [ראה זח"ב קפו, ריש ע"ב] ווי לי' למאן דמליל על אודנין דלא שמעין.

(70) ראה תניא אגה"ק ס"כ (קל, סע"א ואילך). סה"מ תרנ"ו ע' רנו ואילך. ובכ"מ.

(71) ראה סה"מ תרנ"ט ע' רו. תרס"ט ע' שעח. אעת"ר ע' ריט.

(67) בהבא לקמן – ראה המשך וככה והמשך תרס"ו ע' רלה ואילך) שבהערה 1.

(68) ראה לקו"ת הוספות לויקרא נב, ג.

(69) בסה"מ תרפ"ג ותש"ז שבהערה 1: דאינו בדומה להשפעת השכל, דע"י שהמקבל אין לו שום חפץ ורצון לקבל השכל הוא פועל גרעון אצל המשפיע, דכשם שנת"ל שע"י התיאובתא והחשק של המקבל מתוסף שכל אצל המשפיע,

רק שההשפעה היא לפי אופן העצם, לא כמו העצם כו'. והראי', משיחת חולין של ת"ח שצריכים לימוד⁷², מפני שיש בהם חכמה, דשיחות חולין של אדם פשוט א"צ לימוד, שאין בהם שום שכל, ות"ח גם בשיחות חולין שלו יש בהם חכ', ומ"מ ה"ה שיחות חולין, ואינן כמו העצם, רק שהן לפי אופן העצם, דלפי שהוא חכם גדול, יש חכמה גם בשיחות חולין שלו, ולפי אופן חכמתו כן הוא החכ' שבהשיחות חולין כו'.⁷³ וכן הוא בהשפעת השכל, שהוא לפי אופן העצם, לא כמו העצם, שהרי אין ההשפעה אל הזולת כמו שידוע אותו הענין גופא לעצמו, דגם בשכליים הנעלים, הרי לעצמו הוא יודע אותם באופן אחר לגמרי כו', ולצורך ההשפעה הרי צריך לשנות גם חיצוניות השכל כו', וכמשנת"ל פנ"ד⁷⁴.

ק הרי שאינו כמו העצם, רק שהוא לפי אופן העצם כו'. אבל האור הוא כמו העצם ממש כו'. והגם דאי' בתניא⁷⁵ שהאור כמו שהוא כלול בגוף כדור השמש הוא ביתר שאת וביתר עז, דהיינו שהוא בעילוי ביותר כו', זהו רק מצד ההתגלות, שהאור ע"י ההתגלות הוא מתמעט כו', שכן הוא גם בהאור העצמי, דכשהוא כלול במקורו ה"ה בעילוי ביותר, דהיינו שאינו במציאות אור כלל, וכשמתגלה ה"ה מתמעט, והיינו שהוא במציאות אור עכ"פ כו', וכמ"ש במ"א⁷⁶ בענין אין זולתך ואפס בלתיך כו'.⁷⁷ (וית' לקמן פ'78), ובפרט כפי הידוע דאור השמש הוא ע"י הנרתק כו', ומ"מ, גם כמו שהוא ע"י הנרתק ה"ה כמו העצם, שהעצם הוא בהירי, והאור מאיר כו' (צ"ל שהכוונה כאן כפי המבואר במ"א⁷⁹, דאור הסובב, הגם שנמשך ג"כ ע"י הצמצום, אין הצמצום פועל בו, וה"ה כמו העצם, רק מה שנעשה בבחי' מקיף לעולמות עכ"פ כו', וכמשי"ת).

והנה⁸⁰, כמו באור וזיו השמש, כמו"כ הוא באור וחיות הנפש להחיות את הגוף⁸¹, שהוא ג"כ רק הארה לבד, שהרי עצם הנפש אינו נמשך להחיות את הגוף, רק הארתו לבד, ולכן אינו פועל שינוי בהעצם אם מאיר או אינו מאיר כו', וכמו"כ מה שמחי' את הגוף ה"ז שלא ע"י התעסקות, שע"י התלבשותו בגוף ממילא הגוף חי כו'. ומה שצ"ל צמצום בכדי להתלבש בגוף⁸², זהו רק בכדי שיהי' לו שייכות אל הגוף⁸³, כי גם הארת הנפש אין לו שייכות אל הגוף (וחיות הנפש בד"כ הוא בבחי' או"פ כו', וכמ"ש במ"א⁸⁴), וע"כ צ"ל צמצום בנפש, שיהי' לו שייכות אל הגוף כו'. וה"ז כמו שהנפח נופח במפוח לחמם את המתכת, שזהו רק לקרב את האש אל המתכת, כנ"ל, כמו"כ ענין הצמצום בהנפש הוא בכדי שיהי' לו שייכות אל הגוף כו', וכשמתלבש בהגוף, ה"ה מחי' את הגוף שלא ע"י התעסקות כו'. ומה שצ"ל הכנה בגוף לקבל חיות הנפש, ה"ז הכנה כללית, מה שנברא כך להיות מוכן לקבל צורת נפש האדם⁸⁵. ואין זה כמו הכנת הכלים ואיברי הגוף

(81) ראה לקו"ת שבהערה 68. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ז

ע' כב. אוה"ת ענינים ע' קסא ואילך.

(82) ראה סה"מ תרנ"ט ע' נה.

(83) ראה גם סה"מ תרס"ד שבהערה 13.

(84) ראה סה"מ תרס"ג ח"א ס"ע ב ואילך. ח"ב ע' ח ואילך.

(85) בהמשך וככה שבהערה 1: „הגם שצריך הכנה כללית

שיוכשר לקבל גילוי אור הנפש וכמ"ש מזה במ"א בענין ענש

הגלגול ע' בדה"ק קדש ישראל לה' (י"ד) [מאמרי אדמו"ר

הצ"צ תרי"ד ע' כא]. הובא גם בסה"מ תרכ"ט ע' יח. ע' שצד.

תר"ם ח"ב ע' תצג.

(72) סוכה כא. ב. ע"ז יט, ב.

(73) ראה לקו"ת תצא לו, ב. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה

ח"ב ע' תתלו ואילך. סה"מ"צ להצ"צ קה, א ואילך.

(74) ע' קלד ואילך.

(75) פל"ג (מב, א).

(76) ראה סה"מ תרנ"ב ס"ע יא ואילך. תרנ"ג ע' מב.

(77) ברכת יוצר לשבת.

(78) ע' רעט (ע' ותקסה).

(79) ראה המשך תרס"ו ע' רטו.

(80) בהבא לקמן — ראה המשך וככה והמשך תרס"ו (ע')

רלו ואילך) שבהערה 1.

לקבל הכחות, שזהו הכנה פרטיות, להיות בו גילוי הכח בבחי' אור פנימי ממש, שזהו תלוי בזיכוך הכלי כו'. וכמו בחומר המוח, כשהוא חומר דק, ה"ה כלי יותר לקבל אור צורת השכל, שמתגלה בו יותר מכמו במוח עב, וכל מה שמזכך חומר יותר, הרי מתגלה בו אור השכל ביותר כו'. וכמו בכל אדם, אחר האכילה, אינו כלי כ"כ לאור השכל, מפני האידים העולים מהמאכל⁸⁶, שמעלימים ומסתירים על השכל, ואח"כ כשנח, נעשה מוחו מזוכך, והוא כלי לקבל כו', ה"ז הכנה ממש בהכלי להיות כלי לקבל את האור והגילוי כו'. וכמו"כ יש השערה באור השכל איך שיומשך ויאיר בהכלי, דכשם שיש הכנה בהכלי לקבל אור השכל, כמו"כ יש השערה ג"כ בכח השכל איך שיומשך בהכלי (וכמשנת"ל פ"ו⁸⁷), רק שזה אין אנו מרגישים כו', וכמו במשפיע ומקבל, שיש השערה בהמשפיע איך להשפיע, וכן בהמקבל הכנה⁸⁸ לקבל את האור, וכמו"כ הוא בהכחות כו'. משא"כ בכללות אור וחיות הנפש המח' את הגוף, אין חילוק כלל בין גוף גס לגוף דק, וכמו שבגוף א' אין חילוק בהאיברים פרטים שבו, כמו הראש שהוא היותר דק שבאיברים, והעקב שהוא היותר גס, הרי כולם חיים מהנפש בשוה, כמו"כ אין הפרש בכללות חיות הנפש בין גוף גס לגוף דק, והכנת הגוף הוא רק בכללות, דכמו שגוף הבהמה מוכן לקבל צורת נפש הבהמה, כמו"כ גוף האדם מוכן לקבל צורת נפש האדם, אבל אופן החיות, אין זה לא ע"י הכנת הגוף, ולא ע"י התעסקות מהנפש להחיות כו'. וכ"ז הוא לפי שהמשכה מהנפש הוא בבחי' אור, לא בבחי' שפע, ע"כ אינו בבחי' תפיסה והתלכשות כו'.

קא קיצור. אמנם אור הוא שאין בו העצם, רק גילוי העצם, וכמו אור השמש, ולכן אין מזה שינוי בהעצם, ולא בהגילוי מאתו, ואינו מוטרד ומתעסק להאיר, וכמו חימום המתכות מהאש, שהוא בדרך ממילא, ואינו תלוי בהכנת המקבל. והמעלה באור, שהוא כמו העצם (רק שבהתגלותו מתמעט), משא"כ שפע הוא רק לפי אופן העצם. וכמו באור השמש, כ"ה באור וחיות הנפש, שאינו עושה שינוי בהעצם, ואינו מוטרד בזה, והצמצום הוא רק שיהי' שייך אל הגוף, והכנת הגוף הוא רק הכנה כללית (לא כמו בשפע שצ"ל הכנה פרטיות), לכן מח' כל הגוף בשוה.

(נו) **אך** הנפש הוא מוגדר בגוף⁸⁹, דכשמחי' גוף זה אינו יכול להחיות גוף אחר, וכדאי' בזהר⁹⁰, שהרשב"י שאל מאלי' למה לא הי' בהאדרא, והשיב לו, שהי' צריך להציל את רהמ"ס⁹¹ וחביריו, ואי' בקול ברמה⁹², משום דלכבודו של רהמ"ס הי' צריך להתלבש בגוף, וכן לכבודו של הרשב"י הי' צ"ל בגוף, וא"א לנפש אחת להיות בשני גופים. ומה שאלי' נמצא בכל ברית מילה⁹³, אי' בקול ברמה שם, שזהו רק ניצוצות לכד

89) בהבא לקמן – ראה אמרי בינה שער הק"ש פ"ג (לה), (א).

90) ח"ג קמד, ב (אד"ר).

91) = רב המנונא סבא.

92) להר"י צמח (קז, ב – בהוצאת קארעץ, תקמ"ה). הובא בניצוצי אורות לזהר שם.

93) ראה פרקי דר"א ספכ"ט. זח"א יג, א. צג, א.

86) ראה אוה"ת פינחס ע' קמו: „המאכל מביא את השינה .. במשנה פ"ק דיומא [ית, א] מפני האידים העולים מהמאכל והם כמו ענין שמפטיק ומכסה על אור השכל מלהאיר במוחיו". וראה גם שם ע' א'קלא. ע' א'קמה. ס"ע א'קנ ואילך. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ט ע' רכט. ע' רמח ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי הנחות תקע"ז ע' קצא.

87) ע' יג ואילך.

88) בהמקבל הכנה: אוצ"ל: בהמקבל יש הכנה.

כו'. הרי שהנפש מוגדר בגוף כו'. וזה יובן מאור וזיו השמש, שאין השמש מוגדר, שהרי ממגד תבואות שמש כו'⁹⁴, ופועל בכולם בשוה, וכן כמה פעולות כאחת כו'. אך השמש הוא מוכרח בהגילוי, וזה יובן מאור וחיות הנפש, שאין הנפש מוכרח בהגילויים וביכולתו להעלים כחותיו⁹⁵, וכמו אאע"ה שכבש רחמיו מעל בן יחידו⁹⁶, שבהכרח הוא שיהי' התעלמות הכח לגמרי, דאל"כ, לא הי' אפ"ל העשי' כדבעי כו'. וגם ביכולתו להעלים לגמרי את האור והגילוי מאתו, וכמו בגלגולים ר"ל דנפש האדם בגוף הבהמה, שאין הבהמה חי' מנפש האדם, מפני שמתעלם האור והגילוי בעצמה כו'⁹⁷ (ושם הוא מצד העדר הכלים, שאין גוף הבהמה מוכן לזה כו'⁹⁸, ויותר מוכן הוא מהתעלמות הכחות כו'⁹⁹. אמנם באמת גם התעלמות כללות האור (כמו בגלגולים ר"ל), אין זה רק מצד העדר הכלים (היינו מה שגוף הבהמה אינו מוכן לקבל צורת נפש האדם), שאם הי' מוכרח בהאור והגילוי, הי' נמשך הגילוי מאתו גם כשהוא בכלי הבלתי מוכנת לזה, וכמו באור השמש, הרי גם כשעננים מסתירים ואינו מאיר בעולם, מ"מ נמשך ממנו האור כו', וכנ"ל פנ"ה¹⁰⁰ (והגם ששם נת' שזהו מפני שהוא בבחי' אור, והיינו שאינו תלוי בכלים, מ"מ, ג"ז מוכן מזה שהוא מוכרח בהגילוי, והיינו שאין בו ענין ההתעלמות והעדר הגילוי, שהרי הגילוי מהנפש הוא ג"כ בבחי' אור, והראי' מזה שאינו עושה שינוי בעצם, ואין הגילוי והחיות בבחי' טרדא והתעסקות, ומ"מ צ"ל הכנה כללית בהגוף כנ"ל. ומה שנת"ל שהוא בבחי' אור"פ, הרי אין זה בבחי' פנימי ממש כמו הכחות בהאברים, שאינם דומים הן באופן הגילוי והן מצד ההרגש בגוף, והיינו דהן מצד האור והן מצד הכלים אינם דומים זל"ז, ולכן מספיק לזה גם הכנה כללית כו'), ואם הי' הנפש מוכרח בהגילוי, הי' נמשך ממנו הגילוי גם בגוף הבהמה (רק שהי' בבחי' מקיף בלבד), והעדר גילוי האור לגמרי, הי' הוראה שהוא גילוי רצונית כו'), הרי שהגילוי הוא רצונית. ועם היותו גילוי רצונית, הי' מ"מ בדרך ממילא כו'.

והדוגמא מכ"ז יובן למע' בבחי' אוא"ס, שהוא בבחי' גילוי העצם שמעיין העצם כו'. דהנה בדכ"כ¹⁰¹ ב' המדרי' דאור ושפע למע' הוא האור המתלבש בכלים ועולמות, והאור שלמעלה מהתלבשות כו', דהאור המתלבש בכלים הוא שבא בבחי' שפע כו', ובשרשו ומקורו הוא בחי' האור להאיר את העולמות, לא בבחי' גילוי העצם כו', והיינו להיות בבחי' מציאות אור כו', והי"ה בא בבחי' התלבשות בכלים, ובהתלבשותו בתוך הכלי הי"ה נעשה בבחי' מהות ומציאות דבר כו', וההמשכה היא בס' והדרגה, ובבחי' התחלקות דמעלה ומטה, בריבוי ומיעוט, ושחולקי' בעצם מהותם ומדרי' כו', והיינו מפני שכללות האור הוא רק להאיר את העולמות, ובא בבחי' התלבשו' כו'. אבל האור שבבחי' א"ס הוא שבא מן העצמות לא בשביל להאיר את העולמות, כ"א בבחי' גילוי העצם, שהוא בבחי'

קב

94 ברכה לג, יד.
95 ראה גם לעיל פנ"א (ע' קנג). סה"מ תרנ"ד ע' רכה.
99 בסה"מ תרפ"ג ותש"ז שבהערה 1: אבל מזה שיכול להעלים כח א' לגמרי מוכן שהמשכת הכחות מהנפש הם ברצון.

96 ע"פ תפלת „רבנו של עולם“ בסדר תפלת השחר.
97 ראה אמרי בינה פרק יב (לו, סע"ג). פרק טו (מ, ג).
101 = בדרך כלל.

96 ע"פ תפלת „רבנו של עולם“ בסדר תפלת השחר.
97 ראה אמרי בינה פרק יב (לו, סע"ג). פרק טו (מ, ג).
98 ראה גם סידור עם דא"ח מט, ג. ד"ה וידבר גו'

אין בעצם, לא בבחי' מהות ומציאות דבר כלל כו', וה"ה בבחי' א"ס ובבחי' פשיטות ממש, ואינו בא בבחי' התלבשות כלל כו', דכשם שהעצמות אינו בגדר התלבשות, כמו"כ הגילוי מן העצמות אינו בא בהתלבשות כו'. והגם שהוא רק גילוי העצם, ולא העצם (שאין בו מן העצם כו'), ה"ה כמו העצם, דכשם שהעצם הוא בבחי' א"ס ובבחי' פשיטות, כמו"כ האור הוא בבחי' א"ס ובבחי' פשיטות כו', דבאמת, מצד הפשיטות שבהאור, אינו שייך בו שום שם, רק א"ס, אמנם, כשנכנה אותו בשם (והיינו כמו שבא בגילוי כו', וכמשי"ת¹⁰²), א"א לכנותו רק בשם רצון, לפי שהרצון הוא שבא בבחי' גילוי מן העצם כו', וכמשנת"ל

פמ"ט¹⁰³.

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש² שופטים ושוטרים תתן לך. דהנה, הפרד"ס¹⁰⁴ כ' שהע"ס דאצי' נק' משפט, מצד הבינה. והענין, דהנה המשפט הוא מה ששופט אם באופן כך או באופן כך, וברוחניות ענין המשפט הוא ההשערה בהאור באיזה אופן יומשך בהמקבלים, אם באופן כך או כך כו', וגם בהכנת המקבל, אם הוא ראוי לההשפעה, ובאופן הראוי שלו כו'. דכ"ז שייך רק בהא"פ, שבא בבחי' התלבשות אור בכלי, ע"כ שייך בזה המשפט כו'. ומש"כ שזהו מצד הבינה, זהו כמשנת"ל¹⁰⁵ דעיקר התחלת ההשתל' הוא מהבינה כו'¹⁰⁶. אמנם מש"כ במד"ר שהוא אוהב את הקטן יותר מכולם הוא שכאן הכוונה להמשיך בחי' עצמות אוא"ס, היינו האור שבבחי' א"ס ובבחי' בל"ג כו', דבכדי להמשיך בחי' עצמות אוא"ס זהו דוקא ע"י העדר הכלים, דהעדר הכלי זהו כלי לעצמות אוא"ס כו'. והו"ע הביטול שלמע' מטו"ד, שזהו אמיתת ענין הביטול כו'. דהנה, הביטול שע"פ טו"ד, אינו ביטול אמיתי, שהרי השכל מחייב כן (וממילא הוא בבחי' מציאות בביטולו כו'), וגם, דענין הביטול הוא בשביל שע"י נעשה כלי לגילוי אור כו', שג"ז השכל מחייב שצריכים להיות כלי כו', וגם יש בזה הגבלה, לפי אופן השכל שמחייב ומביא את הביטול, ולפי אופן שרוצה להיות כלי, לפי אופן כזה הוא הביטול שלו כו', דמשום כ"ז אינו ביטול אמיתי כו'. ואמיתית הביטול הוא בהביטול דהנחת עצמותו, שאינו ע"פ טו"ד, ואינו בבחי' הגבלה כו'. והו"ע ביטול הקטן לגבי הגדול, שמתבטל בכל עצמותו (ער פאָרלירט זער), דמשפיע ומקבל, הרי המקבל בטל אל המשפיע, וע"י הוא כלי לקבל כו', אך הוא עפ"י טו"ד, בכדי להיות כלי כו'. משא"כ הביטול דקטן לגבי הגדול, אינו ע"פ טו"ד, והביטול הוא בכל עצמותו כו' (והיינו לפני גדול שמובדל בערך כו'). וז"ש במד"ר שהי' אוהב את הקטן היינו בחי' ביטול הנ"ל, והוא מה שהגדול עושה א"ע לקטן, דקטן אין לו דעת¹⁰⁷, והגדול בדעת בבחי' מוחין ומדות שעושה א"ע לקטן, היינו שמניח א"ע בבחי' הנחת עצמותו, ה"ז ביטול שלמע' מטו"ד כו'. וז"ע קבעומ"ש דר"ה, דהנה, ענין קבעומ"ש בדרך כלל הוא שאינו ע"פ טו"ד. וכידוע¹⁰⁸ ההפרש¹⁰⁹ ביטול דאוהב אל הנאהב לביטול העבד לאדונו, דבאוהב ונאהב הוא מפני שידע העילוי שלו, ומפני שמקבל ממנו, וע"כ הביטול הוא לפי

102 לקמן פנ"ז (ע' קמה).

103 ע' קיט ואילך.

104 שער כג (שער ערכי הכינויים) פרק כא (מערכת

ע' קנט. וש"ג.

108 ראה גם המשך תרס"ז ס"ע תכד ואילך.

109 ההפרש ביטול: אוצ"ל: ההפרש בין ביטול.

שופט). הובא באוה"ת שופטים ע' תתיו.

105 פמ"ח (ע' קיב).

106 ראה לקו"ת צו יא, ד ואילך. סה"מ תרל"ג ח"א ע'

קנב. ס"ע קנו.

107 ראה חגיגה ב, ב. גיטין כב, סע"ב. כג, א. סה"מ עת"ר

אופן הידיעה וההשגה שלו, ולפי אופן כזה נעשה כלי לקבל ממנו כו', אבל הביטול דעבד קג אינו מצד העילוי של האדון, ולא לקבל איזה דבר, רק מפני שהוא עבד כו'. דכמו"כ הוא בקבעומו"ש בכלל, ובפרט בר"ה ויו"כ¹¹⁰, דהקבעומו"ש הוא בבחי' הנחת כל עצמותו לאלקות (וואָס ער לייגט זעך אין גאַנצין אַוועק לאלקות), כי בר"ה הוא זמן המשכת הרצון למלוכה, והרצון לבריאת והתהוות העולמות, שזהו בחי' כתר מל' שממשיכים בר"ה¹¹¹, שהו"ע המשכת עצמות אוא"ס, שזהו דוקא ע"י ביטול הנ"ל. וזהו שארז"ל¹¹² ע"פ¹¹³ ארץ אשר ה' אלקיך דורש כו' מראשית השנה כו', רשית חסר כתיב, דכל שנה שהיא רשה בתחלתה ה"ה מתעשרת כו', ופרש"י¹¹⁴ שישראל עושין עצמם כרשין וכדלים בר"ה ויו"כ¹¹⁵, ומבקשים תחנונים כאילו אינם ראויים ח"ו, ומבקשים רק רחמים כו', וכן מבקשים סליחה ומחילה, ואפי' צ"ג שאינם שייכים כלל לשום חטא ח"ו, מבקשים ג"כ סליחה ואומרים וידוים כו'¹¹⁶, שעושין עצמן כחוטאים ופושעים, והם בהתעוררות תשובה בלב נשבר ממש כו', ומקבלים עליהם עומ"ש שלימה בביטול כל עצמותם כו'. וגם בזה יש ענין המשפט, והוא לשפוט א"ע מהדברים המתירים, דבזה הזמן צ"ל בזה זהירות יתירה כנודע, וגם ענין ההנחה בכלל הו"ע המשפט ששופט ומכניע א"ע כו'¹¹⁷. וענין מ"ש שאוהב את המשפט, י"ל שזהו מה שיש מעלה בפנימי על המקיף (והיינו לפי משנת"ל שהמשפט הוא בע"ס כו'), וכידוע במעלת היושר על העיגולים כו'¹¹⁸. וענין שאני נותן מה שאני אוהב לזה שאני אוהב, הוא, שע"י המשכת אור העצמי, נמשך ממילא הפנימי כו'. וגם י"ל הכוונה במ"ש שנותן דבר האהוב לזה שאוהב, היינו מה שניתן לישראל דוקא כח זה דהביטול שלמע' מטו"ד (וזהו כנ"ל שההנחה גופא הו"ע המשפט, ובאמת הביטול הנ"ל דלמע' מטו"ד הוא ג"כ בבחי' פנימי, שזו"ע הנחת עצמותו כו'), מפני שהם מושרשים בעצמות אוא"ס כו'. ומדרי' זו יש בכאו"א מישראל, ובנקל לבוא לזה, יותר מלהעבודה שע"פ טו"ד, שאין הכל שייכים לזה, כ"א מי ששייך להשגה והתבוננות, וצריך עבודה ויגיעה רבה, ויש בזה כמה חילוקי מדרי', אם העבודה היא באופן כך או כך כו', אבל הביטול שלמע' מטו"ד זה יש בכאו"א, ובנקל יותר לבוא לזה כו'.

וזהו שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך, ופי' בש"ך עה"ת¹¹⁹ שהן חושי הנפש, וכדאי' בס"י¹²⁰ ז' שערים בנפש, ב' עינים ב' אזנים ב' נקבי החטם והפה, שצ"ל המשפט וההגדרה בכל חושי הנפש, להיות עוצם עיניו מראות ברע ואוטם אזנו משמוע¹²¹, ובולם פיו מלדבר כו'¹²², וכ"ז מצד הביטול בבחי' הנחת עצמותו כו', וכמ"ש במ"א¹²³ (שזהו מצד הביטול דחכ' וכח הרצון שבנפש כו'). ועי"ז נעשה ממילא ההגדרה בכל איברי הגוף. וזהו

(118) ראה אה"ת תצוה ע' ב'תצג ואילך. סה"מ עת"ר ע' תיד.

(119) שופטים עה"פ. הובא באוה"ת ע' תתכב. ע' תתלב. ועוד.

(120) = בספר יצירה (פ"ד מי"ב).

(121) ע"פ ישעי' לג, טו.

(122) ע"פ ספר יצירה פ"א מ"ח.

(123) ראה לקו"ת צבים מו, ריש ע"ד. סה"מ תרנ"ו ע' שכ. וראה עטר"ת ע' סו. סה"מ תרפ"ב ע' צט.

(110) ראה גם מכתב כללי ערב כ"ה אלול תשמ"ט (ספר השיחות תש"נ ח"ב ע' 717).

(111) ראה לקו"ת דרושים לר"ה נו, ג. המשך תרס"ו ע' ג.

(112) ר"ה טז, ב.

(113) עקב יא, יב.

(114) ר"ה שם.

(115) ברש"י שלפנינו – תיבת "יו"כ" ליתא.

(116) ראה סה"מ תר"ם ח"ב ע' תקמג. תרנ"א ע' ריב. תרנ"ט

ע' רלו. המשך תרס"ו ע' לח.

(117) ראה גם תו"א בשלח טג, ב.

ושפטו את העם משפט צדק, דהיינו המשפט באיברי הגוף כו'. וע"י כ"ז ממשיכים בחי' עצמות אוא"ס ב"ה. וז"ש במד"ר דבזכות המשפט אני משרה קדושתו ביניכם, דהנה ידוע דקדושה זהו בחי' עצמות אוא"ס, שקדוש ומובדל מהשתל' כו', ונמשך ע"י המשפט דוקא כו'. ובזכות המשפט אני גואל אתכם גאולה שלימה, דגאולה היא ג"כ מבחי' עצמות אוא"ס, וכמ"ש¹²⁴ אם יגאלך כו' גאלתיך אנכי כו', דענין הגאולה הוא היציאה מההגבלה, שזהו דוקא מבחי' עצמות אוא"ס כו'. וכ"ז ממשיכים ע"י המשפט כו'. וזהו שופטים ושוטרים תתן לך כו', בחי' המשפט והביטול בבחי' הנחת עצמותו, שזה"ע כי נער ישראל, שהן מקטינים א"ע בבחי' ביטול והנחה כו', שממשיכים ע"י בחי' עצמות אוא"ס כו'. וזהו שבזכות המשפט אני משרה קדושתו ביניכם ואני גואל אתכם בגאולה שלימה כו'.

קד קיצור. אך הנפש הוא מוגדר, והשמש אינו מוגדר, רק שהוא מוכרח בהגילוי, ובנפש הגילוי הוא רצוני, ומ"מ הוא בבחי' אור. והדוגמא למעלה, דהאור שלהאיר הוא עד"מ השפע, ואור הא"ס הוא רק גילוי העצם שכמו העצם, וא"א לכנותו אלא בשם רצון, שהוא גילוי העצמות. וע"פ הנ"ל ית' פסוק שופטים ושוטרים תתן לך.

בס"ד. ש"פ תצא, תער"ב

כי תצא למלחמה על אויביך ונתנו ה' אלקיך בידריך. וצ"ל מהו הל' כי תצא, ולכאור' הול"ל כי תלך כו'. וגם מ"ש ונתנו ה' אלקיך בידריך, ה"ז סותר לכאור' למ"ש כי תצא למלחמה, דמשמע שזה בכח עצמן, וממ"ש ונתנו ה' אלקיך הרי שזהו מה שנותנים מלמע' כו'. והנה² במד"ר³ אי' ע"פ⁴ צא הלחם בעמלק, מכאן שהיו נתונים תחת ענני הכבוד, דאין אומרים צא אלא למי ששרוי בפנים, וא"כ כמו"כ כאן שנאמר כי תצא, ה"ז ג"כ במי ששרוי בפנים כו', ומשמעות הענין, דבפנים אינו שייך מלחמה, כ"א ביציאה לחוץ דוקא. ולכאור' אינו מובן, למה צריכים⁵ להיות היציאה מבפנים בכדי להלחם כו'. וגם משמע, שהכח להלחם הוא ע"י ששרוי בפנים, וע"י היציאה מבפנים יש בכח להלחם כו'. ולהבין כ"ז ילה"ק משנת"ל⁶, דאור א"ס הוא בחי' גילוי העצם, ועש"ז נק' א"ס, שהוא פשוט בבחי' פשיטות העצמית כו'. ונת"6 ההפרש בין אור ושפע, דשפע הוא שמהות דבר נשפע ונמשך, וכללות ענין ההשפעה היא בכדי לפעול כו', וע"כ ה"ז בבחי' תפיסא והתלבשות, שהמשפיע נתפס בזה, מאחר שמהות דבר נמשך, וגם מפני שזהו לפעול, ע"כ גם הפעולה היא בבחי' תפיסא והתלבשות כו' (וגם מצד המקבל צריך להיות הכנה לתפוס ההשפעה כו'). משא"כ באור, שהוא הארה לבד, וע"כ אינו בבחי' תפיסא והתלבשות כו'. והמעלה באור, שהוא בבחי' גילוי מן העצם שמעין העצם, וע"כ גם האור הוא בבחי' פשיטות כו'. ונת"7 שזהו בד"כ האור שלהאיר העולמו', והאור שבבחי' גילוי העצם, שהוא בבחי' א"ס ובבחי' בל"ג כו'.

(ז) **אמנם** עדיין צ"ל, דהלא בהמשלים דאור וזיו השמש ואור וחיות הנפש, הרי ג"ז הוא בכדי לפעול, לא בבחי' גילוי מן העצם כו', שהרי נת"ל פמ"ח⁸, דאור השמש אין ענינו לתאר את העצם, כ"א לפעול פעולת האור כו', הרי שאינו בבחי' גילוי מן העצם כו', וכן אור וחיות הנפש, הרי ענינו הוא לפעול פעולת החיות כו'. וכמו"כ למע', הלא נודע שגם האור מקיף פועל פעולות בעולמות כו'. וא"כ, מהו ההפרש בין האור"מ להאור"פ כו'. אך הענין הוא, דהנה, המובן מהמשלים הנ"ל, דכל שהוא בבחי' אור, גם מה שפועל דבר, אין זה כמו פעולת השפע, דפעולה שבבחי' שפע הוא בבחי' תפיסא והתלבשות, משא"כ פעולת האור אינו בבחי' תפיסא והתלבשות. וכמו באור וזיו השמש, וכן הוא ג"כ באור וחיות הנפש, וכמשנת"ל פנ"ה⁹, דמצד אור וחיות הנפש, אין חילוק בין גוף גס לגוף דק, דכשם שבגוף א' אין חילוק בין איברים הגסים לאיברים הדקים, כמו"כ אין חילוק בין גוף גס לגוף דק כו', הרי שהפעולה היא שלא בבחי' התלבשות ותפיסא כו'.

קה

(5) צריכים: אוצ"ל: צריכה.

(6) פנ"ג (ע' קלא ואילך).

(7) פנ"ז (ס"ע קלט ואילך).

(8) ע' קיב.

(9) ע' קלח.

(1) תצא כא, י.

(2) ראה אוה"ת תצא ע' תתס. רד"ה כי תצא תרל"א.

תרמ"ו. תרס"ה (סה"מ תרמ"ו ע' כו. תרס"ה ע' שיב).

(3) שמו"ר פכ"ו, פ"ג.

(4) בשלח יז, ט (ושם: וצא).

והנה, עיקר ההפרש בין אור לשפע היינו בין אור פנימי לאור מקיף, דאור פנימי, המשכתו מן העצמות הוא בבחי' מהות מציאות דבר, והאו"מ, המשכתו הוא בבחי' אין כו', והיינו, דתחלת אופן ההמשכה וההתגלות שלהם מן העצמות, הנה האו"פ נמצא מן העצמות בבחי' מציאות דבר, והאו"מ נמצא מן העצמות בבחי' אין כו'. וזהו ג"כ מה שזה בא לפעול וזה אינו בא לפעול, דהאור פנימי, מפני שכללות ענינו הוא לפעול ולהאיר את העולמות, ע"כ תחלת מציאותו הוא שנמצא בבחי' מציאות דבר כו', דכל פעולה שייך כשהוא במציאות דבר דוקא כו', והאו"מ הוא נמצא בבחי' אין, לפי שאין ענינו לפעול, כ"א הוא בבחי' גילוי מן העצם כו'. וזהו המובן מהמשל דאור ושפע, דשפע הוא בדבר שהוא בבחי' מהות ומציאות, וע"כ ההמשכה והגילוי מאתו אינו רק בבחי' אור, כ"א שנמשך מהות דבר מה, רק שהוא בחי' חיצוניותו בלבד. ונק' ג"כ הארה, מפני שהחיצוניות היא רק הארה לבד מהפנימיות, והיינו שהפנימיות היא עצמית, והחיצוניות אינה עצמית. ומ"מ, הוא ממהות הפנימיות כו', וכמו פנימיות השכל שהוא לעצמו, וחיצוניות השכל השייך אל המקבל (וכמו"כ עצמיות המוחין והמוחין השייכים אל המדות, שנת"ל פנ"ה¹⁰), שזה עצמי וזה אינו עצמי, ומ"מ, הרי החיצוניות הוא מהפנימיות כו' (וכ"ז הוא בדבר שבכללותו הוא בחי' הארה לבד, כי במה שהוא עצמי ממש, הנה גם מקצת מן העצם הוא עצם ממש כו'¹¹). ועמ"ש בהבי' דוישובו¹², בענין בצלמנו כדמותנו¹³, שזהו עד"מ צלם האדם שעושין ממתכת או עץ, ומצייירים בו גם החיות, דחתוך האברים הוא כמו אברי האדם, אבל החיות הוא רק דמות בלבד כו', ויעו"ש בהנמשל, ועמשית"ל פ"א¹⁴ (ולפ"ז יובן, דמה שאצי' הוא הארת הקו, ה"ז ממהות עצמיות הקו שלמעלה מאצי', רק שהוא בחי' חיצוניות כו', ומ"מ ה"ה בחי' מציאות לבד, כמשנת"ל פל"ח¹⁵, להיותו בחי' הארה חיצוניות כו', וכנ"ל. וכ' הפרדס¹⁶, דלמטה, ידיעת המציאות אינו אפי' זיו מהעצמות, ולמעלה, המציאות הוא זיו מהעצמות כו', והיינו מהות גילוי כו'. ואפשר דהכלים דא"ק הן בבחי' אור כו'). ולכן פעולת השפע (שזהו ע"י ההמשכה וההתפשטות כו') הוא בבחי' התלבשות ותפיסא, וגורם שינוי והתפעלות בהפועל כו'. אבל אור הוא שאינו מהות דבר מה, וההמשכה והגילוי הכל הוא בבחי' אור כו' (ועמ"ש לקמן פנ"ט¹⁷), וע"כ הפעולה היא לא בבחי' התלבשות ותפיסא, ואינו עושה שום שינוי והתפעלות כו'. וה"ז ע"ד הידוע בב' בחי' אין¹⁸, האין של היש האמיתי, והאין של היש הנברא, שזהו האין דד"ע והאין דד"ת, דהאין דד"ת אינו בבחי' אין ממש (אז עס איז ניט פראָהן קיין זאך כלל). שהרי הוא מקור ליש, וא"א לומר שהוא בבחי' אין ממש כו', ונק' אין רק בשם המושאל כו'¹⁹. והאין דד"ע הוא בבחי' אין ממש, שהוא הארה, והוא כלא ממש כו'. ועד"ז הוא בבחי' או"פ ואו"מ, דהאו"פ הוא לפעול, ה"ה בבחי' מציאות דבר

10 פנ"ה: אוצ"ל: פמ"ה (ע' קו).

11 ראה לקמן פרק ערב (ע' ותקנג).

12 אוה"ת בשלח ע' תא ואילך. והוא הגהות וכו' למאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ג ח"א ע' שיז ואילך. וראה גם תורת חיים בשלח קמא, ג ואילך. ד"ה ולקחתם לכם שנה זו (סה"מ תער"ב ע' כג ואילך). סה"מ תרצ"א ע' יט ואילך. וש"נ.

13 בראשית א, כו.

14 פ: שסט (ח"ב ע' ותשנח).

15 ע' פז.

16 ראה פרדס שער יד (שער המציאות) בתחילתו. וראה

גם לקמן פשמ"ז (ח"ב ע' ותשיג). ע' ותתקלח. ע' ותתקנה.

17 ע' קנ.

18 ראה תורת חיים בשלח קפו, ד ואילך. סה"מ תרנ"ט ע'

ס ואילך. וש"נ.

19 ראה סה"מ תרנ"ז ע' פא. ובכ"מ.

בעצם כו', והאו"מ הוא רק בבחי' גילוי מן העצם, ה"ה בבחי' אין בעצם כו'. וזהו בעצם מציאותם מן העצמות, אך בהתפשטות שלהם, גם האו"מ ה"ה פועל דבר כו', רק שהפעולה דהאו"מ אינו דומה כלל להפעולה דאו"פ, שאינו בבחי' תפיסא והתלבשות כו'.

והענין הוא, דהנה, בכל דבר יש עצמות והתפשטות, דגם באור הא"ס יש בחי' העצמות דאו"ס ובחי' ההתפשטות שלו, דהעצמות הוא רק בבחי' גילוי מן העצם, ובחי' ההתפשטות הוא שבא לפעול כו'. וזהו משנת"ל פנ"ו²⁰, דבאו"ס בעצם אינו שייך שום שם כלל, ואם נכנהו בשם, ה"ה בשם רצון, הכוונה בזה, דבחי' העצמות דאו"ס אינו שייך בו שום שם כלל, ובחי' ההתפשטות, לפי שבא לפעול, שייך שם שם, אבל רק שם רצון, דענין הרצון הוא ששייך עכ"פ להדבר שהוא רוצה, ואינו בבחי' מציאות דבר לעצמו, ע"כ הפעולה היא שלא בבחי' תפיסא כו', וכמשנת"ל פנ"ב²¹ (וי"ל דכנפש ג"כ עצם הרצון הוא להיות מרוצה²², שזה אינו לפעול דבר, ולא בבחי' שייכות לאיזה דבר, והוא רק סיבה שיהי' רצון כו', וכמשנת"ל פ' ה"ל²¹). וכן הוא בבחי' אור, דבעצם הוא בבחי' אין ובבחי' פשיטות לגמרי, ואינו בבחי' שייכות לשום דבר כו', ובהתפשטות ה"ה בבחי' שייכות ופועל דבר כו', אבל הוא לא בבחי' תפיסא והתלבשות כו', והיינו לפי שבעצם מהותו הוא רק בבחי' גילוי מן העצם, ובבחי' אין, הנה גם בהתפשטות שלו הוא בבחי' אין. ועם היות שפועל בעולמות, ה"ז בבחי' מקיף, שאינו בבחי' תפיסא והתלבשות, והוא בכ"מ בשוה כו'. וכידוע דאו"ס הגם שפועל בעולמות, וכמשי"ת שהאו"מ פועל כמה פעולות בעולמות כו', אין זה בבחי' התלבשות, דזהו מ"ש²³ הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך, שאינם בבחי' כלי לאו"ס ב"ה לקבל את האור בבחי' או"פ, כ"א מה שמאיר עליהם בבחי' מקיף לבד כו', ומקיף לכולם בשוה, מאחר שאינם בבחי' כלי לאור זה, שגם המדרי' היותר עליונה שבעולמות, וכמו בחי' פרצוף דא"ק, שזהו בחי' שמי השמים, בחי' טה"ת²⁴ שאחר²⁵ הצמצום כו'²⁶, ג"כ אינו כלי לאור זה, להיות בו בבחי' פנימי, רק בבחי' מקיף מרחוק כו', וממילא כמו"כ הוא סובב גם המדרי' היותר אחרונה, וכמ"ש²⁷ ומתחת זרועות עולם כו'. והוא בחי' סובב הכללי, שסובב ומקיף כללות ההשתל' דקו"ח²⁸ כולם בהשוואה כו'.

קיצור. ולכאורה, אור השמש ואור וחיות הנפש הן ג"כ לפעול. אך המובן מהמשלים הנ"ל הוא, שהאור פועל לא בבחי' התלבשות, והוא מפני שאינו מהות דבר, דשפע היא מהות דבר, ונמשך מהות הארה לפעול מה, ה"ז בא בהתלבשות ותפיסא, ולמעלה הוא, דהאו"פ שמפני שענינו לפעול, ה"ה נאצל בבחי' מציאות אור (והארת הקו שבאצי' הוא ממהות האור שלמע' מאצי'), וע"כ פועל בבחי' התלבשות ותפיסא, אבל אור ענינו הוא בחי' גילוי העצם. ויש בו עצם והתפשטות, שההתפשטות היא לפעול, ופועל שלא בבחי' התלבשות, והיינו בבחי' מקיף, וע"כ מקיף הכל בשוה.

(26) ראה תורת חיים תרומה שטו, ג. מאמרי אדמו"ר האמצעי תצוה ע' שצה. תצא ע' תקסא. ע' תרעו. וש"נ.

(27) ברכה לג, כז. וראה לקו"ת בהר מב, ב. שה"ש יב, א. מב, ד.

(28) = דקו וחוט.

(20) ע' קמ.

(21) ע' קכה.

(22) ראה לעיל פ"א ע' ג).

(23) מלכים"א ת, כז. דברי הימים"ב ו, יח.

(24) = טהירו תתאה.

(25) ראה לקמן פנ"ט ע' קג).

נח) והנה אין הכוונה שהוא בבחי' מקיף, ואינו נמשך כלל בעולמות. דבאמת, גם האור הזה ה"ה נמשך בעולמות בתוכם ובפנימיותם, עד גם בכל הנבראים שלמטה כו', ואדרבה, כל עיקר מקור ההתהוות דכל העולמות הוא מבחי' אור המקיף, וכן גם הגילויים דס' השתל' שרשם מבחי' האור"מ, ובו וע"י הוא בחי' הגילויי בבחי' תוס' אור וחיות כו'. וע"ד שנת"ל פנ"א²⁹, במשל הרצון שבנפש, דבהתגלות הרצון עי"ז הוא דוקא התגלות הכחות כו', דהרצון, עם היותו מובדל בערך מכל הכחות, מ"מ, התגלות הכחות הוא ע"י הרצון דוקא (ואדרבה, להיותו מובדל מהם, ע"כ ה"ה פועל דוקא ההתגלות, דהיינו פעולה שבדרך הכרח כו'). וכמו בתנועה הגשמיות, שהתנועה עצמה ה"ה מהאור וחיות פנימי, ובכדי שתהי' התנועה זהו ע"י הרצון דוקא, ולכן ע"י חולי ר"ל בגידי הרצון, נפסקה התנועה כו', כמשנת"ל²⁹. וכן הוא גם ברוחניות הכחות, דהתגלות שלהם הוא ע"י הרצון, וכמארז"ל³⁰ לעולם ילמוד אדם במקום שלבו חפץ, דכשיש לו חפץ בהענין, ישכיל ויתחכם בו כו'. אך בנפש, הרי אין התהוות הכחות מן הרצון, וכ"ש שאין האיברים התהוותן מן הרצון כו', משא"כ למע', עיקר ההתהוות הוא מן הרצון כו'. ובשרשו הוא בחי' הרצה"ע שבאוא"ס שלפני הצמצום, מה שעלה ברצונו ית' להאציל ולברוא כו'³¹, דהרצון הוא עיקר הסיבה להתהוות העולמות שנתהוו לאחר הצמצום כו' (ולעיל פט"ז³² נת' דהרצון להאציל הוא בכלל בחי' ממכ"ע כו', וית' לקמן בעזוהשי"ת). וכן ההתהוות בפועל, הגם שזהו ע"י האור פנימי, דאיהו וגרמוהי חד לברוא בהן כו'³³, שהמהווה הוא האור, שזהו בחי' איהו שמתייחד עם גרמוהי כו', מ"מ, הוא בכח האוא"ס הסובב דוקא, וכמ"ש³⁴ כל אשר חפץ ה' עשה, דעשיית והתהוות העולמות הוא מבחי' חפץ ורצון ה' דוקא. דמהאור פנימי בעצם א"א להיות התהוות העולמות, שהרי האור"פ הוא שמאיר בגילויי בבחי' פנימיות, וממילא הרי ההתהוות שמזה בהכרח שיהי' בבחי' ערך כו' (שזהו מה שגבי ש' הוי' כתיב³⁵ ונבראו, בדרך ממילא, שהן בערך כו', וכמ"ש במ"א³⁶). וכמו כלים דאצי', שהתהוותן הוא מן האור, דמהתעבות האור נעשו הכלים כו'³⁷, כמשנת"ל פ"ח³⁸ (ועמ"ש לעיל פ"ט³⁹), הרי נתהוו כלים שהן בערך האור כו'. וכמו"כ אם הי' התהוות העולמות מהאור"פ, היינו מאור האצי', היו העולמות במדרי' הרוחניות, לא בבחי' יש כו'⁴⁰. ובכדי שיתהווה מציאות יש, זהו מהאור מקיף דוקא כו', וכמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי חד⁴¹ וז"ל, וגם מאור א"ס הסובב ומקיף לד' עולמו' אבי"ע בשוה מאיר אל הקו הפנימי דרך הכלים די"ס דבי"ע, ובהארתו תוך הכלים נותן בהם כח ועוז לברוא יש מאין כו' עכ"ל, הרי דהתהוות היש הוא מאוא"ס הסובב דוקא כו'. והגם שבד"כ אצי' הוא

קז

הזה תשכ"ב (סה"מ מלוקט ח"ד ע' שלו ואילך. בהוצאה החדשה - ח"ד ע' קיד ואילך).

(37) ראה עץ חיים שער ו (שער העקודים) פ"ג. שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"א. וראה שער היחוד ספכ"ח ואילך. סה"מ תרס"א ע' קעו ואילך. עת"ר ע' מה ואילך. תרפ"ב ע' יב. וש"נ. (38) ע' יח. (39) ע' כא.

(40) ראה תו"א מגילת אסתר צ, ב. אוה"ת דרושים לשמע"צ ע' א'תשפב.

(41) סימן כ (קלא, סע"ב).

(29) ע' כג ואילך.

(30) ע"ז יט, א.

(31) ראה עץ חיים שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב.

(32) ע' לד. וראה המשך תרס"ו ע' רנב. ע' תקפג. לעיל פכ"ז (ס"ע נו). לקמן פר"ה (ע' ותיז). ח"ג ע' וארפג.

(33) ראה תקו"ז בהקדמה (ג, סע"ב). תניא אגה"ק ס"כ (קט, סע"א).

(34) תהלים קלה, ו.

(35) שם קמח, ה. וראה לעיל פנ"ג (ע' קלב).

(36) ראה סה"מ תרס"ד ע' קג. ד"ה גדול יהי' כבוד הבית

בחי' טובב לגבי ב"ע כו', מ"מ, בפרטיות המדרי' ה"ז בחי' או"פ כו'. דהנה, אצי' דכללות, הרי ודאי הוא בבחי' טובב לגבי ב"ע הכללים כו', דאצי' דכללות הוא האוא"ס שלפני הצמצום, והיינו שרשי האורות הכלולים באוא"ס, שהן ע"ס הגנוזות, זהו בחי' אצי' דכללות כו', והרי כללות האוא"ס שלפה"צ ה"ה בבחי' טובב לגבי העולמות כו', ומ"מ, בפרטיות המדרי' ה"ז בחי' שרש ומקור האו"פ כו'. וכמו"כ באצי' הפרטיות, שהוא בחי' או"פ, שמזה לא הי' אפ"ל התהוות היש, כ"א מבחי' או"מ דוקא כו'. וכן חיות כל העולמות והנבראים עיקרו הוא מבחי' אור הסובב, וכמ"ש בסש"ב פמ"ח⁴², שידיעתו ית' מה שיודע את הארץ הלזו הגשמי הוא חיות כל עובי הכדור כולו והתהוותו מאין ליש כו', הרי שהחיות של עובי הכדור הוא מידיעתו ית', דידיעתו ית' הוא מה שבידיעת עצמו יודע את הנבראים⁴³, דהיינו הידיעה שבעצמות כו', ומזה הוא החיות של הארץ וכל הנבראים כו'. אך הנה חיות זה אינו במורגש בנבראים, ומה שבא בהם במורגש הוא מהאור פנימי, הרי באמת, כל הגילויים וההמשכות דהאו"פ הכל הוא מהאו"מ, וכמשנת"ל פט"ז⁴⁴ ופכ"ז⁴⁵, דשרשי האורות, שהן הע"ס הגנוזות, הוא מה שהאווא"ס שיער בעצמו להאיר בבחי' מדה וגבול, שזהו בחי' מל' דא"ס כו'. וכן לאחר הצמצום, כל המשכות האו"פ הוא מהאו"מ, ונק' חיי החיים, וכמו מחי' החיים יתן לך חיים כו'⁴⁶, שהוא המקור לכל האור והחיות פנימי שבעולמות כו', וכפי רצונו ית' באופני הגילויים כן הוא ההמשכ' והגילוי בכל העולמות והספי' כו'. וגם בחי' תוס' האור והגילוי, הוא מבחי' האו"מ, להיות תוס' אור בהפנימי כו'. וכמו בזמן דעת רצון למע', שנמשכים אז גילוי אורות נעלים, שהגילויים בעצם הן מבחי' אור פנימי, ונמשכים דוקא בזמן עת רצון כו', וכמו בזמן ביהמ"ק⁴⁷, שהי' גילוי אווא"ס בכל העולמות, עד שגם למטה הי' מאיר גילוי אור, שהכל ראו גילוי אווא"ס בביהמ"ק, וכמ"ש⁴⁸ שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך, דכשם שבא ליראות כך בא לראות כו'⁴⁹, וידוע דראי' זהו מבחי' יחוד פנימי⁵⁰, שהוא הגילוי דבחי' עצמות אווא"ס ב"ה, וה"ז בחי' יושר, בחי' או"פ, רק שזהו תוס' אור בהפנימי כו', והי' זה בזמן הרצון דוקא כו'. וגם בגשמיות הי' אז ריבוי השפעה, והי' איש תחת גפנו כו'⁵¹, וכנודע דיחוד פנימי ה"ז נשמה אל יחוד חיצוני דאו"א כו'⁵², וע"כ, לפי שהי' אז בחי' יחוד פנימי דאו"א, הי' תוס' אורות גם בבחי' יחוד חיצוני דאו"א כו'. וכן בעולמות העליונים הי' הריבוי ביותר, וכמארז"ל חגיגה די"ג ע"ב, כתוב א' אומר⁵³ אלף אלפי' כו', וכתוב א' אומר⁵⁴ היש מספר כו', כאן בזמן שבהמ"ק קיים, וכאן בזמן שאין בהמ"ק קיים, שכבי' נתמעטה פמליא של מעלה, שע"י סילוק הרצון, נתמעטה כו', וכמו ויתעצב אל לבו⁵⁵, שגרם סילוק האור והחיות כו', ובזמן גילוי הרצון נמשך תוס' אור בבחי' אור פנימי כו'. הרי דבחי'

קח

(42) סח, ב. וראה לעיל פמ"ט (ע' קיח).

(43) ראה רמב"ם ה' יסוה"ת פ"ב הלכה ט"י.

(51) מלכים"א ה, ה. מיכה ד, ד.

(44) ע' לד.

(52) ראה אוה"ת בחוקותי ע' קצד. סה"מ תרנ"ז ע' רפג.

(45) ע' נו.

עת"ר ע' קד. וש"נ.

(46) יומא עא, א.

(53) דניאל ז, י.

(47) ראה גם לקמן ח"ב ע' ותתקכט. ס"ע ותתקלה ואילך.

(54) איוב כה, ג.

(48) משפטים כג, יז. תשא לד, כג. פ' ראה טו, טז.

(55) בראשית ו, ו.

(49) ראה חגיגה ב, א. וש"נ.

אור הסובב באמת נמצא בכל העולמות וההשתל, וכמא⁵⁶ לית אתר פנוי מיני, ופועל בכל העולמות, בבחי' ההתהוות והגילוי שבהם, וגם בחי' תוס' אורות כו'.

אך בכ"ז, המשכת האו"מ ופעולתו הוא בעולם כו', שעש"ז נק' סובב ומקיף, דהגם שזה עיקר המקור והסיבה לכל דבר, מ"מ נק' מקיף לבד, לפי שהוא בעולם כו', וכמ"ש בסש"ב שם פמ"ח⁵⁷, דר"ל סובב ומקיף מלמע' לענין בחי' גילוי השפעה, כי ההשפעה שהיא⁵⁸ בבחי' גילוי בעולמות נק' בשם הלבשה שמתלבשת בעולמות, כי הם מלבישים ומשיגים ההשפעה שמקבלים, משא"כ ההשפעה שאינה בבחי' גילוי, אלא בהסתר והעלם, ואין העולמו' משיגים אותה, אינה נק' מתלבשת, אלא מקפת וסובבת כו'⁵⁹. והיינו, דזה שהאור הסובב נמצא בכ"מ ופועל בכ"מ, אינו בבחי' התלבשות אור בכלי להיות מושג בעולמות, וכמא⁶⁰ לית מח' תפיסא בי' כלל, שאינו שייך בזה שום תפיסא והשגה כלל כו', ואע"ג דאיהו תפיס בכולהו עלמין, לית מאן דתפיס בי' כו'⁶¹. ופי' איהו תפיס בכולהו עלמין, הוא, מה שכל הגילויים וההמשכות הכל הוא ע"פ רצונו ית', וכן התהוות כל העולמות והנבראים והנהגתם, שמנהיגם כרצונו, וכמ"ש⁶² כמצבי' עביד בחיל שמיא כו', ומ"מ, לית מאן דתפיס בי' כלל, להיות להם תפיסא והשגה באוא"ס, לפי שאינו בגדר תפיסא והתלבשות כלל כו', והוא סובב ומקיף לכל העולמות וההשתל' בשוה, דמאחר שאינו מאיר בהם בגילוי, ממילא אינו שייך בזה חילוקי מדרי' כו'. דהאו"פ, מאחר שמתלבש בגילוי בפנימיות, יש בזה כמה חילוקי מדרי' באופן הגילוי בכל עולם ועולם ובכל ספי' כו', שלפי אופן העולמות והכלים כך הוא ההמשכה כו', והיינו לפי שכללות האור הוא בכדי לפעול כו'. ובשרשו הראשון לפני הצמצום הוא מה שאוא"ס שיער בעצמו להאיר במדה וגבול כו', ולזאת ה"ה בא בבחי' התלבשו' כו'. ויש מדידה באופן המשכת האור איך שהוא נמשך בכל מדרי' ומדרי', ולפי אופן כזה הוא התהוות הכלים והעולמות, ומתלבש בתוכם להחיותם ולהאיר בהם כו', שהכל הוא בבחי' התחלקו' כו'. אבל האו"מ, דכללות האור אינו לפעול, כ"א הוא בבחי' גילוי מן העצם, ובהמשכתו אינו בבחי' התלבשות פנימי, כ"א בבחי' מקיף כו', וע"כ, בהאו"מ גופא אין בו התחלקות דמעלה ומטה וראש וסוף כו', וכמו"כ אין התחלקות בהמשכתו בעולמות, שסובב ומקיף כללות ההשתל' מרכ"ד עד סוכ"ד בהשוואה כו'.

קט קיצור. ובאמת כל הגילויים וכל ההתהוות הוא מהרצון שהוא האו"מ, דמהאו"פ לבד, להיותו בחי' גילוי פנימי, א"א להיות התהוות המציאות, כ"א בכח האו"מ דוקא (ואצי' הוא בחי' או"פ), וכן חיות כל הנבראים הוא מידיעתו ית', שהוא בחי' או"מ, וכמו"כ למעלה, שרשי האורות והגילויים הוא מהאו"מ, וגם תוס' אור בהפנימי הוא מהאו"מ, וכמו בזה"ב, שהי' עת רצון, הי' גילוי אור גם למטה ברוחניות וגם בגשמיות, רק נק' מקיף מפני שאינו בבחי' התלבשות, שאינו מושג ומורגש בעולמות, איהו תפיס בכולהו

(59) עכ"ל אדה"ז בתניא שם.

(60) תקו"ז בהקדמה (יז, א).

(61) זח"ג רכה, א (ברע"מ).

(62) דניאל ז, לב (ושם: וכמצבי').

(56) תקו"ז תיקון נו (צא, סע"ב).

(57) סז, סע"ב. וראה לעיל פמ"ט (ע' קיח).

(58) שהיא: כ"ה גם בהערות ותיקונים לתניא. בתניא

שלפנינו: שהוא.

ולמד"ת⁶³ ב', ולכן האו"פ הוא בבחי' התחלקות בעולמות, משא"כ האו"מ, דבעצם אינו בבחי' התחלקות, וכן בהמשכתו בעולמות.

נט) **אמנם** עדיין צ"ל, והלא יש מקיפים פרטים לפרטי העולמות, וכמו כתר דאצי' וכתר דברי' עד כתר דעשי'⁶⁴, שזהו מדרי' פרטיות בבחי' מקיף העליון שמקיף לכל עולם לפ"ע העולם ההוא כו', א"כ יש התחלקות מדרי' גם בהאו"מ, כי ודאי אינו דומה האו"מ דאצי' להאו"מ דברי', כמו שאינו דומה עולם האצי' לעולם הברי' כו'. אך הענין הוא, דהנה, האו"מ יש לו עכ"פ שייכות אל הפנימי, וכמשנת"ל פנ"ב⁶⁵ במשל בנפש, שהכחות פנימים אינם תופסי' בהרצון, אבל הרצון תופס בכל הכחות ומתחבר עמהם, רק שההתחברות אינו בבחי' התערבו' ממש להיות מתלבש ומתגלה בהם, רק מתחבר עמהם בעולם, להיות הגילוי כפי אופן הרצון כו'. וכמו"כ בבחי' רצון העליון, שהוא בחי' האו"מ, הרי יש לו עכ"פ אחיזה וחיבור עם הפנימי כו', וכמשנת"ל פכ"ז⁶⁶, דשרש האו"פ הוא מהאו"מ, דע"ס הגנוזות זהו מה שאוא"ס הבל"ג שיער בעצמו להאיר במדה וגבול כו', וכמו"כ האו"מ פועל בהאו"פ באופני הגילויים של האו"פ להיות כפי אופן הרצון כו'. ומאחר שיש להמקיף שייכות אל הפנימי, א"כ שייך בזה ג"כ מקיף כללי ומקיף פרטי, והוא הרצון בכלל בכללות העולמות וההשתל', והרצון פרטי בכל עולם בפרט כו'. והנה, המקיף הכללי הוא בחי' הרצון הפשוט שבאוא"ס שלפני הצמצום שעלה ברצונו להאציל ולברוא, הרי רצון זה הוא על כללות ההשתל' שכולל הכל כו', והוא בחי' טה"ע שלפני הצמצום, וכמא"ס⁶⁷ גליף גליפו בטה"ע, שזהו בחי' ההשערה מה שהאוא"ס שיער בעצמו כללות העולמות וההשתל' כו'⁶⁸, והאוא"ס עצמו טובב ומקיף כולם בהשוואה כו', וקודם שנתהוו העולמות אינו שייך עדיין שהוא בחי' טובב, רק מה שכולל את כולם כו', אבל מ"מ, האוא"ס עצמו, הגם ששיער בעצמו כו', מ"מ, ה"ה בבחי' הבדלה מהם (ועיקר בחי' הסובב הוא מה שלמע' מעלות הרצון, והוא בבחי' התעוררו' כללי כו', וכמשי"ת), וכולל כולם בהשוואה ממש כו' (וההשתל' גופא כמו שהן כלולים ברצונו ית' הן ג"כ בהשוואה, וכמשנת"ל פי"ט⁶⁹ וכ"א⁷⁰, בע"ס הגנוזות, שהן בבחי' התאחדות ממש, מפני שאינם בבחי' מציאות לעצמן כלל כו', דכמו"כ גם העולמו', כמו שהן לפני הצמצום, הרי אינם בבחי' מציאו' כלל, וכמשנת"ל⁷¹ ובכ"ד⁷² בענין אותיות הרשימו שלפני הצמצום, שאינם כלל בבחי' מציאות דבר ח"ו, וע"כ, לפני הצמצום, הכל בבחי' אחדות וכולם הם בהשווא' כו'. רק מ"מ, הרי יש ע"ס, רק שהן בפשיטות ובאחדות כו', אבל האוא"ס מקיף אותם בהשוואה, והיינו דלגבי' לא יש כאן התחלקות ע"ס כלל, דרק בערך עצמו, וכ"ש בערכינ⁷³, היינו בערך הגילויים הנמשכים מהם, הן בבחי' ע"ס והשתל' כו', אבל בערך הא"ס, היינו קמי', הם כולם שוים, ולא יש התחלקות ספירות והשתל' כלל כו'.

(63) = ולית מאן דתפיס.

(64) ראה גם לקו"ת בהר מד, ב.

(65) ע' קכה.

(66) ע' נו ואילך.

(67) זח"א טו, א.

(68) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ע' שכה. שער

היחוד פ"י ואילך. סה"מ עת"ר ע' לט. ובכ"מ.

(69) ע' לט ואילך.

(70) ע' מד ואילך.

(71) פי"ט (ע' לט).

(72) = ובכמה דוכתיין.

(73) ראה אוה"ת ענינים ע' שלג.

קי

והגם דמ"מ הרי האוא"ס שיער בעצמו להיות ע"ס כו', מ"מ, אין האוא"ס נתפס בהם שיהי' בבחי' התחלקות בערכו ית' כו'. וזה"ע שהרצון, עם היותו תופס בכל הכחות ומנהיגם כו', מ"מ, הם אינם תופסים בו כו', והיינו שאינו נתפס בהם להיות בו שינוי עי"ז, שהוא⁷⁴ בעצם למע' מהתחלקות שלהם כו'. וכמו"כ יובן, דעם היות שעלה ברצונו כללות ההשתל', מ"מ, אין הרצון נתפס בזה כלל, וכולל כולם בהשוואה לגמרי כו'. והענין הוא, דהנה נת"ל⁷⁵ דאור הוא שההמשכות והגילויים הכל הוא בבחי' אור, והיינו דלבד שההמשכות דאו"מ גופא (וכמו המקיפים הפרטים) הן המשכות שבבחי' אור, הנה גם מה שנמשך ממנו בחי' האו"פ (ובשרשו הוא בבחי' ההשערה ששיער בעצמו להאיר במדה וגבול כו'), דאור זה עצמו הוא בבחי' שפע עד"מ, המשכתו מהאו"מ, היינו מאור הא"ס, הוא בבחי' אור כו'. וכמו הרצון שפועל בכל הכחות לא בבחי' תפיסה בהם, כמו"כ האוא"ס, הגם שהאו"פ התהוותו ואצילותו הוא מהאו"מ, כנ"ל פנ"ח⁷⁶, מ"מ, ה"ז בבחי' אור, שאינו נתפס בהם כו'. ועמשנת"ל פכ"ז⁷⁷, דהשערה הנ"ל הוא בחי' אחרונה שבאוא"ס, וא"כ הכל הוא בבחי' אור כו'. וכמו"כ אחר שנתהוו העולמו', הנה האוא"ס סובב ומקיף אותם כו'. והוא בחי' העיגול הגדול שלפני הקו, שסובב ומקיף כללות ההשתל' מרכ"ד עד סוכ"ד בהשוואה ממש כו'⁷⁸. ועז"נ⁷⁹ מעונה אלקי קדם ומתחת זרועות עולם, ואי' במד"ר⁷⁹, הקב"ה מעונו של עולם כו', והו"ע הוא מקומו ש"ע ואין העולם מקומו כו', וזהו ומתחת זרועות עולם שמקיף את כולם כו'. וכ"ה גם בבחי' א"ק, שזהו בחי' טה"ת שאחר הצמצום, בחי' מחה"ק ורצון הקדום על כללות ההשתל', שג"כ סובב ומקיף כולם בהשוואה כו', וכידוע שכל מה שנתהווה בעולמות, הכל כלול במחה"ק דא"ק, והם שם בהשוואה, וכמא'⁸⁰ צופה ומביט עד סוכ"ד כו', וכולם נסקרי' בסקירה אחת כו'⁸¹, וכמ"ש במ"א⁸². וכן גם אחר שנתהוו, ה"ה מקיף את כולם, וכידוע דעיגולי א"ק מגיעים עד תחתית העשי' כו'⁸³. וכ"ז הן בחי' מקיפים כללים לכללות העולמות, דטה"ע בחי' מקיף הכללי שלפני הצמצום, וטה"ת בחי' מקיף כללי שאחר הצמצום כו'⁸⁴. וכמו"כ יש מקיפים פרטים לכל עולם בפרט כו', וכמשי"ת.

וע"פ הנ"ל יובן מ"שי' כי תצא למלחמה על אויביך, דהיינו המלחמה עם הנה"ב⁸⁵, מלחמה זו שייכה בכחות פנימים, היינו בכחות הגילויים שבנפש כו'. וכמו למעלה, הרי ידוע דאחיזת החיצונים יכול להיות באור פנימי, לפי שבא בבחי' התלבשות, שזהו ע"י צמצום ומיעוט האור ממדרי' למדרי' עד שבמדרי' התחתונות מתמעט האור ביותר, וע"כ יכול להיות שם אחיזה, ושם שייך מלחמה כו', אבל בהאו"מ אינו יכול להיות

74) שהוא: אוצ"ל: לפי שהוא.

75) פנ"ז (ע' קמד).

76) ע' קמו.

77) ע' נו.

78) ראה עץ חיים שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב.

81) תו"א שמות נג, סע"ב.

79) ב"ר פס"ח, ט.

80) נוסח ברכת זכרונות.

81) ר"ה יח, א.

82) ראה אמרי בינה שער הק"ש פרק י ואילך (לד, ג

ואילך). סהמ"צ להצ"צ נח, ב. סה"מ תרנ"ב ע' לט ואילך.

83) ראה לעיל פ"א (ע' ג).

84) ראה שער היחוד פרק טז (קכא, סע"א ואילך). אמרי

בינה שם. תורת חיים נח סב, א ואילך. המשך תרס"ו ע' רסד

ואילך. וראה סה"מ תרנ"ט ע' רנ.

85) ראה גם מקומות שצויינו בהערה 2.

אחיזת החיצונים, אדרבה, האו"מ מסמא עיני החיצונים כו'⁸⁶. וכמו"כ הוא בנפש, דבאורות מקיפי' דנפש, דהיינו בהעבודה שלמע' מטו"ד, אינו שייך מלחמה כלל, ובהתגלות בחי' רצון פשוט מתבטלים כל החיצונים כו' (וזהו דביו"כ אין שליטה להיצה"ר⁸⁷, מפני שאז מאיר מלמע' גילוי בחי' עצמות או"ס, וכמו"כ בנפש מאיר בגילוי עצמות הנפש כו', ע"כ אין אז שליטה להיצה"ר כו'), רק בכחות הגילויים, שהן ע"פ טו"ד, שם שייך אחיזה כו'. אך ע"ז היא העבודה שע"פ טו"ד, לעשות הבירור בנה"ב, והיינו העבודה דתפלה בהתבוננות באלקות בענינים שהן בהשגה דוקא, ובכאו"א לפי ערך השגתו, ותכלית הכוונה, שגם השכל הטבעי יבין וישיג את הענין האלקי והטוב והעילוי באלקות, שעיי"ז יתעורר גם באהבה לאלקות כו'. ותחלה הוא בדרך הכנעה וביטול, היינו שמסכים אל הביטול דנה"א, שלא יהי' לו למונע ומעכב כו', עד שגם הוא מתעורר באהבה, שירצה באלקות דוקא כו'. וכ"ז הוא בדרך מלחמה, דלהיות שהעבודה היא בכחות המצומצמים שיש להם ערך אל הכחות הטבעיים, ה"ה עומדים לנגד, וכמא'⁸⁸ שעת צלותא שעת קרבא כו', רק שהנה"א מתגבר על הנה"ב, מפני שניתן לו כח ועוז לשלוט עליו. וזהו מכח המקיפי' שבנפש, וכמא'⁸⁹ משביעין אותו תהי צדיק, וידוע הקושי'⁹⁰ איך משביעין הנפש על הגוף כו', אך הענין⁹¹, דמשביעין הוא ל' שובע, והוא הכח שנותנים לנה"א מכח עצם הנשמה להיות בכחו להתגבר על הנה"ב כו'. וכאשר הנה"א מברר הנה"ב, מתוסף בו תוס' אורות, דיתרון האור הוא מן החשך⁹² דוקא, וכתב⁹³ ורב תבואות בכח שור כו'. וזהו כי תצא למלחמה, אין אומרים צא אלא למי ששרוי בפנים כו', פנים הו"ע המקיפים שבנפש, דשם אינו שייך מלחמה כלל, וצ"ל היציאה מבפנים, היינו העבודה שע"פ טו"ד דוקא, דכאן שייך המלחמה עם הנה"ב כו', וכדאי היא המלחמה הזאת, מפני היתרון אור שבא עיי"ז כו', ואין אומרים צא אלא למי ששרוי בפנים, דהיינו שהכח ע"ז הוא מעצם הנשמה דוקא, שמשם נמשך כח לנה"א להתגבר על הנה"ב כו'. אמנם זה שהנה"א פועל בהנה"ב, זהו הכל בבחי' אתכפי' לבד, ומ"ש ונתנו ה' אלקיך בידיך, זהו בבחי' אתהפכא חשוכא לנהורא⁹⁴, היינו שנהפך מהות הנה"ב לטוב כו', שזה אינו בכח האדם מעצמו, כ"א שנותנים לו מלמע' כו'. וע"ד ומל ה' אלקיך את לבבך⁹⁵, שהוא מלמע' דוקא, דעבודת האדם בכח עצמו הוא ומלתם את ערלת לבבכם⁹⁶, שהיא ע"י העבודה שע"פ טו"ד כו', אבל ומל ה' אלקיך כו' הו"ע האהבה שלמע' מטו"ד, שזה שנותנים מלמעלה⁹⁷, ועיי"ז נעשה אתהפכא חשוכא לנהורא כו'. והנה, את לבבך ואת

קיא

תרח"ץ ע' רלד ואילך. ד"ה פדה בשלום תשי"כ (סה"מ תשי"כ ע' מה ואילך). ד"ה יו"ט של ר"ה הנ"ל (סה"מ מלוקט ח"ג ע' רצד ואילך. בהוצאה החדשה – ח"א ע' יח ואילך).

(92) ע"פ קהלת ב, יג. וראה לקמן ח"ג ע' וא' שו ואילך. ספר הערכים-חב"ד ח"ב ערך אור ביחס לחושך ס"ח. וש"נ.

(93) משלי יד, ד. וראה לקו"ת האזינו עה, ריש ע"ד. ספר הערכים-חב"ד ח"א ערך אהבת ה' – ההוספה שבה כו'. וש"נ.

(94) ראה זח"א ד, א.

(95) נצבים ל, ו.

(96) עקב י, טז.

(97) ראה תו"א לך לך יג, ב ואילך. סה"מ עת"ר ס"ע נה ואילך.

(86) ראה שער הכוונות ענין כוונת עלינו. עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) פי"ג. תו"א מקץ לד, א. לקו"ת קרח נג, ד. ובכ"מ.

(87) ראה יומא כ, א.

(88) זהר – הובא בלקו"ת בלק עב, א. ר"פ תצא (לד, ג. לה,

ג). וראה רע"מ בוז"ג רמג, א.

(89) נדה ל, ב. תניא פ"א.

(90) ראה קיצורים והערות לתניא ע' מח ואילך. סה"מ תרל"ג ח"א ע' רעז ואילך. ד"ה יו"ט של ר"ה תשל"ב (סה"מ מלוקט ח"ג ע' רצה. בהוצאה החדשה – ח"א ע' כ).

(91) ראה מקומות שצויינו בהערה הקודמת. קיצורים והערות לתניא ע' קסה ואילך (בהוצאת קה"ת, תשמ"ט). סה"מ

לבב⁹⁵ ר"ת אלול⁹⁸, והיינו שאז הוא הגילוי מלמע' בחי' רעו"ד שלמע' מטו"ד, ולהיות אתהפכא חשוכא כו', שהו"ע ונתנו ה' אלקיך כו', רק שלזה צ"ל תחילה כי תצא למלחמה, בכח עצמו, כמה שיכול לפעול בהנה"ב, ועי"ז אח"כ ונתנו ה' אלקיך בידיך כו'. וזהו ג"כ דהגילויים דאלול ור"ה תלוי' בהעבודה דכל השנה⁹⁹, דבכל השנה עיקר העבודה היא במוח ולב, דהיינו ע"פ טו"ד כו', ולפ"ע העבודה בכל השנה, נותנים באלול ור"ה ועשי"ת התגלות עצם הנשמ' כו'¹⁰⁰. וזהו כי תצא למלחמה, שצ"ל היציאה מבפנים לעבוד עבודתו בתפלה ע"פ טו"ד, בכדי לפעול הביטול בנה"ב, שע"ז דוקא נעשה יתרון אור כו', ואין אומרים צא אלא למי ששרוי בפנים, היינו שהכח ע"ז הוא מהמקיפים שבנפש, רק שזהו בהעלם כו', ואח"כ ונתנו ה' אלקיך בידיך, שנותני' מלמע' התגלות עצם הנשמה, שע"ז נעשה אתהפכא חשוכא לנהורא כו'.

קיצור. וצ"ל והלא יש מקיפים פרטים לעולמות. הענין הוא, דהאו"מ יש לו מ"מ שייכות אל האו"פ ונמשך ממנו, וע"כ יש מקיף כללי ומקיפים פרטים, ובחי' טה"ע שלפני הצמצום הוא בחי' מקיף כללי, וכולל שרשי האורות כולם בהשוואה, כי בערך הא"ס אינם בבחי' התחלקות, והגם ששיער בעצמו שרשי האורות, אינו נתפס בזה, וגם, שהן בכלל אור הא"ס, בחי' אחרונה שבו, ואחר שנתגלו ונתהוו, מקיף כולם, ובחי' א"ק, הנק' טה"ת, ג"כ בחי' מקיף כללי. וע"פ הנ"ל ית' פסוק כי תצא.

99) ראה סה"מ אעת"ר ע' צט.
100) ראה סה"מ תרט"ח ע' טו. אעת"ר שם. לקמן פרק קצט (ע' ותד). ח"ב ס"ע אקלט ואילך.

98) אבודרהם סדר תפלות ר"ה. בעה"ט עה"פ. ב"ח לטור
או"ח סתקפ"א (ד"ה והעבירו). ראשית חכמה שער התשובה
פ"ד (ד"ה עוד יש). של"ה ריג, א.

בס"ד. ש"פ תבא, תער"ב

והי' כי תבא אל הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך נחלה וירשתה וישבתה בה. וצ"ל, **קייב** דמ"ש כי תבוא אל הארץ, משמע שזה בכח עצמו, ואח"כ אשר ה' אלקיך נותן לך, ה"ז בבחי' נתינה מלמע' כו'. ומה"ע נותן לך וירשתה, דהרי מתנה וירושה הם ב' ענינים, וצ"ל מהו ב' ענינים אלו לגבי הארץ כו'. גם צ"ל מ"ש וישבת בה, הלא המתנה והירושה היא ג"כ לישב בה, ומהו אומרו עוד וישבת בה כו'. ובספרי⁵ מדייק מ"ש והי' כי תבא אל הארץ, ואו', עשה מצוה שבשכרה תכנוס לארץ, וצ"ל מהו המצוה שבשכרה תכנוס לארץ, והלא נתינת הארץ היא שכר על כללות המצות, וכמ"ש בפ' עקב⁶ ושמרתם את המצות כו' ובאתם וירשתם את הארץ כו', וכן הוא כמה פעמים בתורה, וא"כ מהו המצוה שבשכר דוקא תכנוס לארץ כו'. ולהבין כ"ז ילה"ק משנת"ל⁷, שיש ב' מדרי' אור פנימי ואור מקיף, דאו"פ הוא שבא במדה וגבול, שיש בו חילוקי מדרי' בעצם, ובא בבחי' התלבשות ובבחי' התחלקות לפ"ע העולמות והכלים כו', ואו"מ הוא אור פשוט בעצם, שאין בו חילוקי מדרי', ולזאת גם בהמשכתו בעולמות אינו בא בבחי' התלבשות בעולמות, ומאיר בכולם בשוה כו'. ונת' דבאו"מ גופא יש ב' מדרי', בחי' טה"ע וטה"ת. דטה"ע הוא בחי' מקיף הכללי שלפני הצמצום, והוא בחי' עיגול הגדול שלפני הקו, שסובב ומקיף כללות ההשתל' מרכז' עד סוכ"ד כו'. ובחי' טה"ת זהו בחי' מקיף הכללי שאחר הצמצום, והיינו בחי' א"ק, שמקיף ג"כ כללות ההשתל' כו'.

ומעתה צ"ל מהו ההפרש לגבי העולמות בין בחי' מקיף הכללי שלפני הצמצום לבחי' מקיף הכללי שאחר הצמצום, דודאי יש הפרש בין מקיף הכללי דטה"ת למקיף הכללי דטה"ע, דהגם ששניהם מקיפים כללות ההשתל' בהשוואה כו', מ"מ צ"ל דטה"ת הוא בבחי' קירוב יותר כו', ומ"מ, גם בחי' המקיף דטה"ע, בהכרח לומר שפועל בעולמות, שהרי הוא בבחי' מקיף עכ"פ אל העולמות, וא"כ בהכרח לומר שפועל ג"כ בעולמות כו', וצ"ל מהו ההפרש ביניהם, וגם מהו פעולתם בעולמות כו'.

והנה, פעולת המקיף דטה"ת, דהיינו בחי' מחה"ק דא"ק, י"ל עפמ"ש במ"א⁸, דמש"א⁹ וכל קומה לפניך תשתחוה היינו בבחי' ציור קומה דא"ק כו', דלהיות שבחי' א"ק סובב ומקיף כללות ההשתל', הרי בהביטול דציור קומה דא"ק, כל הנבראים מתבטלים באמת לגבי או"מ ב"ה, דכמו שבחי' א"ק, להיותו בבחי' קירוב אל או"מ ב"ה, ה"ה בבחי'

(5) יא, ח (בשינוי).

(6) פנ"ו ואילך (ע' קמג ואילך).

(7) פנ"ט (ע' קמט ואילך).

(8) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי בחוקותי ע' תנב. וראה

תורת חיים בראשית ל, א. מאמרי אדמו"ר האמצעי שלח ע'

אצו. סה"מ תרל"ד ע' קעו. תרל"ה ח"א ע' נב. המשך תרס"ז

ע' רסט. סה"מ תרס"ח ע' רט.

(9) תפלת נשמת כל חי (בתפלת שחרית דשבת ויו"ט. ועוד).

(1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה, על ד"ה בזהר תרומה
בביאורי זוהר להצ"צ ח"א ע' רנח ואילך. ד"ה למנצח על
השמינית באוה"ת תזריע ע' תקד ואילך – כנסמן לקמן
בהערות.

(2) תבוא כו, א.

(3) ראה אוה"ת תבוא ח"ה ע' בנט. ד"ה והי' כי תבוא

תרמ"ב (סה"מ תרמ"ב ע' תנא).

(4) עה"פ.

ביטול במציאות ובבחי' התאחדות ממש באוא"ס ב"ה, כמו"כ באמת כל העולמות, להיותם בתוך ציור קומה דא"ק הסובב ומקיף אותם, ה"ה בטלים בעצם מהותם ומציאותם לאוא"ס ב"ה כו'. רק שהביטול הזה שמחמת ציור קומה דא"ק הוא בהעלם מאד, שאינו מורגש בנבראים כלל הביטול הזה כו'. וכמ"ש במ"א¹⁰ בענין ידיעה ובחירה, שהידיעה העליונה שבבחי' א"ק, אינה מכרחת הבחירה, דהגם שיודע כל מעשה האדם והנהגותיו ופעולותיו קודם שעושה, מ"מ, האדם אינו מוכרח משום זה בפעולותיו, וה"ה עושה בבחירתו בכח עצמו כו', וזהו לפי שהידיעה מובדלת בערך לגמרי, שאינה מורגשת כלל בהאדם, ע"כ אינה מכרחת את הבחירה כו'. דכשם שידיעתו ית' אינה מכרחת ענין ההתהוות, דהגם שיודע כל ההתהוו' קודם שנתהוו, מ"מ אין זה מכריח את ההתהוות כו'. ומה שמבואר בכ"מ¹¹ דהעולמות תיכף כשעלו ברצונו ומחשבתו ית' מיד נתהוו כו', הרי לא נתהוו בבחי' מציאות יש (דמציאות היש ה"ז התחדשות גמורה, דקודם שנתהווה לא הי' מציאותו כלל, דעש"ז נק' יש מאין, דבר מלא דבר כו'¹², כידוע ומבואר במ"א¹³), כ"א התהוות בכח לבד¹⁴. רק שלמע' הכח אינו חסר הפועל¹⁵, דלמט', הרי מחשבת האדם לא תפעול מאומה, והי' כלא הי', ולמע', מהמח' נעשה הדבר בכח, שהכח אינו חסר הפועל, וה"ה פועל כו', והרי ידוע שהפועל הוא כמו מדרי' הכח כו', וכמ"ש מזה בדרוש יו"ט של ר"ה, רס"ו¹⁶, והיינו שזה שכשעלה ברצונו ומחשבתו ית' להוות העולמות כבר נתהוו בכח, וה"ז פועל, הנה הפועל הוא במדרי' הכח, לא שנתהוו בבחי' מציאות יש בפועל כו'. והגם¹⁷ דהתהוות העולמות בפועל הוא ג"כ מידיעה זו, וכמ"ש בסש"ב פמ"ח¹⁸, שהרי ידיעה זו היא חיות כו' והתהוותו מאין ליש כו', זהו כשעלה ברצונו ית' להיות מזה התהוות כו' (וג"ז ע"י כמה צמצומים, וכמ"ש בסש"ב שם¹⁸, רק שלא הי' מתהווה כמו שהוא עתה כו' אם לא ע"י צמצומים כו'). אך הרי הי' הרצון והידיעה עוד קודם שנתהוו העולמות, וכמ"ש¹⁹ מגיד מראשית אחרית ומקדם אשר לא נעשה כו', והרי לא נתהוו בפועל מידיעה זו כו'. שזהו ג"כ מכח הכל יכול²⁰, דכשם שכחו הכל יכול הוא שתהי' ההתהוות מידיעתו ית', כמו"כ כחו הכל יכול הוא שהגם שיודע כל ההתהוות ומ"מ לא תהי' מזה ההתהוות בפועל כו', והיינו מפני שהידיעה היא בבחי' הבדלה לגמרי ע"כ אינה מכרחת ההתהוות כו'. וכמו"כ אחר שנתהוו הנבראים, אין הידיעה מכרחת את הבחירה, דהגם שיודע כל מעשה האדם ופעולותיו קודם שעשה (ומשם באמת מקור הכח לפעולת האדם כו', ולא בבחי' מקור, שהרי אינו בגדר מקור, רק שמשם שרשו האמיתי כו'), אין

קיג

(10) ראה ביאורי זוהר להצ"צ שבעה ערה 1 (ע' רסה ואילך).
 וראה לקו"ש ח"ה ע' 66.
 (11) ראה לקו"ת מסעי זה, א ואילך. פ' ראה כד, סע"א ואילך. סה"מ תרמ"ד ע' שיו ואילך.
 (12) ראה האמונות והדעות להרס"ג מאמר א. מורה נבוכים ח"ב רפ"ג. המשך מים רבים תרל"ו פ"ל (ע' לו).
 (13) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ג ח"א ע' רצא ואילך.
 ביאורי זוהר להצ"צ ח"א ע' תקמח. סה"מ תר"ז ע' רפ ואילך.
 תרצ"ג ע' תסא ואילך.
 (14) ראה לקו"ת מסעי שם. ביאורי זוהר להצ"צ שבעה ערה 1 (ע' רנט ואילך). סה"מ תרנ"ב ע' מב ואילך. המשך תרס"ו ע'

רסב.

(15) פרדס שער יא (שער הצחצחות פ"ג. וראה סה"מ"צ להצ"צ נח, א. סה"מ אעת"ר ע' טז ואילך. ועוד.
 (16) ע' רנז. וראה שם ע' ז. ע' קפד.
 (17) ראה ביאורי זוהר להצ"צ שבעה ערה 1 (ע' רסו ואילך). וראה גם סה"מ תרס"ח שם.
 (18) סח, ב.
 (19) ישע"י מו, י (ושם: לא נעשו). וראה אוה"ת נ"ך עה"פ (ח"א ע' רג). בשלח ע' תרפג.
 (20) ראה ביאורי זוהר להצ"צ שם.

זה מכריח את הבחירה, לפי שהידיעה מובדלת בערך, ואינה מכרחת אותו בפעולתו, וה"ה עושה בבחירתו בכח עצמו כו'. וכשם שהוא בידיעה ובחירה, כמו"כ הוא בהביטול שכל הנבראים בטלים מצד בחי' ציור קומה דא"ק, אין²¹ זה מורגש כלל בנבראים, עד שעם היות שנבאמת הוא בטל במציאות מצד הביטול דציור קומה דא"ק, יכול להיות שבבחירתו יהי' להיפך ח"ו, ויהי' נפרד לגמרי מאלקות ר"ל. וזהו רק שאינו מורגש הביטול, אבל מ"מ הרי הם בטלים עכ"פ כו'. וי"ל דביטול זה מועיל עכ"פ שיוכלו לקבל חיות מאלקות כו', וכנודע דהכלי לקבלת החיות מאלקות הוא הביטול דוקא, וכמ"ש²² יראת ה' לחיים, דהכלי לחיות הוא יראה וביטול כו' (ולכן גם בקלי' וסט"א בהכרח שיהי' בהם קצת ביטול עכ"פ²³, דקרי לי' אלקא דאלקיא כו'²⁴), וע"י הביטול שבהם, מצד הציור קומה דא"ק, יכולים לקבל קצת חיות עכ"פ מאלקות כו', אך זהו בהעלם לגמרי.

קיצור. והנה פעולת המקיפים כללים בעולם, הנה בחי' א"ק, שהוא בבחי' ביטול במציאות באו"ס, הרי כל העולמות והנבראים הכלולים בו, בטלים באמת במציאות, רק שאינו מורגש כלל בהנבראים, כמו שהידיעה דא"ק אינה מכרחת הבחירה (כשם שידיעתו ית' אינה מכרחת התהוות העולמות בפועל), ותועלת הביטול הוא שיוכל הנברא לקבל חיות מאלקות.

סא) וי"ל עוד, עפמ"ש בלק"ת²⁵ בד"ה למנצח על השמינית, דבחי' א"ק, הגם שלא שייך בו התלבשות בבחי' אור פנימי, מ"מ, הארת גילוי זה מוכרח להיות בישראל כו', ובהגהות לשם²⁶ מבואר, שז"ע²⁷ מה שכנ"י נק' כלה²⁸, מל'²⁹ כלתה נפשי, שיש בכאו"א מישראל בניצוץ נשמתו ליכלל ולידבק בה' אחד, ואה' זו יש בכח כאו"א מישראל בתמידות, וכמ"ש³⁰ למען יזמרך כבוד ולא ידום, קארי תדיר ולא שכיך³¹, ואפי' בפחותי ערך וע"ה³² יש בחי' זו, רק שאינה בהתגלות מורגשת בנפשם תמיד, רק מוסתרת בבחי' מקיף שומר עליהם מלמע'. ולכן³³ יש בכח כאו"א מישראל למסור נפשו על קדה"ש³⁴ בלי שום טעם ודעת השגת אלקות, רק בבחי' אמונה, היינו שהיא מקיפו מלמע' מן השכל כו' (ועמ"ש בלק"ת בהביאורי' דוידעת פ"ג³⁵ בענין שהאמונה נק' עטרה כו'). ושרש האמונה בנש"י הוא משום דמזלי' חזי כו'³⁶, וזהו בשרש הנשמה למע', דהתקשרותה באלקות הוא משום דמזלי' חזי ורואה אמיתות אחדות ה', ע"כ א"א לה להיות נפרד ח"ו (וצ"ל דאין זה ענין ההתקשרות עצמית של הנשמה בעצמות א"ס, שזהו מפני שמושרשים

(21) אין: אוצ"ל: שאין.

(22) משלי יט, כג. וראה לקו"ת שלח מה, ג. סה"מ עת"ר ס"ע כד. וש"נ.

(23) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רט.

(24) ראה מנחות בסופה.

(25) תזריע כא, א.

(26) אוה"ת תזריע שבעה ערה 1 (ע' תקי). וראה המשך

תרס"ו ע' רסח.

(27) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן הנחות הר"פ ע' מה. וראה

לקו"ת שה"ש מת, סע"ב.

(28) ראה מכילתא ופרש"י יתרו יט, יז.

(29) תהלים פד, ג. וראה לקו"ת שם ב, א.

(30) תהלים ל, יג.

(31) ראה זהר ח"ב רנו, ב. קמ, רע"א. ח"א קעה, ב. עז, ב.

פו, ב.

(32) = ועמי הארץ.

(33) ראה גם סה"מ תרע"ח ע' קצו. ע' ריד.

(34) ראה תניא פ"ח (כד, א). פי"ט (כה, א ואילך).

(35) ואתחנן ה, ג ואילך.

(36) מגילה ג, א. וש"נ.

בעצמות כו', וכמ"ש במ"א³⁷), אך למטה ה"ז בא בבחי' אמונה כו'³⁹ (ומבו' במ"א⁴⁰ דתוקף האמונה פשוטה שבנש"י הוא משום דמזלי' חזי שה"ה רואה אמיתות הדבר כו'). וי"ל דשרש האמונה הוא עוד למע' מבחי' מזלי' כו', שהרי בראי' יש ג"כ חילוקי מדרי', וכמ"ש במ"א⁴¹, וי"ל דכמו"כ גם בהא דמזלי' חזי יש חילוקי מדרי' כו', משא"כ האמונה ה"ז בכלום בשוה, לפי שנמשך ממדרי' עליונה יותר כו', ומזה הוא כח קדה"ש שיש בישראל, וגם בחי' האהבה מוסתרת שיש בכאו"א בהעלם ליכלל ולידבק כו'. וע"ז יש בחירה בכ"א מישראל, להוציאה בהתגלות מהסתירה, שיאיר גם בשכלו ומוחו ובלבו, והוא בחי' כלה, כלות הנפש לשרשה ומקורה בלבו ונפשו ובמאודו ממש כו'. וזהו מהארת בחי' א"ק שיש בבחי' מקיף בנש"י, להיות בבחי' כלות הנפש ולמסור נפשו כו', והיא בהעלם בנש"י, וביכולתו להביא זה מההעלם אל הגילוי כו' (ועמ"ש בלק"ת שם⁴², דהארה זו היא מבחי' פנימיות א"ק, והיא בנש"י דוקא, להיות שישראל עלו במח' ⁴³, דפי' עלו במח' היינו בבחי' עליונה שבמח' ⁴⁴, והוא שבמח' דא"ק עלו בבחי' הפנימיות, ונמשכה הארה משם לכאו"א מישראל כו'. והביטול דוכל קומה לפניך תשתחוה הנ"ל⁴⁵, י"ל שזהו בבחי' חיצוניו' א"ק, שיש ביטול זה בכל הנבראים, ואינו בהם בבחי' הרגש כלל כו').

ועוד יובן⁴⁶ ענין הארת בחי' א"ק שבכאו"א מישראל, שהו"ע הקדמת נעשה לנשמע⁴⁷, וכדאי' במשנה דברכות⁴⁸, למה קדמה שמע לוהא"ש, בכדי שיקבל עליו עומ"ש תחלה, ואח"כ יקבל עליו עומ"צ, וידוע⁴⁹ דקבלת עומ"ש הו"ע הביטול לא"ס בעל הרצון, לרצות כל מה שהוא רצונו ית' בקיום המצות כו'. וזהו"ע הקדמת נעשה לנשמע, דנשמע הוא לקבל גילוי הרצונות פרטים, וא"כ, הביטול הוא אל הרצון, ונעשה קודם לנשמע הוא הביטול לאוא"ס בעל הרצון כו', והוא שמקבל עליו ביטול הרצון בכלל, שיהי' לו רצון בכל אשר ישמע מהקב"ה כו'. ועם היות דקבעומ"ש הוא לא בבחי' התגלות הרצון, שז"ע קבלת עול, שהוא בבחי' כח נעלם כו', והקבלה היא לעשות בפו"מ לא דוקא מה שרוצה, כ"א גם אם יכבד עליו הדבר, אין בזה שום תירוץ, ולא שום מניעה ועיכוב כלל כו', הנה באמת הוא כח נעלם, אבל מ"מ, הרי יש בזה רצון, והו"ע קבלת עול מלכותו ית'

(37) ראה לקו"ת מסעי צג, ד. ובכ"מ.

(38) ראה ד"ה ואתה תצוה תשמ"א פ"ה (סה"מ מלוטט ח"ו ע' קלב. בהוצאה החדשה – ח"ג ע' לז): דזה שישראל מאמינים באלקות באמונה פשוטה ואין צריכים ראיות על זה הוא מצד שני טעמים. לפי שמזליהו חזי. דהנשמה שלמעלה רואה אלקות (רא"י שלמעלה משכל), וזה פועל בהנשמה שבגוף האמונה באלקות. ועוד ביאור, דשרש האמונה הוא מעצם הנשמה (שלמעלה ממזלי' חזי). דזה שעצם הנשמה מקושרת באלקות היא התקשרות עצמית (שאינה תלוי' בסביבה, גם לא בענין הראי' שלמעלה משכל). ויש לומר, דמהחילוקים שבין שני הביאורים (הענינים) הוא, דהאמונה בהנשמה המלוכשת בגוף הבאה מראיית הנשמה שלמעלה היא בבחינת מקיף. דכיון שהנשמה שלמעלה היא למעלה מהתלבשות לכן פעולתה בהנשמה המלוכשת בגוף היא בבחינת מקיף. ובכדי שהאמונה (בהנשמה המלוכשת בגוף) תהי' בפנימיות, הוא ע"י גילוי ההתקשרות עצמית דעצם הנשמה. כי עצם הנשמה היא העצם של הנשמה המלוכשת

בהגוף, ולכן, האמונה דהנשמה המלוכשת בהגוף שמצד עצם הנשמה היא בפנימיותה.
(39) ראה גם לקמן ח"ב ע' אקפב.
(40) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן פרשיות ח"א ע' שסו. סה"מ תרס"ה ע' סז. עת"ר ע' י. פר"ת ס"ע ריו. תרפ"ח ע' מז.
(41) ראה המשך תרס"ו ע' רפב. ובכ"מ.
(42) תזריע שם, ג. וראה אוה"ת תזריע שם (ע' תקיא. ע' תקיד).
(43) ב"ר פ"א, ד.
(44) ראה לקו"ת שה"ש יז, סע"ד. יט, ב. כו, סע"ד. סה"מ תרנ"ט ע' יח. וש"נ.
(45) פ"ס (ס"ע קנג ואילך).
(46) ראה אוה"ת תזריע שם (ס"ע תקה ואילך).
(47) משפטים כד, ז. שבת פת, א.
(48) פ"ב מ"ב (ג, א).
(49) ראה אוה"ת דרושים לשבועות ע' קנו. ס"ע קסג ואילך.

קטו

ברצון כו', רק שאינו בהתגלו' הרצון בבחי' יציאה מהדרגה, אבל יש בזה רצון חזק ותקיף בנפש כו'. דענין התגלות הרצון הוא בהתפעלות בנפש, וביציאה מגדר כלים, ובקבעומ"ש אין בזה יציאה מהדרגה כו'. ואפי' בקבעומ"ש דר"ה שהוא בהתגלות הרצון, אין זה בהתפעלות בנפש, כ"א הוא בבחי' מסירה ונתינה בכל עצמותו, שמוסר ונותן כל עצמו ומהותו לאלקות, והוא בגילוי בנפשו כו', דקבעומ"ש דכל השנה אינו בגילוי בנפש, וקבעומ"ש דר"ה הוא בגילוי בנפשו, אבל אין זה בבחי' יציאה מגדר כלים כו'. ומ"מ, הרי הקבעומ"ש דר"ה הקבלה היא ברצון חזק בנפש כו'. וידוע ג"כ דבעבודת עבד יש בזה תענוג⁵⁰, מה שמשלים רצון האדון כו', וזהו"ע שמחה של מצוה⁵¹, דבקיום המצוה בפומ"מ צ"ל בזה שמחה, וכמ"ש⁵² תחת אשר לא עבדת כו' בשמחה ובטוב לבב כו'. ועם היות דעבודה בשמחה היא בכוונת המצות, מפני שבאופן עבודה זו הוא יודע ומרגיש שעושה איזה דבר, וגם ממשיך בזה גילויים בעולם וגילויים בנפשו, דמשו"ז הוא השמחה כו', משא"כ בקבעומ"ש, אין בו ההרגש שעושה איזה דבר בעבודתו, וגם אין כוונתו בזה להמשיך גילויים בעולם, וכ"ש להמשיך גילויים בנפשו, רק לעשות רצה"ע לבד כו', מ"מ, יש בזה שמחה מזה שמשלים את הרצה"ע כו'. וכמו עד"מ אדם פשוט כשמשלים רצון דאדם גדול, ה"ה בשמחה גדולה מזה⁵³, וכמו"כ הוא השמחה בקיום המצות, מה שמשלים את רצה"ע כו'. ולמע' מזה הוא שמתענג בהתענוג שיהי' להאדון כו', והיינו שמתענג בהתענוג שלמע', דנח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני כו'⁵⁴, דהתענוג שלמע' זהו תענוג שלו כו', וכמ"ש במ"א⁵⁵, ועמשית"ל פקע"ד⁵⁶. הרי דבקבעומ"ש יש בזה רצון ותענוג כו'. ומה שנק' קבלת עול, אין זה שהוא רק בדרך עול והכרח, כ"א מה שזהו בדרך נתינה ומסירה (איבער גיגעבינקייט), לא ע"פ טעם ודעת, כ"א מה שמוסר א"ע להיות עבד כו'. דענין הנתינה והמסירה (דיא זאך פון איבער גיגעבינקייט) יש ג"כ במשפיע ומקבל, או באוהב ונאהב, שהמקבל או האוהב מוסר עצמו אל המשפיע או הנאהב, אך זהו ע"פ טו"ד דהמקבל, מפני שמקבל השפעה מהמשפיע, כמו השפעת השכל וכה"ג, וההשפעה טוב לו, הרי נעשה הקירוב באופן כזה שמוסר עצמו אליו כו', וכמו"כ באוהב ונאהב, שזהו מצד ידיעתו בהעילוי שלו, ה"ה מתקרב אליו ומוסר עצמו כו'. משא"כ ענין העבדות הוא שלא מצד הידיעה בעילוי האדון, ולא מצד ההשפעה שמקבל ממנו כו' (שהרי עבדא בהפקירא ניחא לי⁵⁷, שכן הוא גם ברוחניו, שלא טיב ההשפעה הוא שפועל עליו כו'). כ"א הוא נתון ומוסר ונותן אליו רק משום העבדות שקיבל עליו להיות לו עבד כו'. וזהו שנק' קבלת עול, לשלול שאין זה מצד הטו"ד, רק משום עול העבדות שקיבל על עצמו כו'. אבל באמת יש בזה רצון ותענוג כו' (רק שג"ז אינו בהגילויים, כ"א בהעצם כו', כנ"ל), רק דענין קבעומ"ש הוא שלא יהי' מניעה ועיכובים כלל, אפי' בהדברים שלא יש לו רצון בהם, והם היפך רצונו. אך זהו מדרי' תחתונה בעבדות, והו"ע עבד כנעני⁵⁸, שאין לו שום

דרושים לפ' זכור ע' א'תשצ ואילך. סה"מ תרס"ה ע' פב ואילך. המשך תרס"ו ע' תלא. ד"ה אלפיים שנה תשי"א (סה"מ תשי"א ס"ע צו ואילך).

(56) ע' ושנב ואילך.

(57) גיטין יג, א. וש"ב.

(58) ראה תורת חיים משפטים רצג, א ואילך. אוה"ת משפטים ע' א'קכו ואילך. סהמ"צ להצ"צ פג, ב ואילך. ד"ה

(50) ראה תורת חיים ויקהל שצו, סע"א ואילך. המשך תרס"ו ע' תכ ואילך.

(51) ראה ברכות לא, א. שבת ל, ב. פסחים קיז, א.

(52) תבוא כח, מז. וראה תניא פכ"ו (לג, א).

(53) ראה גם סה"מ תרמ"ג ע' מה.

(54) תוי"כ ופרש"י ויקרא א, ט. ועוד.

(55) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ע' קע. אוה"ת

רצון, ועושה רק מצד עול האדון שעליו כו'. אבל אמיתית ענין קבעומ"ש הוא שיש לו רצון ותענוג בעבודתו, רק שאין זה לצורך עצמו כו', כנ"ל. וכח זה הוא בנש"י, מפני שמושרשים בבחי' א"ק כו'. דהנה, א"ק נק' רעוא דכל רעויז⁶⁵, בחי' רצון לרצון כו', ומשם נמשך בנש"י כח זה⁶⁶ בבחי' ביטול הרצון, לרצות כל מה שהוא רצונו ית' כו'⁶⁷. וז"ע ויכתוב משה מוצאיהם למסעיהם⁶², דמוצאיהם הוא מל'⁶³ וכמוצא מים כו', והוא מקור נש"י כמו שמושרשים בא"ק כו', ומשה, שהוא שושבינא דמלכא⁶⁴, המשיך בנש"י משרשם ומקורם כמו שהן בעצמות אוא"ס ב"ה, בחי' פנימיות א"ק כו'. ועמ"ש בלק"ת⁶⁵ ע"פ זה, ושם⁶⁶, דההמשכה היא למסעיהם, שיוכלו להתעלות מלמטלמ"ע בבחי' בכל מאדך כו'⁶⁷. וי"ל דהכח נעלם להיות קבעומ"ש הנ"ל יש בעצם בנש"י (וי"ל שזהו מירושה מהאבות, וכענין האהבה מוסתרת שיש בכאו"א בירושה לנו מאבותינו כו', ועמ"ש בסש"ב פ"ח וי"ט), ומה שהמשיך משה הוא שיהי' התגלו' הרצון, הו"ע אהבה דבכל מאדך, בכח ההמשכה משרשם ומקורם כו' (וממ"ש בהבי' שם⁶⁶ נר' שזהו הביטול דקבעומ"ש כו').

קטז

קיצור. גם מהארה דא"ק הוא הכח למס"נ על קדה"ש, גם בחי' האהמ"ס, ובבחירתו יביאה לגילוי במוח ולב, שז"ע בחי' כלה, כלות הנפש (והוא מפנימיות א"ק ובנש"י דוקא). גם י"ל דמשם הוא כח הביטול דהקדמת נעשה לנשמע, שהוא הביטול לבעה"צ, והו"ע קבעומ"ש, והגם שזהו בהעלם, מ"מ, ה"ז בתוקף גדול, ויש בזה שמחה, מזה שמשלים רצה"ע, ומתענוג שלמעלה, ונק' קב"ע, מפני שהוא הנתינה והמסירה לא ע"פ טו"ד (ולא כמו במשפיע ומקבל שזהו מצד הידיעה והקבלה), והו"ע מוצאיהם למסעיהם.

(סב) **וכ"ז** הוא במקיף דא"ק, דמ"מ יש לו שייכות אל העולמות, הגם שהוא בבחי' מקיף הרחוק כו', וע"כ נמשך משם איזה הארה בגילוי בנשמות כו'. אבל בחי' טה"ע, שזהו בחי' העיגול הגדול שלפני הקו, הגם שזהו ג"כ בבחי' מקיף לעולמות אחר הצמצום כו', אין לזה שייכות אל העולמות, ואינו נמשך מזה הארה בגילוי כו'. אמנם, ידוע דשרש הכלים הוא מבחי' האו"מ דוקא, וכמ"ש בע"ח⁶⁸ דהתהוות הכלים הוא ע"י הכאת או"מ באו"פ, ועיקר שרשן הוא מהאו"מ, וכמ"ש מזה בתו"א בהבי' הב' דיביאו לבוש מל'⁶⁹. וזהו שהכלי היא עגולה, דשרשה הוא מהאו"מ כו', וכמ"ש במ"א⁷⁰. ולפ"ז י"ל, דכח הביטול של הכלי, הוא מהאו"מ, מבחי' העיגול הגדול כו'. דהנה, האור פנימי הוא בבחי' התלבשות בגילוי בהכלים, ופועל ביטול בהכלים כו', שהרי הכלים הם בבחי' מציאות, והאור הוא בבחי' אין כו', רק שיש חילוקי מדרי' באור, בחי' או"מ ואו"פ כו', אבל כללות

ואלה המשפטים תשי"ד (סה"מ תשי"ד ע' צד ואילך). ועוד.
 59 לקו"ת תזריע כ, סע"ד. מסעי צה, ב. אוה"ת תזריע שם
 (ס"ע תקד ואילך).
 60 כח זה: אוצ"ל: כח זה להיות.
 61 ראה אוה"ת תזריע שם (ע' תקיא).
 62 מסעי לג, ב (ושם: את מוצאיהם).
 63 ישע"י נח, יא.
 64 ראה זהר ח"א רסו, ב. ח"ב מט, ב. ח"ג כ, א (ברע"מ).
 65 מסעי צא, א ואילך.
 66 מסעי צג, ד.
 67 ואתחנן ו, ה.
 68 שער ד (שער עתיק) פ"ד. וראה הגהות לד"ה פתח אליהו שבתו"א תרנ"ח ע' צא. סה"מ תרס"ה ע' רצ ואילך.
 69 מגילת אסתר צב, ג.
 70 ראה גם לקמן פרל"ט (ע' ותפג). סה"מ תרע"ח ע' רצד.
 תש"ד ע' 210.

ענין האור הוא בבחי' אין כו', וע"כ האור פועל הביטול בהכלים כו', שיהיו ג"כ בבחי' אין כו' (ועמשית"ל פ'71). אך הכח בהכלים להיות בהם בחי' הביטול ע"י האור, ועוד זאת, שהביטול יהי' באופן כזה בבחי' ביטול בעצם מהותם שיתייחדו באו"ס ב"ה, זהו מבחי' המקיף דטה"ע, שרש ומקור הכלים כו', והביטול של הכלי מגיע למעלה מהביטול של האור כו'. והענין הוא, עפמ"ש במ"א⁷² על מאמר הפדר"א⁷³ גבי אילו של יצחק, פשט האיל את ידו ונגע בטליתו של אאע"ה כו', ומבו' שם, דאברהם הוא בחי' גילוי הקו, וכמ"ש⁷⁴ מי העיר ממזרה, דא"ת העיר אלא האיר⁷⁵, והוא בחי' גילוי הקו⁷⁶, דשרשו מת"ת הנעלם כו', וכמ"ש במ"א⁷⁷, וטליתו של אברהם הוא בחי' העיגול הגדול שלפני הקו כו', וע"י העקידה דיצחק, שהוא מסירת הגוף בפו"מ שנעשה קרבן כו', עי"ז פשט האיל כו' ונגע בטליתו של אאע"ה, שהגיע בבחי' המקיף דעיגול הגדול כו'. דהנה ידוע דמסירת הגוף מגיע למעלה יותר ממסירת הנפש, וכמ"ש במ"א⁷⁸ בענין ויתהלך חנוך את האלקים ואיננו⁷⁹, דזהו שנכלל בבחי' האין האמיתי דעצמות או"ס, ע"י ביטול גופו דוקא כו', ובד"כ המס"נ שבגוף דוקא מגיע הרבה יותר מהמס"נ שמצד הנשמה כו'⁸⁰, ובפרט בהביטול הגוף באופן כזה שמתאחד ממש עם האלקות, וכמו בחנוך ואלי⁸¹, שגופם נעשה גוף אלקי כו'⁸². וי"ל שזהו ג"כ מעלת הקרבנות, מה שהבשר והחלב הגשמי נכלל באש שלמעלה כו', וכה"ג הוא בתענית, שהחלב ודם נכלל באלקות כו', וזהו מעלת יוה"כ בעינוי הגוף, שמגיע למעלה מהתשובה כו', וכמ"ש במ"א⁸³. והביטול הזה שהגוף מתאחד באלקו', י"ל שזהו מגיע בבחי' המקיף הכללי כו'. וזהו דלעתיד, שיהי' אז גילוי בחי' המקיף הכללי, וכידוע בענין יהללו שמו במחול⁸⁴, דשמו הוא בחי' הקו, ומחול הוא בחי' העיגול הגדול הסובב ומקיף כו', ולעתיד יהי' חיבור ב' המדרי⁸⁵, וכמ"ש במ"א⁸⁶ דלעתיד יהי' הקו גם בקצהו התחתון נוגע ודבוק בהאו"ס הסובב מתחת העולמות כו', ועי"ז יהי' ע"י הקו גילוי בחי' או"ס הסובב ממש כו', ועמ"ש מזה בד"ה יו"ט של ר"ה, רנ"ט⁸⁷, וע"כ יהי' היתרון דלעתיד מה שהגוף יהי' אלקות, שזהו ע"י גילוי בחי' מקיף הכללי כו', ומגיעים לזה ע"י ביטול והתאחדות הכלים דוקא כו'.

ק"ז

(80) ראה שערי תשובה מה, סע"ד ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי יתרו ע' רסב ואילך. וראה ספר הערכים חב"ד ח"ח ערך אחד – למסור נפשו באחד (ע' תעב ואילך). וש"נ.
 (81) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים ע' שעא. וש"נ.
 (82) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי דרושי חתונה, אוה"ת סידור וסה"מ תרנ"ז שם.
 (83) ראה סה"מ תרנ"ז ס"ע קע ואילך.
 (84) תהלים קמט, ג.
 (85) ראה סידור עם דא"ח מה, ד ואילך. מאמרי אדמו"ר הזקן כתובים ח"א ע' רלג ואילך. אוה"ת תרומה ע' א'תעד.
 (86) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ט ע' מה. אוה"ת בראשית מא, ב. וראה גם לקמן פרמ"ו (ע' ותצח). סה"מ עטר"ת ע' תצג. תש"ב ס"ע 122. לקו"ש חל"ה ע' 136.
 (87) סה"מ תרנ"ט ע' קו.

(71) רצד (ע' ותקצד ואילך).
 (72) ראה סה"מ תר"ם ח"ב ע' תקנב ואילך. ע' תתקטז ואילך. אע"ת ע' נא. תרע"ח ע' צט.
 (73) ספל"א. הובא בילקוט שמעוני וירא רמז קא.
 (74) ישע"י מא, ב.
 (75) ב"ד פ"ב, ג.
 (76) ראה סה"מ תרמ"ד ע' קסז. תרנ"ד ע' ה. תרס"ה ע' דש. עת"ר ס"ע רסז. אע"ת ותרע"ח שם. עטר"ת ע' רפ. פר"ת ע' נת.
 (77) ראה זהר הרקיע לוח"א טו, א. אוה"ת קרח ע' תשכב. לקמן פרע"ג (ע' ותקנד ואילך). סה"מ תרצ"א ע' שא.
 (78) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ע' נת. ועם הגהות וכו' – אוה"ת סידור ע' רמג ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי דרושי חתונה ח"א ע' קיג ואילך. סה"מ תרנ"ז ע' רעז ואילך.
 (79) בראשית ה, כד.

קיצור. אמנם מבחי' טה"ע הוא שיש כח הביטול בהכלים, ושיתבטלו בעצם מהותם, דשרש הכלים הוא מהאו"מ, וע"כ מסירת הגוף דוקא מגיע בבחי' עצמות אווא"ס, ולעתיד שיהי' ע"י הקו גילוי בחי' העה"ג שלפני הקו, יהי' הגוף הגשמי אלקות⁸⁸.

(סג) **והנה** ב' המדר' דטה"ע וטה"ת, הם בחי' מקיפים כללים לעולמות. ויש ג"כ מקיפים פרטים, והו"ע כתר דאצי', שזהו בחי' רצון להאציל האצי', וכן כתר דברי', לברוא עולם הבריאה, עד כתר דעשי', שהוא בחי' רצון פרטי לעולם העשי' כו'.⁸⁹ והענין הוא, דהנה, הרצון הפשוט שבאווא"ס שלפה"צ, הגם שזהו מה שעלה ברצונו ית' להאציל ולברוא כו', ובפרט בחי' מחה"ק דטה"ת שהיא בבחי' שייכות אל העולמות (שהרי הרצון פשוט שלפני הצמצום, הגם שזהו רצון על כל מה שנתהווה, ושיער בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל כו', הרי אין העולמות שם בבחי' מציאות כלל וכלל, משא"כ במחה"ק דא"ק, הרי נתהוו במח' זו כו'), מ"מ, הרי במח' זו הכל עדיין בבחי' העלם ובבחי' התכללות לגמרי, עד שעומדים כולם בהשוואה לגמרי כו'. וכונדע דבא"ק הרי אצי' ועשי' הן בהשוואה ממש כו'.⁹⁰ והוא משום ב' דברים, הא', י"ל, דכמו שהן בא"ק, האור והגילוי שוה בכולם, הגם שאח"כ בהתהוותם בפועל הרי רחוק מאד ערך העשי' לגבי האצי', דבאצי' מלובש אווא"ס שמאיר בגילוי בכלים דאצי', ואיהו וגרמוהי חד כו'.⁹¹ ובי"ע הם נפרדים כו', מ"מ, כמו שהן בא"ק, י"ל שהאור בהם בשוה כו'. דכשם שאחר שנתהוו, הרי מחה"ק דא"ק סובב ומקיף את כולם בשוה, דעיגולי א"ק הם מתחת לעשי' כו', כמו"כ בהתכללותם במחה"ק קודם שנתהוו, ה"ה כולם בשוה בבחי' האור והגילוי כו'. וכמו בהתגלות הכחות העצמיים, הרי אור הנפש מאיר בכולם בשוה, הגם שהם מחולקים בעצם מדריגתן כו', וכמשנת"ל פכ"ב⁹², ומכ"ש דכשהן כלולים בהעצם, שמאיר בהם האור בכולם בשוה, וכמו"כ בהעולמות והספי' כמו שהן כלולים בא"ק, מאיר בכולם האור בשוה כו' (והנה, אחר שנתהוו, הרי באצי' מאיר בגילוי קצת עכ"פ, משא"כ בעשי', וכמו הרצון, שבמוח ה"ה מאיר בגילוי עכ"פ כו', וכמ"ש במ"א⁹³, וית' לקמן בעזה"י, הנה זהו עיקרו בבחי' הרצון הפרטי כו'. וענין המח' שבמוח הוא בגילוי וברגל בהעלם, י"ל שזהו בחי' היושר דא"ק כו'). והב', לפי שבמחה"ק דא"ק הן בבחי' העלם לגמרי, שאינן בבחי' מציאות דבר להיות בבחי' התחלקות המדר', לפי שכולם כלולים ממש בבחי' מח' זו, בבחי' בלתי מציאות ניכרת כלל כו'.⁹⁴ ועמ"ש מזה בד"ה יו"ט של ר"ה, רס"ו⁹⁵, איך שבא"ק הן בבחי' פשיטות מהגדרה לגמרי כו', וכמשנת"ל פי"ט⁹⁶, בהע"ס הגנוזות באוא"ס שלפני הצמצום, כמו"כ⁹⁷ בהספי' והעולמות כמו שכלולים בא"ק כו' (ומשו"ז יכולים כולם לקבל את האור בשוה כו'). וע"כ, בכדי להיות התהוות העולמות בפועל, ובבחי' עולמות מחולקות במדריגתן, צ"ל רצון פרטי לכל עולם בפרט כו'. והמשל בזה הוא⁹⁸, כמו אדם הבונה איזה

ק"ח

88 ראה גם מאמרי אדמו"ר הזקן שם ס"ע מב ואילך.

89 סה"מ תרנ"ט ע' ק ואילך. ספר השיחות תורת שלום ע' 122.

90 ראה אוה"ת תזריע שם (ע' תקה ואילך).

91 ראה לקו"ת תזריע שם (כא, א). שה"ש יח, א.

92 תקו"ז בהקדמה (ג, סע"ב).

93 כמו"כ: אוצ"ל: וכמו"כ.

94 ביאורי הזהר להצ"צ שבהערה 1 (ע' רנח ואילך). סה"מ

95 ע' מו.

96 תרנ"ב ע' לט ואילך. המשך תרס"ו ע' רסה.

97 ראה לקו"ת קרח נב, ד – הובא בקיצורים והערות

בנין, הרי תחלה הוא הרצון על הבנין בכלל, ועם היות שברצון זה כבר נמצא איך יהי' הבית בציור החדרים והעליות והפתחים וחלונות, וכן בהעצים והאבנים ועפר כו', מ"מ, הרי כ"ז אינו ניכר עדיין ברצון בדרך פרט, כ"א הוא הרצון על הבית בכלל כו', ואח"כ כשבא לפועל, יש רצון פרטי לכל חדר ועלי' ולכל דבר בפרט כו'. וכמו"כ הוא הדוגמא למעלה, דבחי' מחה"ק הוא המח' והרצון על העולמות בכלל, שכולם שם בהעלם עדיין, ואח"כ נמשך רצון פרטי לכל עולם בפרט כו'.

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש והי' כי תבא אל הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך. דהנה⁹⁹, ארץ הוא ל' רצון, וכמארו"ל¹⁰⁰ למה נק' שמה ארץ שרצתה לעשות רצון קונה כו', והו"ע הרצון פשוט שבנפש כו'. ועז"א אשר ה' אלקיך נותן לך, דהתגלות הרצון פשוט זהו שנותנים מלמע' כו'. וז"ע נחלה, דהיינו בחי' מקיפים שבנפש, וכמ"ש¹⁰¹ נחלה עבר על נפשינו כו', וכמ"ש במ"א¹⁰². אמנם, בכדי לבוא לבחי' רצון פשוט, צ"ל תחלה העבודה שע"פ טו"ד. וזהו כי תבא אל הארץ כו', דהנה¹⁰³, אית רצון ואית רצון¹⁰⁴, אית רצון שע"פ טו"ד, ואית רצון שלמע' מטו"ד, וצ"ל תחלה הרצון שע"פ טו"ד, ועי"ז נעשה כלי לגילוי הרצון שלמע' מטו"ד כו'. וזהו"ע התפלה, שהיא ההתבוננות בפסוד"ז וברכות ק"ש כו', דפסוד"ז הו"ע ההילולים והתשבחות דבריאת והתהוות העולמו', וברכות ק"ש ההתבוננות בביטול המלאכים, ובק"ש ביטול הנשמות בהשגתם באלקות, וכמ"ש¹⁰⁵ שמע ישראל כו', דכ"ז הוא העבודה שע"פ טו"ד, ועי"ז בא בשמ"ע להביטול שלמע' מטו"ד כו', וכידוע שהתפלה נק' סולם שמוצב ארצה¹⁰⁶, היינו העבודה שע"פ טו"ד, וראשו מגיע השמימה¹⁰⁶, בבחי' המקיפים שבנפש כו', וזהו מה שה' אלקיך נותן כו'. אמנם ענין וירשתה הוא ירושת הארץ מהז' עממין, דבעבודה הוא בירור הז"מ¹⁰⁷ דנה"ב, בבחי' אתהפכא חשוכא לנהורא¹⁰⁸, שע"ז יורשים אורות דתהו שלמע' מתיקון כו', והוא שמגיעים אל האור מקיף ע"י ביטול החומריות דוקא כו', דשרש החומריו' הוא מהכלים, וע"י שפועל בעצמו ביטול החומריות, נעשה תיקון וביטול הכלים למעלה, שזה מגיע להאור"מ דטה"ע כו', כמשנת"ל¹⁰⁹. וידוע ההפרש בין ירושה למתנה, דמתנה יש לה הפסק, וירושה אין לה הפסק¹¹⁰, דהנה, האה' שע"פ טו"ד, חולפת ועוברת אחר התפלה, וממילא חולף ועובר גם האה' שלמע' מטו"ד, שהרי הכלי לזה היא האהבה שע"פ טו"ד, וכאשר נפסקה אה' זו, ממילא נפסקה גם האה' שלמע' מטו"ד כו', אבל ירושה, שהוא ע"י בירור הנה"ב בבחי' אתהפכא, אין לזה הפסק כו'. והנה, ב' מדרי' אלו דמתנה וירושה, שניהם הם בבחי' מקיף כו'. אמנם ענין וישבת בה הוא שיהי' בבחי' פנימיות, והיינו שהמקיף יאיר בפנימיות, וע"ד

99) בהבא לקמן – ראה ד"ה כי תבוא תרמ"ב שבהערה 3.
 100) ב"ר פ"ה, ח.
 101) תהלים קכד, ד.
 102) ראה לקו"ת דרושים לר"ה סב, ב. אוה"ת (ע' ב"סא)
 וסה"מ (ע' תנח) שבהערה 3.
 103) ראה אוה"ת שם. סה"מ שם ע' תנו.
 104) ראה זח"ג קכט, א (אד"ר). וראה ג"כ שם רפט, ב (אד"ר). וראה תורה אור ויקהל פז, ד. לקו"ת שה"ש מז, סע"ד ואילך.
 105) ראה זח"ג קכט, א (אד"ר). וראה ג"כ שם רפט, ב (אד"ר). וראה תורה אור ויקהל פז, ד. לקו"ת שה"ש מז, סע"ד ואילך.

105) ואתחנן ו, ד.
 106) ויצא כת, יב. וראה זח"א רסו, ריש ע"ב. ח"ג שו, ריש ע"ב. תקרו"ז תמ"ה (פג, א).
 107) = הז' מדות.
 108) ראה זח"א ד, א.
 109) פס"ב (ע' קנח ואילך).
 110) ראה ב"ב קכט, ב. קלג, א. רמב"ם הל' זכי ומתנה פ"ב. שו"ע חו"מ סרמ"ח. אוה"ת בראשית יא, א. יז, א. תשא ע' א'תתקע ואילך. פ' ראה ע' תשסא ואילך.

לע"ל שיהי' התחברות האו"מ ואו"פ כו', כנ"ל¹¹¹. ובעבודה הו"ע התורה שאחר התפלה, דתורה הוא בחי' או"פ, ובתורה שאחרי התפלה מאיר המקיף בפנימיו' כו', דהרי העבודה בבחי' אהבות הנ"ל והעבודה דבירור וזיכוך הנה"ב, הרי כ"ז הוא בתפלה, רק שבתפלה הוא בבחי' מקיף, ובתורה ה"ז בא בבחי' פנימי כו'. וזהו בכללות השנה. וכמו"כ בדרך פרט באלול ור"ה ויו"ט וחה"ס. דהנה, בר"ה הוא קבעומ"ש, שזהו בבחי' גילוי אור עצמיות הנפש, וכמשנת"ל¹¹², דכן הוא למע', שמאיר אז גילוי העצמיות, וכמ"ש¹¹³ חשף ה' את זרוע קדשו כו', וכן התשובה דר"ה היא בחי' תשובה עילאה¹¹⁴, והו"ע והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה¹¹⁵, שזהו בהתגלות עצמיות הנשמה כו'. וההכנה לזה הוא באלול, בבחי' תשובה תתאה, שהיא היציאה מן הרע, כשמתמרר על ריחוקו מאלקות בפרטי מחדו"מ שלו, שעיי"ז הוא היציאה מן הרע כו', ה"ז הכנה לתשו"ע דר"ה כו'. דתשו"ת זהו בכח כאו"א לבוא לזה בכח עצמו, דכשם שהעבודה שע"פ טו"ד היא בכח עצמו, כמו"כ תשובה תתאה היא ג"כ בכח עצמו, דכאשר הוא ממארי דחושבנא¹¹⁶ בפרטי הענינים שלו, ומתמרר בנפשו מאד ע"ז (אז עס ווערט עם באמת ניט גוט פון דיא אַלע ענינים שלא לה' המה, ובפרט בענינים ההפכים לגמרי כו', דמרירות אמיתי הו"ע עקירת הרצון כו'¹¹⁷), ה"ה עושה הסכם חזק בנפשו שלא יהי' עוד כזאת, ולא ישוב לכסלה עוד כו'¹¹⁸. שהזמן המסוגל לזה הוא בימי אלול, ובפרט בימי הסליחות, דאז צריך לפשפש במעשיו¹¹⁹, ולהתמרר עליהם, ולעשות הסכם חזק על להבא כו', שעיי"ז הוא היציאה מן הרע כו'. ועיי"ז נעשה כלי לתשו"ע דר"ה, שזהו ע"י הגילוי העצמיות מלמע', כמ"ש חשף ה' כו', שעיי"ז הוא גילוי עצמיות הנפש כו'. ואח"כ ביו"כ מאיר גילויים נעלים ביותר, שזהו ע"י עינוים דיוה"כ במיעוט החלב והדם, שעיי"ז מאיר בחי' המקיף דטה"ע, וכמ"ש¹²⁰ כי בענן אראה, אראה בעצמותו, והוא ע"י הענן דוקא, ענן הקטרת, שהו"ע בירור הרע דנה"ב בבחי' אתהפכא כו', וכמ"ש במ"א¹²¹. וכ"ז הוא בבחי' מקיף. ואח"כ בסוכות מאיר המקיף בפנימי, שז"ע בסוכת תשבו¹²², שיהי' בבחי' התיישבות בפנימיות כו'. וזהו בכסה ליום חגיגו¹²³, דכל ההמשכות דר"ה ויו"כ, עיקר הגילוי שלהם הוא בסוכות, והיינו שאז מאיר בבחי' פנימיות כו'¹²⁴. וזהו והי' כי תבא אל הארץ, דארץ הוא בחי' הרצון פשוט שבא בבחי' נתינה מלמע', רק שצ"ל כי תבא אל הארץ, בהעבודה שע"פ טו"ד, שזהו בכח עצמו, והיא הכלי כו'. ועיי"ז אמרו בספרי עשה מצוה שבשכרה תכנוס לארץ, היינו העבודה דתפלה בהתבוננות באלקות, שזהו בכח עצמו ויגיעתו לבא להאבה שעפ"י טו"ד, ועיי"ז ה' אלקיך נותן לך, האהבה רבה שלמע' מטו"ד כו'. ועוד זאת שיהי' ירושת הארץ ע"י הבירור

ק"ט

הל' תשובה פ"ב ה"ב.
 119 ראה מנהגי מהרי"ל הל' ימים הנוראים. מטה משה
 שתשע"ח. מטה אפרים סתקפ"א ס"י. ועוד.
 120 אחרי טו, ב.
 121 ראה עטרת ראש שער יום הכיפורים פ"ב. מאמרי
 אדמור"ר האמצעי יום כיפור ע' אקלד ואילך.
 122 אמור כג, מב.
 123 תהלים פא, ד.
 124 ראה לקו"ת ניצבים מה, סע"ב. דרושים לר"ה נד,
 סע"ג ואילך. סידור עם דא"ח רלה, ב. ובכ"מ.

111 פס"ב (ע' קנט).
 112 פס"א (ע' קנז).
 113 ישעי' נב, י. וראה זח"ג ריד, ב.
 114 ראה לקו"ת דרושים לשבת שובה סו, ג. סו, ד. אוה"ת
 דרושים לר"ה ס"ע ביצה.
 115 קהלת יב, ז. וראה לקו"ת ר"פ האזינו (עא, ג ואילך).
 סה"מ תרכ"ז ע' קצה.
 116 ראה זח"ג קעה, א. תניא פכ"ט (לו, ב). אגה"ת פ"ז
 (צז, א).
 117 ראה קונטרס ומעין מאמר יד פ"ב.
 118 ראה תניא אגה"ת פ"א (צא, ריש ע"א). וראה רמב"ם

דנה"ב, שעיי"ז נמשך גם בחי' המקיף דטה"ע כו', וישבת בה, הוא בעסק התורה שאחר התפלה, שהאו"מ מאיר בפנימיות כו'.

קיצור. והנה בהמקיפים כללים הנ"ל, הרי כל הספי' והעולמות הן בכחי' התכללות לגמרי, הן בבלתי מציאות במהותן ומדריגתן, והן בהגילוי ששוא בכולם, וע"כ צ"ל רצון להתהוות כל עולם, ועד"מ רצון כללי ורצון פרטי. וע"פ הנ"ל ית' פסוק והי' כי תבוא.

ISBN: 978-0-8266-6084-8

9 780826 660848